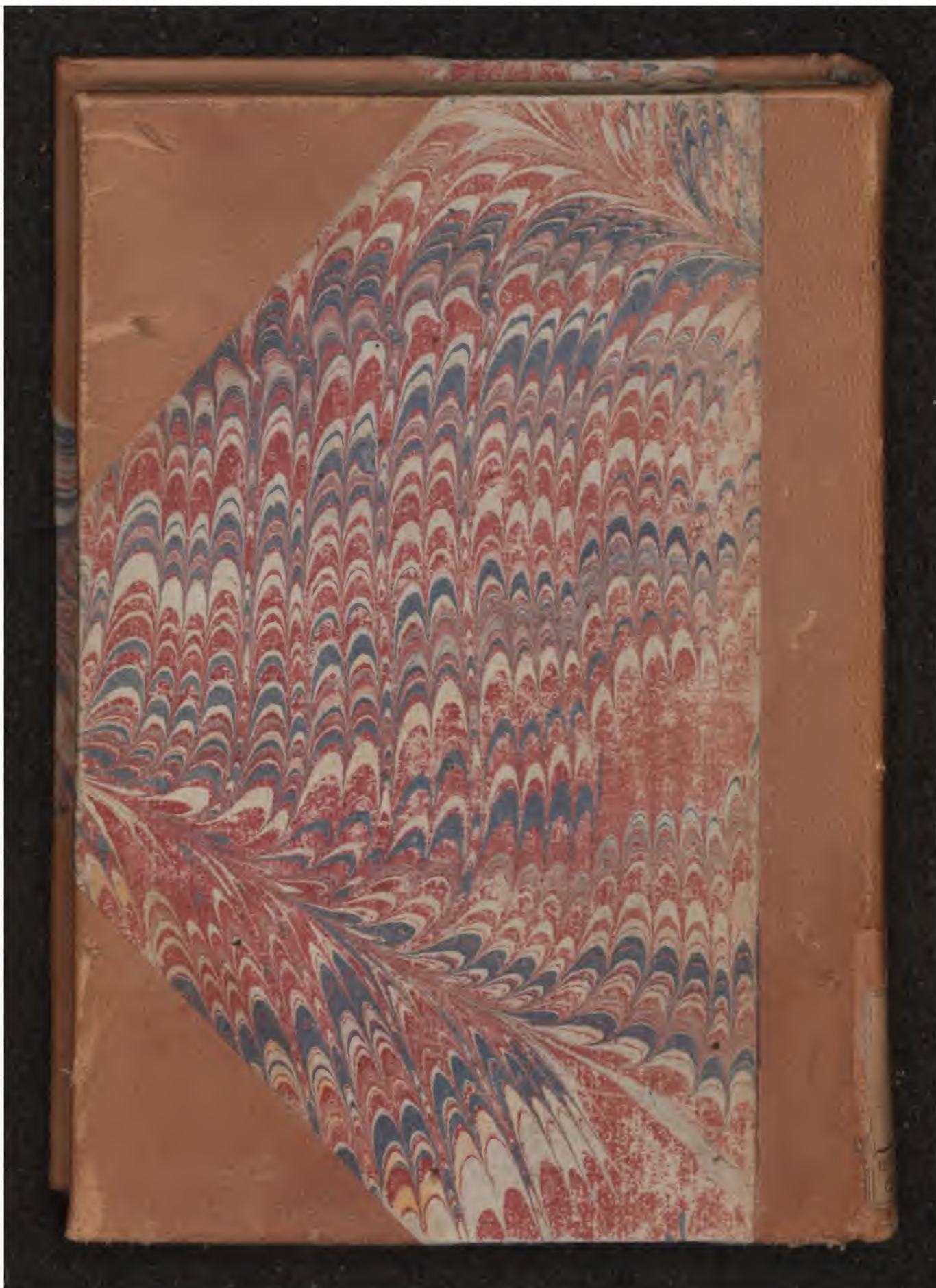

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
P.8.3 (già Magl. 19.18.176)

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
P.8.3 (già Magl. 19.18.176)

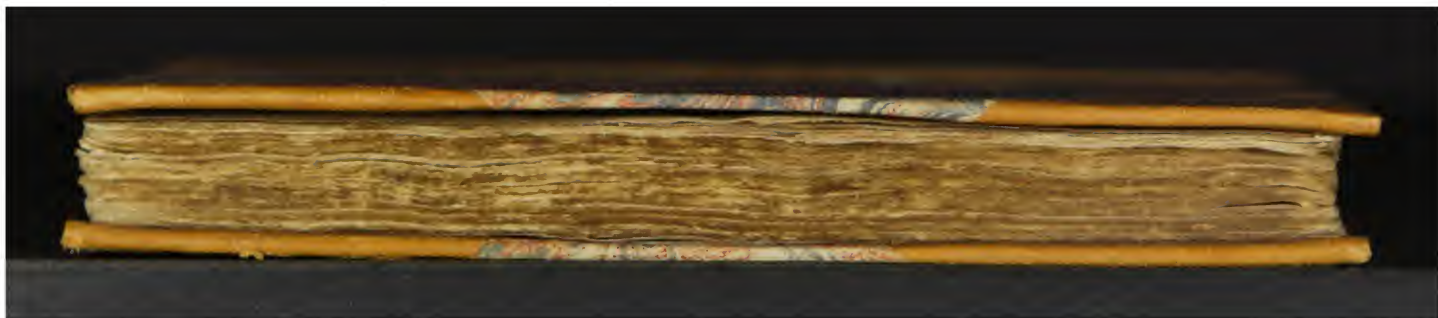
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
P.8.3 (già Magl. 19.18.176)

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
P.8.3 (già Magl. 19.18.176)

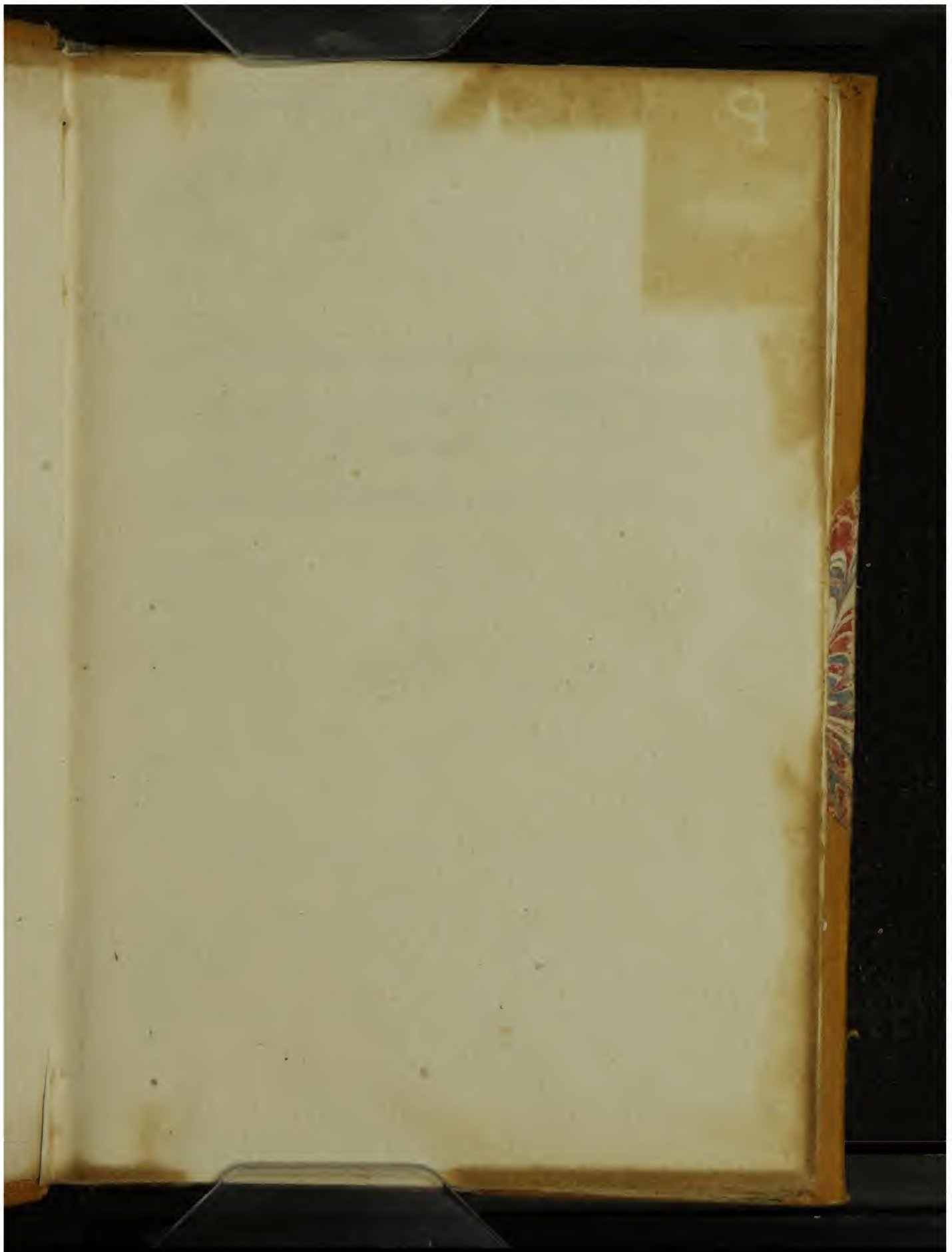
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
P.8.3 (già Magl. 19.18.176)

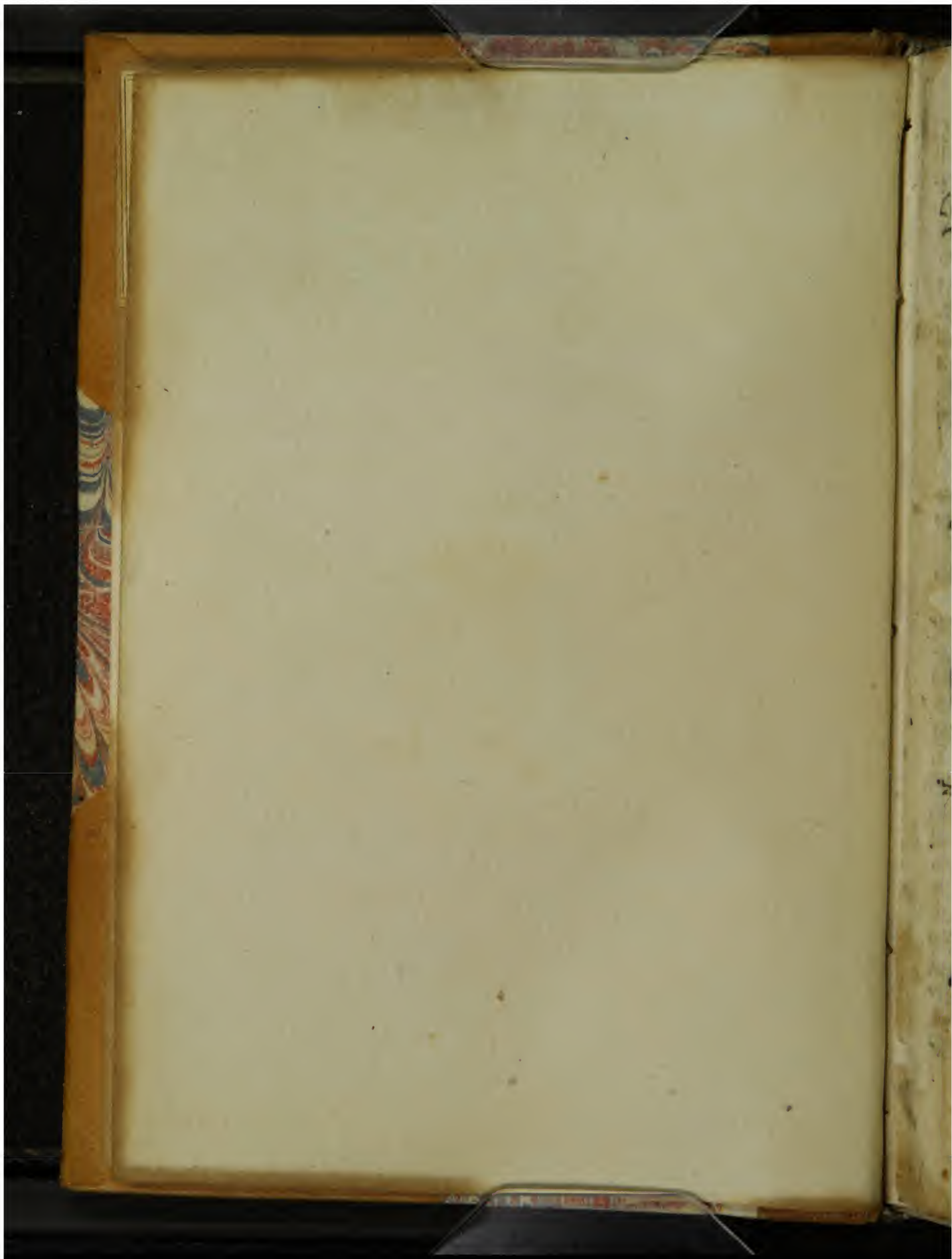

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
P.8.3 (già Magl. 19.18.176)

P
8
3
BIBLIOTECA NAZIONALE
CENTRALE - FIRENZE

P. 8. 3

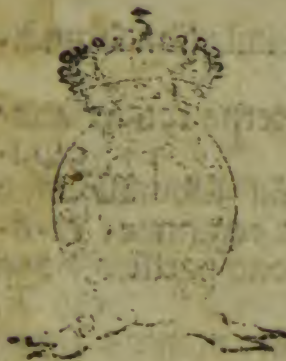

~~Libro della musica~~

Del Convento di S. Lucia della città
B. G. n. 17.

~~Libro della musica~~
~~Libro della musica~~
~~Libro della musica~~
~~Libro della musica~~

~~Libro della musica~~
S. Lucia B. G. n. 13

Tabule.

Tabule capitulorum i li-
bros sequentes.

Capitula libri primi.

De imitatione xpi ⁊ d
contemptu omnium vani-
tatum mundi. cap. i.

De humili sentire suipsi-
us. cap. ii.

De doctrina veritatis. c. iij

De prudentia in agen-
dis. cap. iij.

De lectione sanctarum
scripturarum. cap. v.

De inordinatis affectio-
nibus. cap. vi.

De vana spe ⁊ elatione
fugienda. cap. vii

De cauenda nimia fami-
liaritate. cap. viij.

De obedientia ⁊ subiecti-
one. cap. ix.

De cauenda ⁊ superflui-
tate verborum. cap. x.

De pace acquirēda ⁊ ze-
lo proficiendi. cap. xi.

De utilitate aduersita-
tis. cap. xij.

De temptationibus resi-
stendis. cap. xij.

De temerario iudicio vi-
tando. cap. xiiij.

De operibus ex charita-
te factis. cap. xv.

De sufferentia defectuum
aliorum. cap. xvj.

De monasticavita. ca. xvij

De exempli sanctorum pa-
trum. cap. xvij

De exercitijs boni religi-
osi. cap. xix.

De amore solitudinis ⁊
silentij. cap. xx.

De punctōe cordis ca. xxi

De cōsideratione huma-
ne miserie. cap. xxi.

De mēditatōe mortis. xxiij

De iudicio ⁊ penis pecca-
torum. cap. xxiij.

De seruenti emendatio-
ne totius vite nre. ca. xxv

Capitula libri secundi.

De interna conuersatio-
ne. cap. i.

De humili submissiōe sub
prelati regimine. ca. ij.

De bono pacifico homi-
ne. cap. iij.

De pura mente ⁊ simpli-
ci intentione. cap. iij.

De propria cōsideratio-
ne. cap. v.

De leticia bone conscien-
tie. cap. vi.

De amore iesu super o-
mnia. cap. viij.

De familiari amicitia ie-
su. cap. viij.

De carentia omnis so-

Tabula.

latij. cap. ix.
De gratitudine pro gra-
tia dei. cap. x.
De paucitate amatorum
crucis iesu. cap. xi
De regia via a nocte cru-
cis. cap. xij.

Capitula libri tertii.

De interna xpi locutiōe
ad animam fidelē. cap. i.
Quod veritas intus loq̃t si-
ne strepitu verbor. c. ij.
Quod verba dei cum hu-
militate sunt audienda: et
q̃ multi ea non ponde-
rant. cap. liij.
Oratio ad iplozandū de-
votionis gratiaz. cap. liij
Quod in veritate et humili-
tate coram deo conuer-
sandum est. cap. v.
De mirabili effectu divi-
ni amoris. cap. vi
De probatione veri amo-
ris. cap. viij.
De occultanda gr̃a subbūi-
litis custodia. cap. viij.
De vili estimatiōe sui ipsi-
us in oculis dei. cap. ix.
Quod omnia ad deū fi-
cut ad finem ultimū sunt
referenda. cap. x.
Quod spreto mūdo dul-

ce ē seruire deo. cap. xi.
Quod desideria cordis
examinanda sunt et mo-
deranda. cap. xij.
De informatione patien-
tie et luctamie aduersus
concupiscentias. cap. xij.
De obedientia humilis
subditi ad exemplum ie-
su christi. cap. xij.
De occultis dei iudicijs
considerandis ne extolla-
mur in bonis. cap. xv.
Qualiter standum sit ac
dicendum in omni re de-
siderabili. cap. xvij
Oratio pro bñplacito dei
perficiendo. cap. xvij.
Quod verum solatiū i solo
deo ē q̃rendū. cap. xvij.
Quod ois sollicitudo in deo
ponenda est. cap. xix.
Quod temporales mise-
rie xpi exēplo equanimi-
ter sunt ferende. cap. xx.
De tolerantia iniuriarū
et quis verus patiens pro-
betur. cap. xxi.
De confessione proprie i-
firmitatis et huius vite mi-
serie. cap. xxi.
Quod in deo super om-
nia bona et dona requie-
scendum est. cap. xxij.
De recordatiōe bñficioz

a ij

Tabula.

dei multipliciū. cap. xliij.
 De quatuor magnā ipor
 tatibus pacē. cap. xxv.
 Oratio contra cogitatio
 nes malas. cap. xxvj.
 Oratio p̄ illuminatōe mē
 tis duotissima. cap. xxvij.
 De euitatione curiose in
 quisitionis super alteri
 us vita. cap. xxviii
 In quibus firma par cor
 dis et verus profectus cō
 sistit. cap. xxix.
 De eminētia liber mētis
 et q̄ suplex oīo magis me
 retur q̄ lectio. cap. xxx.
 Quod priuatus amor a
 summo bono maxime re
 tardat. cap. xxxi.
 Oīo p̄ purgatōe cordis et
 celesti sapiētia. cap. xxxij
 Contra linguas obtrecta
 torum. cap. xxxij.
 Qualiter istante tribula
 tione deus inuocandus
 ē et bñdicēdus. cap. xxxliij
 De diuino petendo auxi
 lio et confidentia recupe
 rande gratie. cap. xxxv.
 De neglectu omnis crea
 ture vt creator possit in
 ueniri. cap. xxxvj.
 De abnegatione sui et ab
 dicatione omnis cupidi
 tatis. cap. xxxvij.

De instabilitate cordis et
 de intentione finali ad d
 um habendā. cap. xxxviii
 Qd amāti sapit d̄s s̄r oīa
 et in oībus. cap. xxxix.
 Qd non ē securitas a tē
 tatōe i hac vita. cap. xl.
 Contra vana hominum
 iudicia. cap. xli.
 De pura et itegra r̄signa
 tōe sui ad obtinendā cor
 dis libertatem. cap. xliij.
 De bono regimine in er
 ternis et recursu ad deuz
 in periculis. cap. xliij.
 Qd hō nō sit importun⁹
 in negocijs. cap. xliij.
 Qd homo nihil boni ex
 se habet et de nullo glori
 ari potest. cap. xlv.
 De contemptu omnis tē
 poralis honoris. cap. xlvj
 Qd par nō est ponenda
 in hominibus. cap. xlvij.
 Contra vanam et secula
 rem scientiā. cap. xlvij.
 De non attrahendo sibi
 res exteriores. cap. xlix.
 Qd omnibus nō est cre
 dendum et defacili lapsu
 verborum. cap. l.
 De p̄sidentia in deo ha
 bēda quando insurgunt
 verboꝝ iacula. cap. lj.
 Qd oīa graua p̄ eterna

Tabula.

vita sunt toleranda. cap. liij.
 De die eternitatis et huius
 vite angustijs. cap. liij.
 De desiderio eterne vite
 et quanta sint certantibus
 bona promissa. cap. liij.
 Qualiter homo desola-
 tus debeat in manus dei
 se offerre. cap. lv.
 Quod humilibus insisten-
 dum est operibus cum de-
 ficitur a summis. cap. lvj.
 Quod homo non repu-
 tet se consolatione dignum
 sed magis verberibus re-
 um. cap. lvij.
 De gratia quam non misceat ter-
 rena sapientibus. cap. lvij.
 De diuersis motibus natu-
 re et gratie. cap. lix.
 De corruptioe nature et effi-
 catia gratie diuine. cap. lx.
 Quod nosipos abnegare et
 christum imitari debemus
 per crucem. cap. lxi.
 Quod homo non sit nimis de-
 lectus quando in aliquos
 labitur defectus. cap. lxij.
 De altioribus rebus et oc-
 cultis iudicijs dei non scru-
 tandis. cap. lxij.
 Quod omnis spes et fiducia in
 solo deo est figenda. ca. lxiiij

Capitula libri quarti.

Cum quanta reuerentia
 christus sit suscipiendus. cap. i.
 Quod magna bonitas et
 charitas dei in sacramento
 exhibetur homini. cap. ij.
 Quod utile sit sepe com-
 municare. cap. lii.
 Quod multa bona pre-
 stantur deuote commu-
 nicantibus. cap. liii.
 De dignitate sacramenti
 et statu sacerdotali. ca. v.
 Interrogatio de exerci-
 tio ante communionem. cap. vi.
 De discussione proprie con-
 scientie et emendationis
 proposito. cap. vii.
 De oblatione christi in
 cruce et propria resigna-
 tione. cap. viii.
 Quod nos et omnia no-
 stra deo debemus offer-
 re et pro omnibus orare. ca. ix.
 Quod sacra communio
 de facili non est relinque-
 da. cap. x.
 Quod corpus christi et sa-
 cra scriptura marie sint
 anime fidei necessaria. c. xi.
 Quod magna diligentia
 se debeat communicurus christo
 preparare. cap. xii.
 Quod toto corde anima
 deuota christi unionem
 in sacramento affectare
 a iij

debet. cap. xiii.

De quorūdam deuoto-
rum ardētī desiderio ad
corpus xpī. cap. xiiii.

Quod gratia deuotionis
humilitate ⁊ suis ipsius ab
negatōe acquiri. cap. xv.

Quod necessitates no-
stras christo aperire ⁊ ei⁹
gratiam postulare debe-
mus. cap. xvi.

De ardenti amore ⁊ ve-
hementi affectu suscipiē-
di xpī. cap. xvii.

Quod homo non sit cu-
riosus scrutator: sacramē-
ti s; humilis imitator: xpī
subdendo sensum suū sa-
cre fides. cap. xviii.

Tractatus de medica- tione cordis.

Capitulum. primum.

Capitulum. secundum.

Capitulum. tertium.

Capitulum. quartum.

Capitulum. quintum.

Capitulum. sextum.

Capitulum. septimum.

Capitulum. octauum.

Capitulum. nonum.

Capitulum. decimum.

Capitulum. vndecimū.

Capitulum. duodecimū.

Capitulum. tertiumdecimū.

Capitulum. quartumdecimū.

Capitulum. quintumdecimū.

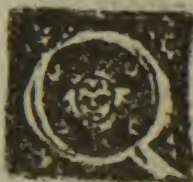
Capitulum. sextumdecimū.

Capitulum. septimumdecimū.

Capitulum. octauumdecimū.

Liber primus.

Incipit liber primus Joannis gerson cancellarii parisiensis. De imitatione christi: et de contemptu omniū vanitatum mundi. Ca. i.

Qui sequi me non ambulat in tenebris: sed habebit lumen vite dicit dominus. Hec sunt verba christi quibus ammonemur: quatenus vitam eius et mores imitemur: si velimus veraciter illuminari: et ab omni cecitate cordis liberari. Summum igitur studium nostrum sit in vita iesu christi meditari. Doctrina christi omnes doctrinas sanctorum precellit: et qui spiritum haberet absconditum ibi manna inueniret. Sed contingit quod multi ex frequentis auditu euangelii paruum desiderium sentiunt: quia spiritus christi non habent. Qui autem vult plene et sapienter christi verba intelligere: oportet ut totam vitam suam illi studeat conformare. Quid prodest tibi alta de trinitate disputare: si careas humilitate unde displiceas

trinitati? Vere alta verba non faciunt sanctus et iustum: sed virtuosa vita efficit deo charus. Opto magis sentire compunctionem: quam scire eius distinctionem. Si scires totam bibliam exterius et omnium philosophorum dicta: quid totum proderet sine charitate dei et gratia? Vanitas vanitatum et omnia vanitas propter amare deum et illi soli servire. Ista est summa sapientia per contemptum mundi tendere ad celestia regna. Vanitas igitur est diuitias perituras querere: et in illis sperare. Vanitas quoque est honores ambire et in altum se extollere. Vanitas est carnis desideria sequi: et illud desiderare: unde postmodum grauiter oportet puniri. Vanitas est longam vitam optare: et de bona vita parum curare. Vanitas est presentem vitam solum attendere: et que futura sunt non preuidere. Vanitas est diligere quod cum omni celeritate transit: et illuc non festinare ubi sempiternum gaudium manet. Adem

a iij

to illius frequenter pro-
uerbijs: q: non faciat o-
culus visu: nec auris imple-
tur auditu. Stude ergo
cor tuum ab amore visibili
uni abstrahere: et ad in-
uisibilia te transferre. Nam
sequentes suam sensualitatem
maculant scientiam et per-
dunt dei gratiam.

De humili sentire sui-
ipsius. Cap. ij.

Omnis homo natu-
raliter scire deside-
rat: sed scia sine ti-
more dei quid importat.
Melior est perfectio humi-
lis rusticus qui deo seruit
quam superbus philosophus
qui se neglecto cursu ce-
li considerat. Qui bene se
ipsum cognoscit: sibiipso
vilescit: nec laudibus de-
lectatur humanis. Si sci-
res omnia que in mundo sunt et
non essem in charitate: quod
me iuuaret coram deo: quod
me iudicaturus est ex seculo:
quiesce a nimio sciendi desi-
derio: quia magna ibi inue-
nitur distractio et deceptio
scientes libenter volunt vide-
ri et sapientes dici. Multa
ergo sunt que scire parum vel
nihil aie. sunt. Et valde

insipiens est qui alijs in-
tendit quam his que sa-
lutis sue deseruiunt. Multa
verba non faciunt animas:
sed bona vita refrigerat men-
tem: et pura conscientia magnam
prestat ad deum conscientiam.
Quanto plus et melius scis
tanto grauius inde iudica-
beris nisi sanctius vixeris.
Noli ergo extolli de vlla
arte vel scientia: sed poti-
us time de data tibi no-
ticia. Si tibi videretur quod multa
scis et satis bene intelligis:
scito tamen quod sunt multo plu-
ra que nescis. Noli altum sa-
pere: sed ignoscere tuam ma-
gis fate. Quid vis te ali-
cui preferre: cum plures doctio-
res te iuculent et magis in-
lege pite. Si vis vtiliter ali-
quid scire et discere ama-
nesciri et per nihil reputa-
ri. Nec est altissima et
vtilissima lectio. suipsius
vera cognitio et despe-
ctio. De seipso nihil te-
nere: et de alijs semper bene et
alte sentire: magna sapien-
tia est et perfectio. Si videris
aliquem apte peccare vel
aliqua grauius perpetrare:
non debes te tamen meliorem
esse. mare: quia nescis quid diu

Liber primus.

possis in bono stare Oēs
fragiles sumus: sed tu ne
minem fragiliorem teip-
so tenebis. De doctri-
na veritatis. Cap. iij.

Elle quem veritas
f p se docet nō p fi-
guras et voces trā-
seūtes: sicut se h3. Nō
stra opinio et nō sensus se-
pe nos fallit: et modicū vi-
det. Quid pdest magna
cauillatio de occultis et ob-
scuris rebus: de qb' nec
arguētur i iudicio q: igno-
raui. Grādis īsipiētia
q neglectis vtilibus et ne-
cessariis. vltro intēdimus
curiosi et dānosus. Ocu-
los hñtes nō videm'. Et
qd cure nobis de generi-
b' et spēbus cui eternum
verbū loqē a multis opi-
nionib' expedit. Et vno
verbo oia et vnū loquun-
tur oia: et hoc ē pncipiū
qd et loqitur nobis. Nē-
mo sine illo intelligit: aut
fcte iudicat. Cui oia vnū
sunt et oia ad vnū tra-
hit et oia in vno videt: po-
test stabilis corde esse et i
deo pacificus pmanere.
O veritas d's fac me vnū
tecum in charitate ppe-

tua. Tedet me sepe mul-
ta legere et audire. In te
est totū qd volo et deside-
ro. Taceant oēs docto-
res: fileāt vniuerse crea-
ture in p'spectu tuo: tu mi-
hi loqre solus. Quāto ali-
qs magis vnitus sibi et in-
terius simplicat' fuerit:
tāto plura et altiora sine
labore intelligit: q: de su-
per lumē intel. igētie ac-
cipit: p'ur' simplex et sta-
bilis spūs in multis opib'
non dissipatur: q: omnia
ad dei honorem opera-
tur: et in se ociosus ab oī
pp'ia erquisitiōe esse nī-
tatur. Quis te magis im-
pedit et molestat: q: tua
imortificata affectio co-
dis? Bonus et deuot' ho-
mo opera sua prius intus
disponit q foris agere de-
bet. Nec illa trahunt eū
ad desideria vitiose incli-
nationis: sed ipse inflectit
ea ad arbitrium recte rō-
nis. Quis habet fortius
certamen quam qui niti-
tur vicere scipm. Et hoc
deberet eē negociū nrm
vincere videlicet seipsum
et quotidie seipso fortiorē
fieri: atq: in melius aliqd

perficere. Omnis perfectio in
hac vita quādam imperfecti
one sibi habet annerā: et omnis
speculatio nostra quādam ca
ligine non caret. Humilis
tui cognitio certior via est
ad deum: quā profunde sciē
tie inquisitio. Nō est culpā
da sciētia: aut quilibet sim
plex rei noticia: quā bona est
in se considerata et a deo or
dinata sed proficienda est semper
bona proficiētia et virtuosa
vita. Quod vero plures ma
gis studēt scire quā bene
vivere: id sepe errāt: et pe
ne nullū vel modicū fru
ctū ferūt. O si tantā adhi
berent diligētiam ad ex
tirpanda vitia et virtutes in
serēdas: sicuti admouen
das questionēs: non fierēt
tāta mala et scādala in po
pulo nec tāta dissolutio
in cenobijs. Certe adue
niēte die iudicij non quē
ramus a nobis quod legimus: sed quod
fecimus: nec quod bene dicimus
sed quod religiose vivimus. Dic
mihi ubi sunt modo omnes illi
domini et magistri quos be
ne novisti duz adhuc vi
uerēt et in studijs florent.
Iam eorum probēdas alij pos
sident: et nescio utrum de eis

recogitāt. In vita sua ali
quid videbāt: et modo de illis
tacet. O quod cito trāsit glo
ria mundi. Utinā vita eorum
sciētie ipsorum cōcordasset:
tūc bene studuissent et legis
sent. Quā multi per eum per
vanā sciētiā in hoc seculo
quod pax curāt de dei servi
tio. Et quod magis eligunt
magis esse quā humiles: id
evanescent in cogitatōib⁹
suis. Vere magnus est quod
magnā habet charitatē. Vere
magn⁹ est quod in se par
vus est: et per nihilo omne cul
mē honoris ducit. Vere
prudens est quod omnia terrena
arbitratur ut sterco: ut
christum lucrifaciat. Et vere
bene doct⁹ est: quod dei volū
tatē facit: et suā volūtatē
relinquit.

De prudentia in agen
dis. Cap. iij.

Non est credendū om
ni verbo nec instinctui
sed caute et logan
niter res est secundum deum pōde
randa. Probo dolor sepe
malū facili⁹ quā bonū d
alio credit⁹ et dicitur infir
mi fulm⁹. Sed perfecti vix
non facile credūt omni enar
rati: quod sciūt infirmitates

Liber primus.

humanam ad malum p
cliuā ⁊ in verbis satis la
bile. Magna sapia ē nō
ēē p̄cipitē in agēdis: nec
p̄tinaciter i p̄p̄is sensib⁹
stare. Ad hāc et p̄tinet n̄
q̄buslib⁹ hoīuz v̄bis cre
dere: nec audita vel cre
dita mor ad alioz aures
effundere. Cū sapiēte ⁊ cō
tētioso viro filiū habe: ⁊
q̄re poti⁹ a meliore iſtrui
quā tuas ad inuētōes se
q̄. Bona vita facit hoīez
sapiēte s̄m deū ⁊ exptū i
multis. Quāto q̄s i se hu
milio: fuerit ⁊ deo subie
ctior: tāto in oib⁹ erit sa
pientior ⁊ pacatior.

De lectōe sanctaz scri
pturaz.

Cap. v.

Eritas est in scrip
turis sanctis q̄rēda
nō eloquētia. Dis
scriptura sacra eo spū d̄z
legi quo facta ē. Quere
re potius debem⁹ utilita
tē i scripturis q̄ subtilita
tē s̄monis. Ita libēter d̄
uotos ⁊ simplices libros
legere debem⁹ sicut al
tos ⁊ p̄fundos. Nō te of
fendat auctoritas scribē
tis v̄z p̄ue vel magne li
terature fuerit: sed amor

pure v̄ritatis te trahat
ad legēdū. Nō q̄ras q̄
hoc dixerit: sed qd̄ dicat
attēde. Moles trāseunt:
sed veritas d̄ni manet in
eternū. Sine p̄sonaz ac
ceptōe varijs modis loq̄
tur nobis d̄s. Curiositas
n̄ra sepe nos ipedit in le
ctione scripturaz: cū vo
lum⁹ intelligere ⁊ discu
tere: vbi simpliciter esset
trāseūdū. Si vis p̄fectū
haurire: lege humilr sim
pliciter ⁊ fideliter: nec vn
q̄ velis habere nomē sci
entie. Interroga libēter
⁊ audi tacens verba san
ctoꝝ: nec displiceant tibi
parabole senioꝝ sine cā
eniz nō p̄feruntur.

De inordinatis affecti
onibus.

Cap. vi.

Uādocū q̄s hō ali
q̄ qd̄ inordinate ap
petit: statim in se ut
quietus sit. Superbus ⁊
auarus nunq̄ quiescūt.
Pauper ⁊ humilis spiri
tu in multitudine pacis
conuersantur. Homo, q̄
necduz p̄fecte i se mo: tu
us est: cito tēptat⁹ ⁊ viciē
i paruis ⁊ vilib⁹ reb⁹. In
firmus spiritus ⁊ quodā

modo adhuc carnalis ⁊
ad sensibilia inclinatus:
difficiliter se pōt a terre-
nis desideriis ex toto ab-
strahere. Et iō sepe ha-
bet tristitiam cū se sub-
trahit: leuiter etiā indi-
gnat̃ si q̃s ei resistit. Si
autē p̃secutus fuerit qđ
cōcupiscit: statim ex rea-
tu p̃scientie grauāt̃: q̃ se-
cutus ē passionem suam:
q̃ nihil iuuat ad paces q̃
q̃siuit. Resistēdo igitur
passionib⁹ inueniūt vera
pax cordis: nō aut̃ seruī-
do eis. Nō est ergo pax
in corde hoīs carnalis: n̄
in homine exteriorib⁹ de-
dito: sed in seruido spūali

De vana spe ⁊ elatio-
ne fugienda. Cap. vii.

Anus est q̃ spē suā
ponit ī hoīb⁹ aut
in creaturis. Non
te pudeat aliis fūi amorē
iesu xpī: ⁊ pauperē in
hoc seculo videri. Non
stes super teipsum: sed in
deo spes tuā p̃stitue. fac
qđ in te est ⁊ deus aderit
bone voluntati tue. Nō
cōfidas in tua sciētia vel
cūlōsā astucia viuentis:
sed magis in dei gratia q̃

adiuuat humiles ⁊ de se
presumentes humiliat.
Nāe gloriēris in diuiciis
si adsunt nec ī amicis q̃
potentes sunt: s̃z ī deo q̃
oīa p̃stat ⁊ seip̃s sup oīa
dare desiderat nō te ex-
tollas de magnitudine vl̃
pulchritudine corporis: q̃
modica infirmitate corru-
pit ⁊ defedat. Nō place-
as tibiip̃s de habilitate
aut ingenio tuo ne displiceas
deo: cuius ē totū q̃c
qđ boni nāliter habueris
Nō te reputes aliis me-
liorē ne forte corā deo d̃-
terio: habearis q̃ scit qđ
est in hoīe. Nō supbias
de opib⁹ bonis: q̃ aliter
sunt iudicia dei q̃ hoīū:
cui sepe displicet qđ ho-
minib⁹ plz. Si aliqd bo-
ni habueris: crede d̃ aliis
meliora ⁊ humilitatē cō-
serues. Nō nocet si oib⁹
te supponas: nocet autē
plurimū si vel vni te p̃po-
nas. Iugis pax cū humi-
li: in corde aut̃ supbi zel⁹
⁊ indignatio frequēs.

De cauenda nimia fa-
miliaritate. Cap. viii.

Non oī hominī re-
uelles cor tuū: sed

Liber primus.

cum sapiente et timete d
um age cam tua. Cum iu-
uenibus et extraneis rar
esto. Cum diuitibus noli bla
dari et coram magnatis no
libenter appareas. Cum hu-
milibus et simplicibus: cum
deuotis et mougeratis so-
ciare: et que edificatiois sunt
pertracta. Non sis familia-
ris alicui mulieri: sed in con-
suetudine bonas mulieres deo
commenda soli deo et ange-
lis eius opta familiaris esse:
et hominum noticiam de vita.
Charitas habenda est ad
omnes: sed familiaritas non ex-
pedit. Quandoque accidit ut per
sona ignota ex bona fa-
ma luceat cuius tamen presentia
oculos intuentium obfuscat.
Putamus aliquando aliis pla-
cere ex consuetudine nostra et in-
cipimus magis displicere
ex morum improbitate in
nobis considerata.

De obedientia et subie-
ctione.

Cap. ix.

Alde magnus est in
obedientia stare:
sub prelato viuere
et sui iuris non esse. Adul-
to tutius est stare in subie-
ctione quam in prelatura. Adul-
ti sunt sub obedientia mul-

gis ex necessitate quam ex ca-
ritate: et illi penam habent
et leuiter murmurant nec
libertatem mentis acquirunt
nisi ex toto corde propter deum
se subiciant. Curre hic vel
ibi: non inuenies quietem nisi
in humili subiectione sub
prelato regimine. Imagina-
tio locorum et mutatio mul-
tos fefellit. Ulex est quod unus
quisque libenter agit pro sen-
su suo et inclinatur ad eos
magis quam secum sentiunt.
Sed si deus est inter nos
necesse est ut relinquamus
etiam quandoque nostrum sentire
propter bonum pacis. Quis est
ita sapiens qui omnia plene
scire potest. Ergo noli ni-
mis in sensu tuo perfidere.
Sed velis etiam libenter aliorum
sensum audire. Si bonus
est tuum sentire et hoc ipsum
propter deum dimittis et alium
sequis magis exinde pro-
ficies. Audiui enim sepe se-
cundum esse audire et accipe-
re et filium quam dare. Potest
enim contingere ut bonum
sit vniuersumque sentire sed
nolle alius acquiescere cum
id ratio aut causa postu-
lat. signum est superbie et
perinacie.

De cauenda superflui
tate verborum. Cap. x.

Aueas tumultū ho
c minū quātū potes
multū. n. impedit
tractat' seculariū gestoz
ēt si simplici intētōe pfe
rant. Lito. n. inquamur
vanitate ⁊ captiuamur.
Uellē me pluries tacuiss
se. ⁊ inter hoīes nō fuisse
S3 quare tā libēter loq
mur ⁊ inuicē fabulamur
cū tñ raro sine lesione cō
scie ad silētiū redim'. Jō
tā libēter loqmur: q: per
inutuas locutiones ab in
uicē psolari qrim': ⁊ cor
diuersis cogitatōibus fa
tigatū optam' releuare.
Et multū libēter de his
q multū diligim' vel cu
plm': vel q nobis p̄traria
sentim'. libet loq ⁊ cogi
tare. S3 phdolo: sepe i
aniter ⁊ frustra: Itā hec
exterior psolatio interio
ris ⁊ diuine psolatōis nō
modicū detrimētū ē. Jō
vigilādū ē ⁊ orādū ne tē
pus ociose trāseat. Si lo
qz ⁊ expedit: q edificabi
lia sunt loquere. Malus
usus ⁊ negligētia pfect'
nri multū facit ad in cu

stodiā oris nostri. Iu
uat tamen non parum
ad profectum spiritalēz
deuota spiritalium re
ruz collatio maxime vbi
pares animo ⁊ spiritu in
deo sibi sociant'.

De pace acgrēda ⁊ ze
lo pficiēdi. Cap. xi.

Ultam possemus
m pacem habere: si
non vellemus nos
cum aliorum dictis ⁊ fa
ctis que ad nostram cu
ram nō spectant occupa
re. Quō pōt ille diu i pa
ce manere q alienis curis
se intermiscet: q occasio
nes forinsecus querit': q
pax vel raro se itrīnsec'
colligit. Beati simplices
qm multā pacē hēbunt.
Quare qdā scōz tam p
fecti ⁊ p̄tēplatiui fuerunt
Q: oīno seipsos mortifi
care ac oībus terrenis d
siderijs studuerūt: ⁊ ideo
totis medullis cordis dō
inherere atqz libere sibi
vacare potuerunt. Itā os
quidem nimium occupa
mur proprijs passioni
bus: ⁊ de transitorijs ni
mis sollicitamur. Raro
etiam vnum vitium per

Liber primus.

fecte vincimus: et ad quo-
tidianum perfectum non accen-
dimur ideo frigidi et tepi-
di remanemus. Si esse-
mus nobis ipsis perfecte
mortui: et interius mini-
me implicati tunc posse-
mus etiam diuina sape-
re et de celesti contem-
platione aliquid experiri.
Totum et maximum im-
pedimentum est quia non
sumus a passionibus et
concupiscentiis liberi.
Nec perfectam sancto-
rum viam conamur in-
gredi. Quando etiam mo-
dicum aduersitatis oc-
currit: nimis cito desici-
mur et ad humanas con-
solationes conuertimur.
Si niteremur sicut viri
fortes stare in prelio. pro-
fecto auxilium domini vi-
deremus super nos de
celo. Ipse enim certantes et
de gratia sua sperantes pa-
ratus est adiuuare. quod no-
bis certandi occasiones
procurat: ut vincamus. Si
tantum in istis exterioribus
obseruationibus profectus re-
ligionis ponimus cito fi-
ne habebit deuotio nostra.
Sed ad radicem securus

ponamus: ut purgati a pas-
sionibus pacificam men-
tem possideamus. Si omni
anno unum vitium extir-
paremus: cito viri perfe-
cti efficeremur. Sed mo-
do e contrario sepe senti-
mus ut meliores et purio-
res in initio conuersionis
nos fuisse inueniamus:
quod post multos annos pro-
fessionis. feruo: et profe-
ctus noster quotidie de-
beret crescere: sed nunc
pro magno videtur si quod
primi feruoris partes pos-
set retinere. Si modicam
violentiam faceremus in
principio tunc postea cum
tota possemus facere cum
leuitate et gaudio. Gra-
ue est assueta dimittere:
sed grauius est contra pro-
prium voluntatem ire.
Sed si non vincis parua et
leuia: quando superabis
difficilia? Resiste in prin-
cipio inclinationi tue et
malam desiste consuetu-
dinem ne forte paulatim
ad maiorem te ducat dif-
ficultatem. O si aduer-
teres quantam tibi pa-
cem et aliis leticiam fa-
ceres te ipsum bene habere.

do: puto q̄ sollicitior: es-
ses ad spiritalē p̄fectū.

De utilitate aduersi-
tatis. Cap. xii.

Onus est nobis q̄
b aliquādo habem⁹
aliquas grauitates
et p̄trarietates: q̄ sepe ho-
minem ad cor reuocant
quatenus se in exilio es-
se cognoscat: nec spes su-
am in aliqua re mūdi po-
nat. Bonū est q̄ patia-
mur quandoq̄ contradi-
ctores et q̄ male et imp-
secte de nobis sentiatur
etiam si bene agimus et
intendimus. Ista sepe lu-
uant ad humilitatem: et
a vana gloria nos defen-
dunt. Tūc enim melius
interiorem testem deum
querimus quando foris
vilipendimur ab hominib⁹
et nō bene nobis cre-
dit. Ideo deberet se ho-
mo in deo totaliter firma-
re: vt non esset ei necesse
multas consolationes q̄-
rere. Quando homo bo-
ne voluntatis tribulatur
vel temptatur: aut malis
cogitationibus affligitur
tunc deū sibi magis ne-
cessarium intelligit: sine

quo nihil boni se posse d̄-
prehendit. Tūc et trista-
tur gemit et orat p̄ mise-
riis quas patitur. Tunc
tedet euz diutius viuere:
mortē optat inuenire vt
possit dissolui et cum xp̄o
eē. Tūc et bene aduer-
sit p̄fectā securitatez et
plenā pacem in mundo
non posse constare.

De temptationibus re-
sistendis. Cap. xiii

Uādiu in mundo
q̄ viuimus sine tribu-
latōe et tēptatione
eē non possumus. Unde
in Job scriptū est. Tem-
ptatio est vita hoīs super
terrā. Ideo vnusquisq̄
sollicitus esse deberet cir-
ca temptatōes suas et vi-
gilare in oratōibus ne di-
abolus locum inueniret
decipiēdi: que nūq̄ do-
minat: s̄ circuit q̄rēs quē
deuoret. Nemo tā per-
fectus est et sanctus q̄ nō
habeat aliquādo tēpta-
tiones: et plene eis carere
nō possumus. Sūt tamē
tēptationes homini sepe
valde viles licet moleste
sint et graues: q̄ in illis
hō humiliatur: purgat et

Liber primus.

eruditur. Omnes sancti
per multas tribulationes
et temptaciones transierunt
et profecerunt. Et qui bene
temptaciones sustinere ne-
quiuerunt: reprobi facti
sunt et defecerunt. Non est
aliquis ordo tam sanctus nec
locus tam secretus: ubi non
sint temptaciones vel aduer-
sitates. Non est homo se-
curus a temptationibus to-
taliter: quod diu vicerit: quia in
nobis est unde temptamur:
ex quo in concupiscentia
nati sumus. Una temptati-
one seu tribulatione rece-
dente alia superuenit: et semper
aliquid ad patiendum habe-
bimus. Nonne bonum felicitatis
nostre perdidimus? Ad-
vertunt quod temptaciones fuge-
re: et grauius incidunt in
eas. Propter solam fugam non
possumus vincere sed per
patientiam et veram hu-
militatem omnibus hosti-
bus efficiamur fortiores.
Qui tantummodo exterius
declinat nec radices euel-
lit: parum proficiet: immo citius
ad eum temptaciones re-
diunt et peius sentiet. pau-
latim et per patientiam cum
longanimitate deo iuuat

te melius superabis: quod cum
duritia et importunitate
propria sepius accipe con-
siliu in temptatione: et cum
temptato noli duriter age-
re: sed consolationemingere:
sicut tibi optares fieri.
Initium omnium malarum tem-
ptationum in constantia ani-
mi et parua ad deum confi-
dentia: quia sicut nauis sine
gubernaculo, hinc inde a
fluctibus impellitur: ita homo
remissus et suum propositum
deserens varie temptatur.
Ignis probat ferrum: et tem-
ptatio hominem iustum.
Nescimus sepe quod possu-
mus: sed temptatio aperit
quod sumus. Vigilandum est
tamen precipue circa initium
temptationis quia tunc facilius
hostis vincitur si ostium
mentis nullatenus intrare
sinatur: sed extra limen sta-
tim ut pulsauerit illi ob-
uiatur. Unde quidam di-
xit: Propter incipiens obsta sero
medicina paratur. Cum
mala per longas conua-
luere moras. Nonne primo
occurrit menti simplex co-
gitatio: deinde fortis ima-
ginatio postea delectatio
et motus prauus et assen-
sus

b

fio. Sicq; paulatim egre-
dit hostis malignus ex to-
to: dum illi non resistitur
in principio. Et quanto
diutius quis ad resisten-
dum torpuerit: tanto in se
quotidie debilio: fit: et ho-
stis contra eum potentior.
Quidam in principio con-
uersionis sue grauiores
temptationes patiuntur: quodam
autem in fine: quodam vero qua-
si per totam vitam suam male
habent. Nonnulli satis le-
uiter temptantur secundum diuine
ordinationis sapientiam et
equitatem quod status et merita
hominum presat et cuncta ad
electorum suorum salutem pro-
vident. Ideo non debemus
desperare cum temptamur sed
eo feruentius deum exora-
re: quatenus nos in omni tri-
bulatione dignetur adiuna-
re quod utique secundum dictum pau-
li tale faciet cum temptatione
peruenire: ut possimus susti-
nere. Humiliemus ergo
animas nostras sub manu dei in
omni temptatione et tribulatio-
ne: quod humiles spiritu salua-
bit et exaltabit. In tempta-
tionibus et tribulationibus pro-
bat homo quantum profecit: et
ibi maius meritum existit: et

virtus melius patescit.
Nec magnum est si homo de-
uotus sit et feruidus cum
grauitate non sentit: sed si
tempore aduersitatis patienter
se sustinet: spes magni pro-
fectus erit. Quidam a ma-
gnis temptationibus custodi-
untur: et in paruis quotidiana
nis sepe vincuntur: ut humi-
liati nunquam de seipsis
in magnis confidant: qui
in tam modicis infirmantur.

De temerario iudicio
vitando. Cap. xiiij.

De teipsum oculos
reflecte: et aliorum fa-
cta caueas iudica-
re. In iudicando alios homo
frustra laborat: sepius er-
rat et leuiter peccat. Seip-
sum vero iudicando et dis-
cutiendo semper fructu-
ose laborat. Sicut no-
bis res cordis est: sic de ea
frequenter iudicamus.
Nam verum iudicium
per priuatum amorem facili-
ter perdimus. Si deus sem-
per esset pura intentio nostri dis-
siderij: non tam faciliter tur-
baremur per resistenciam sen-
sus nostri. Sed sepe aliquid

Liber. p. i. mus.

ab intra latet: vel etiam
ab extra concurrat: quod
nos etiam pariter trahit.
Multi occulte seipsos quaerunt in rebus quas agunt et nesciunt. Vident etiam in bona pace stare: quando res pro eorum velle fiunt et sentire. Si autem aliter sit quam cupiunt: cito mouentur et tristes fiunt. Propter diuersitatem sensuum et opinionum satis frequenter oriuntur dissensiones inter amicos et ciues: inter religiosos et deuotos. Antiqua consuetudo difficulter relinquitur et ultra proprius videre nemo libenter ducit. Si rationi me magis inniteris vel industrie quam virtuti subiective iesu christi: raro et tarde eris homo illuminatus: quia deus vult nos sibi perfecte subiici et omnem rationem per inflammationem amoris transcendere.

De operibus ex charitate factis. Cap. xv.

Non nulla re mundi pro nullius hominis dilectione aliquod

malum est faciendum: sed pro utilitate tantum indigetis opere bonum aliquando intermitte dum est aut etiam pro meliore: et mutandum: hoc enim facto. opus bonum non destruitur: sed in melius commutatur. Sine charitate opus externum nihil prodest. quicquid autem ex charitate agitur quantumcumque etiam paruum sit et despectum totum efficitur fructuosum. Magis siquidem deus pensat ex quanto quis agit: quam quantum quis facit. Multum facit qui multum diligit. Multum facit qui rem bene facit. Bene facit qui magis communitati quam sue voluntati seruit. Sepe videtur esse charitas: et est magis carnalitas: quia carnalis inclinatio: propria voluntas: spes retributionis: effectus commoditatis raro ab esse volunt. Qui veram et perfectam charitatem habet: in nulla re seipsum querit: sed dei solummodo gloriam in omnibus fieri desiderat. Nulli etiam inui-

b ij

det: q: nullum priuatum
gaudium amat nec in se
ipso vult gaudere: sed in
deo super oia bona op-
tat beatificari. Memini
aliquid boni attribuit: s3
totaliter ad deū refert: a
quo fontaliter omnia p-
cedunt: in quo finaliter
oēs sancti fruibiliter qui-
escunt. O qui scintillam
haberet vere charitatis
profecto omnia terrena
sentiret plena fore vani-
tatis.

De sufferētia defectu
um alioꝝ. Cap. xvj.

Ue hō in se vel in
q aliis emendare nō
valet: d3 patienter
sustinere donec deus ali-
ter ordinet. Cogita q: so-
te sic melius est p tua p-
batione 7 patientia: sine
qua non sunt multū pō-
deranda merita nostra.
Debes tamen pro tali-
bus impedimētis suppli-
care vt deus tibi dignet
subuēire 7 possis benigne
portare. Sigs semel aut
bis admonitus non acce-
scit: noli cū eo contende-
re: s3 totum deo commit-
te: vt fiat voluntas eius

7 hono: in omnibus ser-
uis suis qui scit bene ma-
la in bonu3 conuertere.
Stude patiens esse in to-
lerando alioꝝ defectu
7 qualescūq3 infirmita-
tes q: 7 tumulta habes
que ab alijs o3 tolerari.
Si non potes te tale3 fa-
cere qualem vis quomo-
do poteris alium habere
ad tuum beneplacitum.
Libenter habemus alios
perfectos 7 tamen prop-
os non emendamus de-
fectus. Volumus q3 alij
stricte corrigantur 7 ipi
corrigi nolumus. Displi-
cet larga alioꝝ licen-
tia 7 tamen nobis nolu-
mus negari q3 petimus.
Alios restringi per statu-
ta volumus 7 ipsi nullate-
nus patimur amplius co-
hiberi. Sic ergo p3 q3 ra-
ro primus sicut nosipso3
pensamus. Si essent oēs
perfecti: quid tunc habe-
remus ab alijs p deo pa-
ti? Nunc autem deus sic
ordinauit: vt discamus al-
ter alterius onera porta-
re q3 nemo sine defectu
nemo sine onere nemo
sibi sufficiens: nemo sibi

Liber primus.

satis sapiens: sed oportet nos inimicem portare inuicem consolari pariter ad iuuare instruere: et ad monere. Quante autem virtutis quisque fuerit: melius per occasionem aduersitatis. Occasionem namque hominem fragilem non faciunt sed qualis sit ostendunt.

De monastica vita. L. xvii

Portet ut discas te ipsum in multis frangere si vis pacem et concordiam cum aliis tenere. Non est paruum in monasteriis vel in congregatione habitare: et ibi sine querela conuersari: et usque ad mortem fideliter perseuerare. Beatus quidem qui ibi bene vixit: et feliciter consumauit. Si vis debite stare et proficere: teneas te tamquam exulem et peregrinum super terram. Quod te stultum fieri propter Christum: si vis religionem ducere vitam. Habitus et tonsura modicum conferunt: sed mutatio morum et integra mortificatio passionum verum faciunt religiosum. Qui aliquid querit quam pure deum

et anime sue salutem non inueniet: nisi tribulationem et dolorem. Non potest et diu stare pacificus: qui non nittitur esse minimus: et omnibus subiectus. Ad seruiendum venisti non ad regendum. Ad patiendum et laborandum scias te vocatum: non ad ociaandum vel fabulandum. Hic ergo probantur homines sicut aurum in fornace. Hic nemo potest stare nisi ex toto corde se voluerit pro deum humiliare.

De exemplis sanctorum patrum. Cap. xviii.

Atuere sanctorum patrum viuenda exempla: in quibus vera perfectio refulsit et religio et videbis quam modicum sit et pene nihil quod nos agimus. Deum quod est vita nostra si illis fuerit comparata: Sancti et amici Christi domino seruiunt in fame et siti: in frigore et nuditate in labore et fatigatione: in vigiliis et ieiuniis: in orationibus et sanctis meditationibus: in persecutionibus et opprobriis multis. O quam multas et graues tribulationes pas-

b ij

si sunt apostoli: martyres:
pessores: virgines: et re-
liqui oēs qui xpī vestigia
voluerūt sequi. Itā aīas
suas in hoc mundo ode-
rūt. vt in eternā vitā eas
possiderēt. O q̄ strictā et
abdicatā vitā sancti p̄es
in heremo durerūt: q̄ lō-
gas et graues tēptatōes p̄-
tulerūt: q̄ frequenter ab
inimico veratq̄ sunt q̄
crebras et feruidas oratio-
nes deo obtulerūt: q̄ rigi-
das abstīnētias pegerūt:
q̄ magnū zelū et feruorē
ad spirituale p̄fectuz ha-
buerūt: q̄ forte bellū ad-
uersus edomationem vi-
tiorū gesserunt: q̄ puram
et rectā intētiōē ad deū
tenuerūt. Per diē labo-
rabant: et noctibus oratio-
ni diuine vacabāt q̄q̄ la-
borādo ab oratione men-
tali minime cessarent.
Omne t̄ps vtiliter expen-
debant oīs hora ad vacā-
dū deo brevis videbatur
et p̄e magna dulcedine
contemplatōis etiam ob-
liuioni tradebatur neces-
sitas corporalis refectōis
Oibz diuitijs: dignitati-
bus: honoribus: amicis et

cognatis renūciabant nll
de mundo habere cupie-
bāt vix necessaria vite su-
mebāt corpori seruire et
in necessitate dolebant.
Pauperes igitur erant
rebus terrenis: s; diuites
valde in gratia et virtuti-
bus. foris egebant s; in-
tus gratia et consolatiōe
diuina reficiebātur. Adū
do erant alieni: s; deo p̄-
ximī ac familiāres amici.
Sibi p̄lis videbant t̄aq̄
nihil et huic mūdo despe-
cti: s; erāt in oculis dei p̄-
ciosi et electi. In vera hu-
militate stabāt: in simpli-
ci obediētia vivebant: in
charitate et patientia ani-
bulabāt: et ideo quotidie
in sp̄ritu proficiebant: et
magnam apud deū gra-
tiā obtinebāt. Dati sunt
in exēplum oībus religio-
sis et plus puocare nos d̄-
bent ad bene p̄ficiendū:
q̄ tepidorū numerus ad
relaxandum. O quantus
feruor oīum religiosorū
in principio sue sancte in-
stitutionis fuit. O quan-
ta deuotio orationis: quā
ta emulatio virtutis: quā
magna disciplina viguit:

Liber primus.

quanta reuerentia et obe-
dientia sub regula magi-
stri in oibus effloruit. De-
stantur adhuc vestigia de-
relicta quod vere viri sancti
et perfecti fuerunt: quod tam stren-
gue militantes mundum super-
peditauerunt. Jam ma-
gnus putatur si quis transgres-
sor non fuerit si quis quod acce-
pit cum patientia tollerare
potuerit. Ob temporis et negli-
gentie status nostri: quod tam cito
declinamus a pristino
seruore: et iam tedet viue-
re per lassitudinem et tempore.
Utinam in te penitus non dor-
mitet perfectus virtutum: quod
multa sepius exempla vidi-
sti deuotorum.

**De exercitijs boni reli-
giosi. Cap. xix.**

Ita boni religiosi
oibus virtutibus pol-
lere debet ut sit ta-
lis interius: qualis vide-
tur hominibus exterius.
Et merito multo plus de-
bet esse intus quam quod
cernitur foris: quia in spe-
cto: noster est deus: quem
summopere reuereri de-
bemus ubicunque fueri-

mus et tanquam angeli
in conspectu eius mundi
incedere. Omni die reno-
uare debemus proposi-
tum nostrum et ad seruo-
rem nos excitare quasi
hodie primus ad conuer-
sionem venissemus atque
dicere: adiuua me domi-
ne deus meus in bono pro-
posito et sancto seruitio
tuo et da mihi nunc ho-
die perfecte incipere: quod
nihil est quod hactenus feci.
Secundum propositum nostrum
cursus profectus nostri et
multa diligentia opus est
bene proficere volenti.
Quod si fortiter proponens
sepe deficit: quid ille qui
raro aut minus fixe ali-
quid proponit? Claris ta-
men modis contingit de-
sertio propositi nostri: et
levis omissio exercitiorum
ut sine aliquo dispendio
transit. Iustorum propo-
situm in gratia dei potius
quam in propria sapientia
pendet in quo et semper
confidunt quicquid arri-
piunt. Nam homo pro-
ponit: sed deus disponit:
nec est in homine via eius. Si
pietatis causa aut fraterne
b iij

utilitatis proposito quandoque consuetum omittit exercitium: facile postea poterit recuperari. Si autem tedio animi aut negligētia facilliter relinquitur satis culpabile est et nocivum sentietur. Conemur quantum possumus adhuc leviter deficimus in multis. Semper tamen aliquid certi proponendum est: et illa precipue que amplius nos impediunt. Exteriora nostra et interiora pariter nobis scrutanda sunt et ordinanda: quia utraque impediunt ad perfectum. Si non continue te vales colligere: saltem interdum et ad minus semel in die: mane videlicet aut vespere. Adane propone: vespere discute mores tuos quales hodie fuisti in verbo opere et cogitatione: quia in his sepius forsitan deum offendisti et primum. Accinge te sicut vir contra diabolicas nequitias: frequenter gulam et omnem carnis inclinatione facilius frenabis. Ita ut sis ex toto ociosus sed aut legens aut scribens aut orans aut

meditans aut aliquid utilitatis per communi laboras Corporalia exercitia discrete te sunt agenda: nec omnibus equaliter assumenda. Que communia non sunt: non sunt foris ostendenda: nam in secreto tutius exercentur privata. Cave dum tamen ne piger sis ad communia et ad singularia promptior: sed expletis integre et fideliter debitis et iniunctis: si iam ultra vacat redde te tibi prout de votio tua desiderat. Ita non possunt omnes habere unum exercitium: sed aliud istis: aliud illi magis deseruit. Etiam per temporum congruentia diversa placent exercitia: quia alia in festis alia inferiatis magis sapiunt diebus. Aliis indigemus tempore temptationis et aliis tempore pacis et quietis: Alia cum tristamur libet cogitare: et aliam cum leti in domino fuerimus. Circa principalia festa renovanda sunt bona exercitia et sanctorum suffragia ferventius imploranda. De festo in festum proponere debemus quasi tunc de

Liber primus.

hoc seculo migraturi si-
mus ⁊ ad eternum festū
peruenturi. Ideoq; solli-
cite nos preparare debem⁹
in deuotis temporibus ⁊
deuotius conuersari: at-
q; oēm obseruantia stri-
ctius custodire tanq; in
breui p̄mūm laboris no-
stri a deo p̄cepturi. Et si
dilatum fuerit credamus
nos minus bene prepara-
tos atq; indignos tante
adhuc glorie: que reuela-
bitur in nobis tempore p̄-
finito: ⁊ studeamus nos
melius ad exitum prepa-
rare. Beatus seruus ait
euangelista Lucas quem
cum venerit dñs inuene-
rit vigilantem. Amē dico
vobis super oīa bona sua
constituet eum.

De amore solitudinis
⁊ silentii. Cap. rr.

Vere aptum tem-
pus vacandi tibi.
⁊ de beneficiis dei
frequēter cogita. Relin-
que curiosa. Tales perle-
ge materias que cōpun-
ctionem magis prestant
q̄ occupatōez. Si te sub-
traxeris a superfluis locu-
tionibus ⁊ ociosis circū-

tionibus: nec non a noui-
tatibus ⁊ rumoribus au-
diendis inuenies tempus
sufficiens ⁊ aptum p̄ ho-
nis meditationibus insi-
stendis. Adarimi sancto-
rū humana cōsortia ubi
poterant vitabāt. ⁊ deo i
secreto viuere eligebāt.
Dixit quidam. Quotiēs
inter homines fui mino-
r hō redū. Hoc quippe se-
pius experimur: quando
diu p̄fabulamur. facili⁹
est oīno tacere: q̄ verbo
nō excedere. facili⁹ est
domi latē. q̄ foris se pos-
se sufficienter custodire.
Qui igitur intendit ad i-
teriora ⁊ spiritualia pue-
nire: o; eum cum iesu a
turba declinare. Nemo
secure apparet nisi qui li-
benter latet. Nemo se-
cure p̄cēst nisi qui liben-
ter obedire didicit. Ne-
mo secure gaudet nisi q
bone cōsciētie testimoni-
um h̄z. Nemo secure lo-
quitur: nisi q libenter ta-
cet. Sēper tamē sancto-
rū securitas plena timo-
ris dei extitit. Nec eoni-
nus solliciti ⁊ humiles in
se fuerunt q; magnis vir

tutibus et gratia emiscue-
runt. Prauorum autem se-
curitas ex supbia et psum-
ptione oritur: et in fine in de-
ceptione sui vertitur. Nam
quod promittas tibi securita-
tem in hac vita: quous bonus
videaris xenobita aut. de
uotus heremita. Sepe me-
liores in estimatōe hominum
gravius piclitati sunt propter
suam nimiam confidentiam. Un-
multis utilius est ut non
penitus temptationibus ca-
reant: sed sepius impugnen-
tur ne nimium securi sint:
ne forte in supbia eleuen-
tur: ne etiam ad exteriores
consolationes licetius decli-
nent. O qui nunquam transito-
riam leticiam quereret quam nun-
quam cum mundo se occupa-
ret: quod bonam conscientiam ser-
uaret. O qui omnem vanas
solicitudines amputaret
et duntaxat salutaria ac di-
uina cogitaret et totam spem
suam in deo constitueret quod
magnam pacem et quietem pos-
sideret. Nemo dignus est
et celesti consolatione: nisi
diligenter se exercuerit in
sancta compunctione.
Si vis corde tenus com-
pungi. Intra cubile tuum et

exclde tumultus mundi
sicut scriptum est. In cu-
bilibus vestris concupiscimini.
In cella inuenies quod de-
foris sepius amittes. Cel-
la continuata dulcescit. et
male custodita tedium generat.
Si in principio peruersionis
tue bene eam incolueris et
custodieris erit tibi postea
dilecta amica et gratissi-
mum solatium. In silentio et
quiete perficit anima deuota et
discit abscondita scriptu-
rarum ibi inuenit fluen-
ta lachrymarum: quibus
singulis noctibus se lauet
et mundet ut conditori suo
tanto familiarior fiat: quan-
to longius ab omni secula-
ri tumultu degit. Qui er-
go se abstrahit a notis et
amicis appropinquabit il-
li deus cum angelis san-
ctis. Melius est latere et
sui curam agere: quam se
neglecto signa facere.
Laudabilem est hominem
religioso raro foras ire su-
gere videri: nolle etiam ho-
mines videre. Quid vis
videre: quod non habere
Transit mundus et con-
cupiscetia eius. Trahunt
desiderium sensualitatis

Liber primus

ad spaciandum: s; cū ho-
ra trāserit: quid nisi gra-
uitatem conscientie: et cor-
dis dispersionem impor-
tas? Letus exitus tristē se-
pe reditum parit: et leta vi-
gilia serotina triste mane
facit. Sic omne carnale
gaudium blāde intrat: s;
in fine mor det et perimit.
Quid potes alibi videre
q; hic nō vides? Ecce ce-
lum et terram et oia ele-
mēta: nā ex istis oia sunt
facta. Quid potes alicu-
bi videre: qd diu potest
sub sole pmanere? Credis
te forsitan satiari: s; non
poteris pertingere. Si cū
cta videres presentia: qd
essent nisi visio vana? Le-
ua oculos tuos ad deum
in excelsis et ora pro pec-
catis tuis et negligentijs.
Dimitte vana vanis: tu
autem intende illis que
tibi precepit deus. Clau-
de super te ostium tuum
et voca ad te iesum dile-
ctum tuum. Adane cum
eo in cella q; non inueni-
es alibi tantam pacem.
Si non exisses: nec quic-
quam de rumoribus au-

diſſes: melius in bona pa-
ce permansiſſes. Ex quo
noua delectat aliquan-
do audire: oportet te erin-
de turbatiōem cordis tol-
lerare.

De compunctione cor-
dis. Cap. xxi.

I vis aliquid prof-
ficere: conserua te i
timore dei: et noli
esse nimis liber. s; sub di-
sciplina cohibe omnes sen-
sus tuos nec inepte te tra-
das leticie. Da te ad cor-
dis compunctionem et in-
uenies deuotionem. Cō-
punctionem multa bona
aperit: que dissolutio ci-
to perdere consuevit.
Admirum est q; homo pos-
sit vnquam perfecte leta-
ri in hac vita: qui suum
exilium et tam multa pe-
ricula anime sue conside-
rat et pensat. Propter le-
uitatem cordis et negligē-
tiam defectuum nostro-
rum nō sentimus anime
nostre dolores: sed sepe
vane ridem? qñ merito
flē dberem? Nō ē vera

libertas nec bona leticia:
nisi in timore dei cum bo
na conscientia. felix qui
abdicere potest omne impe
dimentum distractionis
et ad unionem se redige
re sancte compunctiois. fe
lix qui a se abdicat quicquid
conscientiam suam macu
lare potest vel grauare. Cer
ta viriliter: consuetudo con
suetudine vincitur. Si tu
scis homines dimittere:
ipsi te dimittent tua facta
facere: non attrahas tibi
res aliorum: nec te implices
causis maiorum. Habe
semper oculum super te pri
mum: et admoneas te ipsum
specialiter per omnibus tibi
dilectis. Si non habes
fauorem hominum: noli ex
hoc tristari: sed hoc sit tibi
graue: quod non habes te sa
tis bene et circumspecte si
cut deceret dei seruus et
deuotum religiosum con
uersari. Utilius est sepe et
securius quam homo non ha
beat multas consolationes
in hac vita secundum carnem pre
cipue tamen quam diuinas non
habemus: aut rarius sen
timus nos in culpa sumus
quam compunctionem cordis

non querimus nec vanas
et externas omnino abiciamus.
Cognosce te indignum di
uina consolatione: sed ma
gis dignum multa tribu
latione. Non homo perfecte
est compunctus: tunc gra
uis et amarus est ei totus
mundus. Bonus homo suf
ficientem inuenit materiam
dolendi et flendi. Siue. n.
se considerat: siue de pri
mo pensat scit quod nemo
sine tribulatione hic uiuit.
Et quando strictius sese
considerat: tanto amplius do
let. Materie iusti doloris
et eterne compunctiois sunt
peccata et vitia nostra: quibus
ita inuoluti faciemus
ut raro celestia contemplari
valeamus. Si frequenti
de morte tua quam de longi
tudine vite tue cogitares
non dubium quin seruen
tius te emendares. Si et
futuras inferni siue pur
gatorii penas cordialiter
ppenderes: credo quod libe
ter laborem et dolorem su
stineres et nihil rigoris fo
midares. Sed quod ad cor
ista non transeunt et blandi
menta adhuc amamus
ideo frigidi et valde pigri

Libér p̄simus.

remanemus. Sepe est in
opia spiritus unde tam le
uiter conqueritur miser
corpus. Ora igitur humi
liter ad dñm vt det tibi
compūctionis sp̄ritum: et
d c cū ppheta: Liba me
domine pane lachryma
rum: et potum da mihi i
lachrymis in mensura.

**De p̄sideratiōe huma
ne miserie. Cap. xxi.**

Iser es vbicunq;
m fueris et quocūq;
te verteris: nisi ad
deum te p̄uertas. Quid
turbaris q; non succedit
tibi sicut vis et desideras
Quis est qui habet oīa
s̄m suam volūtātē? Nec
ego: nec tu: nec aliq; ho
minum super terrā. Nec
mo est in mundo sine ali
qua tribulatione vel an
gustia: quāuis rex sit vel
papa. Quis est qui meli
us h̄z: vtiq; qui pro deo
aliquid pati valet. Dicūt
multi imbecilles et infir
mi. Ecce q̄ bonā vitam
ille homo h̄z: q̄ diues:
q̄ potens: q̄ excelsus: q̄
magn⁹: et q̄ pulcher. Sz
attende ad celestia bona
et videbis q; oīa ista tem

poralia nulla sunt: sz val
de incerta et magis grauā
tia: q; nunquā sine sollici
tudine et timore possidē
tur. Itā est hominis feli
citas habere temporalia
ad abūdantiā: sz sufficit ei
mediocritas. Vere mise
ria est viuere super terrā
quāto homo voluerit es
se spiritualior: tanto pre
sens vita sit ei amari⁹:
q; sentit melius et videt
clarius humane corrupti
onis defectus. Itā co
medere bibere vigilare
dormire quiescere labo
rare et ceteris necessitati
bus nature subiacere: ve
re magna miseria ē: et af
flictio homini deuoto: q
libenter esset absolutus et
liber ab omni peccato.
Valde. n. grauatur inte
rior homo necessitatibus
corporalibus in hoc mū
do. Unde ppheta deuo
te rogat quaten⁹ liber ab
istis eē valeat dicēs. De
necessitatibus meis erue
me domine. Sz ve non
cognoscentibus suaz mi
seriam: et amplius de illis
qui diligunt hanc miserā
et corruptibilem vitā: Itā

in tantū quidā hanc am-
plectuntur. Iſ etiā vīr ne-
cessaria laborando aut
meditando habeāt: vt si
hoc possent semp viue-
re de regno dei nihil cu-
rarent. O īsani ⁊ īfideles
corde: q̄ tā p̄funde ī ter-
ris iacent: vt nil nisi car-
nalia sapiant. Sed mīse-
ri ad hec ī fine grauiter
sentiēt quā vile ⁊ nihilū
erat qđ amauerunt. Sā-
cti autem dei: ⁊ cōs de-
uotī amici xpī non atten-
derunt qui carni placue-
runt: nec que in hoc tpe
flouerunt: sed tota spēs
eorū ⁊ intētio ad eterna
bona anhelabat. ferre-
batur totū desiderīū eo-
rum ad mensura ⁊ īnuī-
sibilia: ne amore visibili-
um traherentur ad infī-
ma. Mōlī frater amitte-
re confidentiā p̄ficiendī
ad spiritalia: adhuc ha-
bes tēpus ⁊ hora. Qua-
re vis pro crastinare pro-
positum tuū? Surge ⁊ ī
istātī incipe ⁊ dic. Nūc
tēpus est faciendī: nunc
tēpus est pugnandī: nūc
tempus aptū est emen-
dandī. Quādo male ha-

bes ⁊ tribularis: tunc tē-
pus est promerendi. Oſ-
te transire per ignem ⁊
aquam antequam veni-
as ī refrigerium. Nisi
tibi vīm feceris: vitīū nō
superabis. Quādiu istō
fragile corpus gerimus:
sine peccato esse nō pos-
sumus: nec sine tedio ⁊
dolo: viuere. libēter ha-
beremus ab omni mise-
ria quietem. sed quia p̄
peccatus perdidimus ī-
nocentia: amissimus eti-
am veram beatitudinē.
Ideo oportet nos tene-
re patientiam: ⁊ dei ex-
pectare misericordiam:
donec transeat iniquitā-
s h: ⁊ mortalitas absor-
beat a vita. O quanta
fragilitas humana que
semper prona est ad vi-
tia: hodie confiteris pec-
cata tua: ⁊ cras iterum
perpetras confessa.
Nunc proponis cauere:
⁊ post horas agis quasi
nihil proposuisses. Ade-
rito ergo nos ipsos humi-
liare possumus: nec vnq̄
aliquid magni de nobis
sentire: q̄ tā fragiles ⁊ ī-
stabiles sumus. Lito etiā

Libet primus.

pōt perdi per negligentiam: qđ multo labore vitā tandem acq̄sitū est per gratiam. Quid fiet d̄ nobis adhuc in fine: qui te p̄scimus taz mane. Ne nobis si sic volumus declinare ad quietem: quā si iā pax sit: et securitas: cū necdū appareat vestigiū vere sanctitatis in nr̄a conuersatione. Bene opus esset qđ adhuc iterum institueremur tā quā boni nouicij ad mores optimos si forte spes eēt d̄ aliqua futura emendatione et maiorū spiritūali profectu.

**De meditatione mortis.
Cap. xxiij.**

Alde cito erit tecū
v hoc factum. Clide
aliter quō te habere
as: hodie hō est: et cras
nō comparet. Cū autem
sublatus fuerit ab oculis,
cito etiā transit a mēte.
O hebetudo et duritia
cordis humani qđ solum
p̄ntia meditat: et futuram
non magis p̄uidet.
Sic te i omni facto et co

giratu deberes tenere qđ
si statim eēs mortuus. Si
bonā p̄scientiā h̄es: nō
multū morte timeres.
Melius esset peccata cauere:
qđ mortem fugere.
Si hodie nō es paratus
quō cras eris? Cras ē di
es incerta: et qđ scis si cras
stinū habebis? Quid p̄
dest diu viuere. qñ tam
parū emēdamur? Ah lōga
vita nō semp emendat:
sed sepe culpam magis
auget. Utinā p̄ vna
diē bene essemus p̄uersati
in hoc mūdo. Multi
annos cōputant p̄uersionis:
sed sepe p̄uus est fructus
emendationis. Si formidolosum ē
mori: forsitan periculosius ē
diutius viuere. Beatus
qđ horā mortis sue semp
ante oculos habet et ad
moriendi se quotidie se
disponit. Si vidisti aliquā
quando hominem mori
cogita quia et tu per eandem
viam transibis. Cū
mane fuerit: puta te ad
vesperum non peruenturum.
Vespere autem facto
mane non audeas tibi
pollīceri. Semp ergo

paratus esto: et taliter vi
ue: ut nunquam te imperatum
mors inueniat. Adulti su
bito et improuise moriun
tur: nam hora qua non pu
tatur filius hominis ven
turus est. Quando illa ex
trema hora venerit: mul
tum aliter sentire incipies
de tota vita tua preterita
et valde dolebis quod tam neg
ligens et remissus fuisti.
Quam felix et prudens qui
talis nunc mitis esse in vi
ta: qualis oportet inueniri in
morte. Dabit namque ma
gnam perfidiam feliciter
moriendi perfectus et tem
ptus mundi: seruens desi
derium in virtutibus pro
ficiendi: amor discipline:
labor penitentiae: promptitu
do obediencie: abnegatio
sui: et supportatio cuiusli
bet aduersitatis pro amo
re christi. Adulta bona po
tes operari dum sanus es:
sed infirmatus nescio quid
poteris. Pauci ex infir
mitate emendantur: sic et qui
multum peregrinantur raro
sanctificantur. Noli perfide
super amicos et priores nec in
futuris saltem tuam differas
quod citius obliuiscuntur tui

homines quam estimas. Me
lius est nunc tempestiue pro
uidere et aliquid boni pre
mittere: quam super aliorum au
xilium sperare. Si non es pro
teipso sollicitus modo: quis
erit pro te sollicitus in futu
ro. Nunc tempus est val
de preciosum: sed pro dolor
quod hoc inutilius expendis:
in quo promereri vales unde
eternaliter viuas. Ne
niet quando unum diem
seu horam pro emendatio
ne desiderabis et nescio
an impetrabis. Eya cha
rissime de quanto pericu
lo te poteris liberare: de
quam magno timore eripere
si modo semper timoratus
fueris et de morte suspe
ctus. Stude nunc taliter
vivere ut in hora mortis
valeas potius gaudere quam
timere. Disce nunc mori
mundo: ut tunc incipias
vivere cum christo. Disce nunc
omnia contemnere ut tunc
possis libere ad christum per
gere. Castiga nunc corpus
tuum per penitentias: ut
tunc valeas certam habere
confidentiam. Ah stul
te quid cogitas te diu vi
cturum cum nullum di

Liber primus.

em habeas securus. Quia multi decepti sunt. et in-
sperate de corpore extra-
cti. Quotiens audisti a
dicentibus: quia ille gaudio
cecidit: ille submersus est
ille ab alto ruens ceruicem
fregit: ille manduca-
do obigit: ille ludendo
finem fecit: alius igne: ali-
us ferro: alius peste: et ali-
us latrocinio periit: et sic
omnium finis mors est: et
vita hominum tanquam um-
bra subito pertransit. Quis
memorabit tui post mor-
tem: et quis orabit pro te? Age
age nunc charissime quod
agere potest: quia nescis
quando morieris: nescis etiam quod
tibi post mortem sequetur.
Dum tempus habes congrega ti-
bi diuitias immortales.
Preter salutem tuam nihil
cogites: solum quod dei sunt
cures. fac nunc tibi ami-
cos venerando dei sanctos
et eorum actus imitando: ut
cum defeceris in hac vi-
ta illi te recipiant in eter-
na tabernacula. Serua
te tanquam peregrinum et
hospitem super terram: ad quem
nihil spectat de mundi
negociis. Serua cor libe-

rum. et ad deum sursum
erectum: quia non habes
hic manentem civitatem.
Illuc preces et gemitus quo-
tidianos cum lachrymis di-
rige: ut spiritus tuus mere-
atur post mortem ad domi-
num feliciter transire.
Amen.

De iudicio et penis pec-
catorum. Cap. xxiij.

In omnibus rebus
respice finem: et qui-
liter ante districtum
iudicem stabis: cui nihil est
occultum: qui muneribus
non placatur: nec excusatio-
nes recipit: sed quod iustum
est iudicabit: o miserrime
et insipiens peccator: quid
respondebis deo omnia
mala tua scienti: qui in-
terdum formidas vultus
hominis irati? Ut quid non
preuides ibi in die iudicii
quando nemo poterit pro
alio excusari vel defen-
di: sed unusquisque suffici-
ens onus erit sibiipso.

Nunc labor tuus est fru-
ctuosus: fletus acceptabi-
lis: gemitus exaudibilis:
dolor: satisfactorius et pur-
gatiuus. Habet magnus

c

et salubre purgatorius pa-
tiens homo qui suscipiens
iniurias plus dolet de al-
terius malitia quam de sua in-
iuria pro contrariantibus
sibi libenter orat et ex co-
de culpas indulget: qui ve-
niam ab alijs petere non
retardat: qui facilius mise-
retur quam irascitur: qui sibi ip-
si violentiam frequenter
facit: et carnem suam o[mn]i
spiritui subiugare conatur.
Melius est modo purga-
re peccata et vitia reseca-
re: quam in futuro purgan-
da reservare. Vere nos ip-
sos decipimus per inordina-
tum amorem quem ad car-
nem habemus. Quid ali-
ud ille ignis deuo[r]abit ni-
si peccata tua. Quanto ampli-
us tibi ipsi nunc parcis et
carnem sequeris: tanto du-
rius postea lues: et maio-
rem materiam comburendi
reservas in quibus homo pec-
cauit: et illis grauius puni-
etur. Ibi accidiosi arden-
tibus stimulis purgentur
et gulosi ingenti fame ac si-
ti cruciabuntur. Ibi luxuri-
osi et voluptatum amato-
res ardenti pice et fetido
sulphure profundentur. Et

sicut furiosi canes pre do-
lore inuidiosi ululabunt.
nullum vitium erit quod su-
um proprium cruciatum
non habebit. Ibi superbi
omni confusione replebun-
tur: et auari miserrima ege-
state artabuntur. Ibi erit
vna hora grauior in pe-
na: quam hic centum an-
ni in amarissima peniten-
tia. Ibi nulla requies est
et nulla consolatio damna-
tis. Hic tamen interdum
cessatur a laboribus atque
amicorum fruitur solati-
is. Esto modo sollicitus
et dolens pro peccatis tui-
is: ut in die iudicii sis se-
curus cum beatis. Tunc
enim iusti stabunt in ma-
gna constantia aduersus
eos qui se angustiaue-
runt et deprefferunt.
Tunc stabit ad iudican-
dum: qui modo se subij-
cit humiliter iudicijs ho-
minum. Tunc magnam
fiduciam habebit pauper
et humilis: et pauebit
vndique superbus. Tunc
videbitur sapiens in hoc
mundo fuisse: qui pro chri-
sto didicit stultus et des-
pectus esse. Tunc place-

Liber primus.

bit omnis tribulatio patienter perpessa: et omnis iniquitas oppilabit os suum. Tunc gaudebis omnis deuotus. et merebit omnis religiosus. Tunc plus exultabit caro afflictata: quam si in delitijs fuisset semper nutrita. Tunc splendebit habitus vilis: et obtenebrescet vestis subtilis. Tunc plus laudabitur pauper-culum domicilium: quam deauratum palatium. Tunc plus iurabit constantis patientia: quam omnes mundi potentia. Tunc amplius exaltabitur simplex obediencia: quam omnis secularis astutia. Tunc plus letificabit pura et bona conscientia: quam docta philosophia. Tunc plus ponderabit contemptus diuitiarum: quam totus thesaurus terrigenarum. Tunc magis consolaberis super deuota oratione: quam super delicata comestione. Tunc potius gaudebis de ser-uato silentio: quam de

longa fabulatione.

Tunc plus valebunt sancta opera: quam multa pulchra verba. Tunc plus placebit stricta vita et ardua penitentia: quam omnis delectatio terrena. Disce nunc in modico pati ut tunc a grauioribus valeas liberari. Hic primo proba quid possis pati: postea. Si nunc tamen parum non vales sustinere: quomodo poteris tunc externa tormenta sufferre. Si modo modica passio iam impatientem efficit: quid gebenna tunc faciet? Ecce vere non potes duo gaudia habere delectari hoc in mundo: et postea regnare in celo cum christo. Si usque in odier-num diem semper in honoribus et voluptatibus vixisses: quid totum tibi profuisset si iam in instanti mori contingeret? Omnia ergo vanitas preter amare deum: et illi soli seruire. Qui enim deus ex toto corde amat: nec mortem nec suppli-

c. ij

cium: nec iudicium: nec i
fernum metuit: qz perfe
ctus amor securum acces
sum ad deum facit. Quē
autem adhuc peccare de
lectat: non mirum si mor
tem ⁊ iudicium timeat.
Bonum tamen est: vt si
necdum amor a malo te
reuocet: saltē timor gehē
nalis cohereat. Qui ve
ro timorē dei postponit:
diu stare in bono non va
lebit: s; diaboli laqueos
ciccius incurret.

De feruētī emēdatiōe
totius vite nre. Cap. xxv.

Sto vigilans ⁊ di
ligens in dei serui
tio: ⁊ cogita frequē
ter ad quid venisti: ⁊ cur
seculum reliquisti. Nonne
vt deo viueres: ⁊ spiritua
lis hō fieres: igit ad pfe
ctum serueas: qz merce
dem laborū tuorū in breui
recipies: nec erit tunc am
plius timor: aut dolor: i
nibus tuis. Modicū nūc
laborabis ⁊ magnam re
quiem: immo perpetuaz
leticiam inuenies. Si tu
permaneris fidelis ⁊ ser
uidus in agēdo deus p
culdubio erit fidelis ⁊ lo

cuplex i retribuēdo. Spē
bonaz retinere debes: q
ad palam peruenies: sed
securitatem capere non
oportet: ne torpeas aut
elatus fias. Luni enim q
dam anxius inter metus
⁊ spē frequenter fluctua
ret ⁊ quadam vice mero
re cōfectus in ecclesia an
te quoddam altare se in
oratione pstrauisset: hec
inter se reuoluit dicens:
O si scirem qz adhuc per
seueraturus esses: statiqz
audiuit intus diuinum re
sponsum. Quid si hoc sci
res facere velles: fac nūc
qđ tūc facere velles ⁊ be
ne securus eris. Adorqz
psolatus ⁊ cōfortatus di
uine se cōmisiit volūtati: ⁊
cessauit anxia fluctuatio:
noluitqz curiose inuesti
gare vt sciret que sibi es
sent futura sed magis stu
diuit inquirere que esset
voluntas dei bene pla
cens ⁊ perfecta ad omne
opus bonum inchoan
dum ⁊ perficiendum.
Spera in domino ⁊ fac
bonitatem ait propheta
⁊ in habita terram ⁊ pa
sceris in diuitijs ei. Unū

Liber primus.

est quod multos a profe-
ctu et feruenti emendati-
one retrahit: horro: diffi-
cultatis seu labor: certa-
minis. Enimvero illi ma-
rime pre alijs in virtutib?
proficiunt quod ea que sibi ma-
gis graua et pertraria sunt
viribus vincere nituntur
Nam ibi homo plus pro-
ficat et gratiam meretur
ampliozem ubi magis se-
ipsum vincit et in spiritu
mortificat. Sed non oēs
habent eque multum ad
vincendum et moriendum.
Diligens tamen emulato:
valentior erit ad proficien-
dum etiam si plures ha-
beat passiones quam ali? bene
morigeratus: minus tamen
feruens ad virtutes. Duo
tamen spiritualiter ad magnā
emendationem iuuat vide-
licet subtrahere se violent-
er ad quod natura vitiose in-
clinatur et feruenter insta-
re per bono quo amplius
quis indiget. Illa etiam stu-
deas magis cauere et vin-
cere que tibi frequentius
in alijs displicent. Ubique
perfectum tuum capias ut si
bona exempla videas vel au-
dias ad imitandum accen-

daris. Si quid autem reprehē-
sibile consideraueris caue
ne idem facias: aut si ali-
quando fecisti citius emē-
dare te studeas. Sicut
oculus tuus alios conside-
rat sic iter ab alijs nota-
ris. Quā iocundū et dulce
est videre feruidos et de-
uotos fratres bene mori-
geratos et disciplinatos.
Quā triste est et graue vi-
dere inordinate ambulā-
tes: qui ea ad que vocati
sunt non exercent. Quā
nocuum est negligere vo-
cationis sue propositum
et ad non commissā sensu
inclinare. Ademor esto
arrepti propositi et imagi-
nem tibi propone crucifi-
xi. Bene verecundari po-
tes inspecta vita iesu chri-
sti: quia necdum magis il-
li te conformare studuisti
licet diu in via dei fuisti.
Religiosus qui se intente
et deuote in sanctissima
vita et passione domini
exercet: omnia utilia et ne-
cessaria sibi abundanter
ibi inueniet: nec opus est
ut extra iesum aliquid me-
lius querat. O si iesus cru-
cifixus in cor nostrum ve-
c iij

mirret: quam cito et sufficiē-
ter docti essemus. Religio-
sus feruidus oīa bñ pote-
rat et capit que illi iuben-
tur. Religiosus negligēs
et tepidus habet tribula-
tionem super tribulatio-
nem: et ex omni parte pa-
titur angustiam: quia in-
teriori consolatione caret
et exteriorē querere p-
hibetur. Religiosus ex-
tra disciplinam viuens:
gravi ruine patet. Qui la-
tiora querit et remissiora:
semper in angustijs erit:
quia aut vnum aut reli-
quum sibi displicebit.
Quomodo faciunt tam
multi alij religiosi: qui sa-
tis arti sunt sub discipli-
na claustrali? Raro exe-
unt: abstracte viuunt: pau-
perime comedunt. Gros-
se vestiuntur: multum la-
borant parum loquuntur:
diu vigilant mature sur-
gunt: orationes prolon-
gant: frequenter legunt:
si et in omni disciplina cu-
stodiunt. Attende car-
thusienses: cistercienses:
et diuerse religionis mo-
nachos ac moniales: qua-

liter omni nocte ad psal-
lendum domino assur-
gunt: Et ideo turpe est
ut tu deberes in tam san-
cto opere pigritare ubi
tanta multitudo religio-
sorum incipit deo inbila-
re. O si nihil aliud fa-
ciendum incumberet ni-
si dominum deum no-
strum toto corde et ore la-
udare. O si nunquam in-
digeres comedere: nec
bibere: nec dormire: sed
semper posses deum lau-
dare: et solummodo spi-
ritualibus studiis vaca-
re: tunc multo felicio-
r es: quam modo cum car-
ni ex qualicunque neces-
sitate seruis. Utinam nō
essent iste necessitates: s-
solummodo spirituales ani-
me refectionis: quas bene
satis raro degustamus.
Quādo homo ad hoc p-
uenit quod de nulla creatu-
ra consolationem suam
querit: tunc ei deus pmo
pfecte sapere incipit tunc
etiam bene contentus de
omni euentu rerum erit:
tunc nec pro magno leta-
bitur: nec pro modica co-

Liber secundus.

Explicit liber primus.

Incipit secundus.

De interna conuersatione.
Cap. i.

Regnum
dei intra
vos est
dicit do-
minus.
Conuer-
te ex to-
to corde

tuo ad dominum et relin-
que hunc miserum mun-
dum: et inueniet anima tua
requiem. Disce exteriora
contemnere: et ad interiora
te dare: et videbis re-
gnum dei in te venire.

Est enim regnum dei
pax et gaudium in spiritu
sancto quod non datur
impijs. Veniet ad te chri-
stus ostendens tibi conso-
lationem suam. si dignus
illis ab int^r paraueris man-
sionem. Vis gloria eius et do-
co: ab intra est: et ibi com-
plet sibi. frequens illi vi-
sitatio cum homine in-

c. iij

tristabitur: sed ponit se in-
tegre et fiducialiter in deo
qui est ei omnia in omni-
bus cui nihil vtiq; perit
nec moritur: sed omnia ei
viuunt et ad nutum incu-
ctanter deseruiunt. Adde-
mento semper finis: et quod
perditum non redit tem-
pus. Sine sollicitudine et
diligentia nunquam acquies-
cunt virtutes. Si incipis tepe-
scere: incipies male habere.
Si autem dederis te
ad feruorem: inuenies ma-
gnam pacem: et senties le-
uiorem laborem propter
dei gratiam et virtutis amo-
rem. Homo feruidus et
diligens ad omnia est para-
tus. Maior labor est resi-
stere vitijs et passionibus:
quam corporalibus insu-
dere laboribus. Qui par-
uos non vitat defectus:
paulatim labitur ad ma-
iores. Gaudebis semper
vespere: si dies expendas
fructuose. Vigila super te ip-
sum excita te ipsum: admodum te
ipsum et quicquid de alijs sit non
negligas te ipsum. Tan-
tum proficies: quantum ti-
bi ipsi vim intuleris.

terno: dulcis sermocina-
tio: grata cōsolatio: mul-
ta par: familiaritas stu-
pēda nimis. Eya anima
fidelis prepara huic spō
so cor: tuuz quatenus ad
te venire ⁊ in te habita-
re dignetur. Sic enīz dī-
cit. Si q̄s diligit me ser-
monem meum seruabit
⁊ ad eū veniemus: ⁊ mā-
sionem apud eum facie-
mus. Da ergo xp̄o locū
⁊ ceteris omnibus nega-
introitū. Luz xp̄m habu-
eris diues es: ⁊ sufficit ti-
bi. Ipse erit p̄ouisor: tu⁹
⁊ fidelis p̄curator: in om-
nibus: vt non sit opus ti-
bi in hominib⁹ sperare.
Homines enīz cito nū-
tantur ⁊ deficiunt veloci-
ter: xp̄s autem manet in
eternum: ⁊ astat vsqz in
finem firmiter. Nō est
magna fiducia ponenda
in homine fragili ⁊ mor-
tali: etiāz si utilis sit ⁊ dī-
lectus: neqz tristitia mul-
ta capiēda ex hoc si in-
terdum aduersetur ⁊ cō-
tradicat. Qui hodie tecū
sunt: cras cōtrariari pos-
sunt: ⁊ econuerso sepe vt
aura vertuntur. ¶ Done

totā fiduciam tuā in do-
mīno: ⁊ sit ipse timor: tu-
us ⁊ amor: tuus. Ipse p̄-
te respōdebit ⁊ faciet b-
ne sicut melius fuerit. e.
¶ Non habes hic mane-
tem ciuitatē: ⁊ vbi cunqz
fueris extraneus es ⁊ pe-
regrinus: nec requiē ali-
quādo habebis nisi Chri-
sto intīme fueris vnitus.
Quid hic circūspicis: cuz
iste non sit locus tue req-
sitionis? In celestibus de-
bet esse habitatio tua: ⁊
sicut in trasitu cūcta ter-
rena sunt aspicienda. trā-
seunt oīa: ⁊ tu cū eis pa-
rīter. Uide vt non inbe-
reas: ne capiaris ⁊ perez-
as. Apud altissimū sit co-
gitatio tua: ⁊ deprecatio
tua ad xp̄z sine intermis-
sione dirigat. Si nescis
alta speculari: ⁊ celestia
requiesce in passione xp̄i
⁊ in sacris vulnerib⁹ ei⁹
libenter habita. Si enīz
ad vulnera ⁊ preciosa sti-
gmata Jesu deuote con-
fugis: magnam in tribu-
latione confortationem
senties: nec multum cu-
rabis hominū despe-
ctiones facili⁹qz verba

Liber secundus.

detrahentium perferes. Christus fuit etiam in mundo ab hominibus depectus: et in maxima necessitate a notis et amicis inter opprobria derelictus. Christus pati voluit et depecti: et tu audes de aliquo conqueri? Christus habuit aduersarios et oblocutores: et tu vis omnes habere amicos et benefactores? Unde coronabitur patientia tua: si nil aduersitatis occurrerit? Si nihil contrarium vis pati: quomodo eris amicus Christi? Sustine te cum Christo et per Christum: si vis regnare cum Christo. Si semel perfecte introisses in interiora Jesu et modicum de ardente eius amore sapuisses: tunc de proprio comodo: vel incomodo nihil curares: sed magis de opprobrio illato gauderes: quia amor Jesu facit hominem seipsum continere. Amator Jesu et verus internus et liber ab effectationibus inordinatis potest se ad deum libere conuertere et eleuare se supra seipsum

in spiritu: ac fructusque quiescere. Cui sapiunt omnia prout sunt non ut dicuntur: aut estimantur. Vere sapiens est et doctus magis a deo: quam ab hominibus. Qui ab intra scit ambulare: et modicum res ab extra ponderare: non requirit loca: nec tempus: a expectat ad habenda deuota exercitia. Homo eternus cito se recolligit: quia nunquam se totus ad exteriora effundit. Non illi obest labor exterior: aut occupatio ad tempus necessaria: sed sicut res eueniunt sic se illis accommodat. Qui intus bene dispositus est et ordinatus: non curat mirabiles et peruersos hominum gestus. Tantus homo impeditur et distrahitur: quantum sibi res attrahit. Si recte tibi esset et bene purgatus esset omnia tibi in bonum cederent et profectum. Ideo multa tibi displicent: et sepe conturbant: quia adhuc non es tibiipsi perfecte mortuus nec segregatus ab omnibus terrenis. Nihil sic ma-

culat et implicat cor hominis sicut purus amor in creaturis. Si renuis consolari exterius poteris speculari celestia: et frequenter interius iubilare.

De humili submissione sub prelati regimine. *Ca. ij.*

Non magnipendas in quibus pro te vel de te sit: sed hoc agere et cura: ut deus tecum sit in omni re quam facis. Habeas conscientiam bonam: et deus bene te de sensabit. Quem enim ad iuvare voluerit: nullius peruersitas nocere poterit. Si tu scis tacere et pati: videbis proculdubio domini auxilium. Ipse novit tempus et modum liberandi te: et ideo debes te illi resignare. Dei est adjuvare: et ab omni confusione liberare. Sepe valde prodest ad maiorem humilitatem conservandam: quod defectus nostros alij sciunt et redarguunt. Quando homo pro defectibus suis se humiliat: tunc facilius alios placat: et le-

uiter satisfacit sibi irascētibus. Humilem deus protegit et liberat: humilem diligit et consolatur: humili homini se inclinat: humili largitur gratiam magnam: et post suam depressionem leuat ad gloriam humili sua secreta reuelat: et ad se dulciter trahit et inuitat. Humilis accepta contumelia: et confusione satis bene est in pace: quia stat in deo: et non in mundo. Non reputes te aliquid profecisse: nisi omnibus inferiorem te esse sentias.

De bono pacifico homine. *Ca. iij.*

One te primo in pace: et tunc alios poteris pacificare. Homo pacificus plus prodest quam bene doctus. Homo passionatus etiam bonum in malum trahit: et facilius malum credit. Bonus pacificus homo omnia ad bonum conuertit. Qui bene in pace est de nullo suspicatur: qui autem male contentus est

Liber Secundus

et commotus varijs suspiti-
onibus agitat: nec ipse
quiescit: nec alios quie-
scere permittit. Dicit se-
pe quod non dicere debe-
ret et omittit quod sepe sibi
magis facere expedit.
Considerat quod alij face-
re tenent: et negligit quod
ipse facere tenet. Habet
ergo primum zelum super
temetipsum: tunc zelare
poteris etiam iuste proxi-
mum tuum. Tu benefa-
cta tua scis excusare: et to-
lerare: et aliorum non vis re-
cipere excusationes. Ju-
stius esset: ut te accusato-
res: et fratrem tuum excu-
sares. Si portari vis por-
ta: et alium. Uide quod longe es
ad huc a vera charitate: et
humilitate quam nulli nouit
indignari vel irasci: nisi
tantum sibi ipsi. Non est
magnum cum bonis et
mansuetis peruersari. hoc
enim omnibus naturali-
ter placet: et unus quisque
libenter pacem habet: et
secum sentientes magis di-
ligit. Sed cum duris aut
peruersis et indisciplina-
tis aut nobis contrarian-
tibus pacifice posse uiue-

re: magna gratia est et lau-
dabile munus virileque fa-
ctum. Sed sunt qui se-
ipsos in pace tenent: et cum
alijs etiam pacem habent.
Et sunt qui nec pacem
habent. nec alios in pa-
ce dimittunt. Alijs sunt
graues: sed sibi sunt gra-
uior. Et sunt qui seip-
sos in pace retinent: et ad
pacem alios reducere stu-
dent: et tamen tota pars
nostra in hac misera vi-
ta potius in humili suffe-
rentia ponenda est: quam in
non sentiendo contraria.
Qui melius scit pati: pa-
cem tenebit maiorem. Iste
est victor sui: et dominus
mundi: amicus christi: et
heres celi.

De pura mente et sim-
plici intentione. La. iij.

Clauus alius homo
deus subleuatur a terre
nisi simplicitate: sci-
licet et puritate. Sim-
plicitas debet esse in in-
tentione: puritas in affectu.
Simplicitas intendit deum
puritas apprehendit et gu-
stat. Nulla bona actio te i-

pediet: si liber intus ab
omni inordinato effectu
fueris. Si nihil aliud q̄
dei bñplacitū ⁊ proximī
utilitatē intendis ⁊ q̄ris
interna libertate fueris.
Si rectum cor tuū esset
tunc oīs creatura specu-
lū vite: ⁊ liber sancte do-
ctrine esset. Nō ē crea-
tura tā pura ⁊ vilis q̄ bo-
nitatē dei nō representet.
Si tu esses intus bonus
purus: tunc oīa sine im-
pedimento videres ⁊ ca-
peres bene. Cor purum
penetrat celū ⁊ infernū.
Qualis vnusquisq; ius
est taliter iudicat exteri-
us. Si est gaudiū in mū-
do: hoc utiq; possidet pu-
ri cordis hō. Et si est ali-
cubi tribulatio ⁊ āgustia
bñ melius nouit mala cō-
scientia. Sicut ferrū mis-
sum in ignem amittit ru-
biginem ⁊ totū cendens
efficit: sic hō ad deū se i-
tegre cōuertens a to: po-
re exiit: ⁊ in nouum ho-
minē transmutat. Quā-
do hō incipit tepestere:
tunc puū in etuit laborē
⁊ libenter externā acci-
pit cōsolationē. Sed qñ

perfecte incipit se vincere
⁊ viriliter in via dei am-
bulare: tunc minus ea re
putat: que sibi prius gra-
uis esse sentiebat.

De propria considera-
tione, La. v.

Non possumus no-
bis ipsis nimis cre-
dere: q; sepe nobis
grā deest ⁊ sensus. Ad-
dicū lumen est in nobis:
⁊ hoc cito p negligentia
amittimus. Sepe etiam
nō aduertimus q; tā ceti
intus sumus. Sepe ma-
le agimus: ⁊ peius excusa-
mus: ⁊ passio ē interdū
mouemur: ⁊ celū puta-
mus. Parua in alijs re-
prehendimus: ⁊ nra ma-
iora ptransimus satis ci-
to sentimus ⁊ pondera-
mus qd ab alijs sustine-
mus: sed quātū alijs a no-
bis sustinent nō aduer-
timus. Qui bñ ⁊ recte sua
ponderaret: nō cēt qd d
alio grauit̄ iudicaret.
internus hō sui p̄p̄ius cu-
rā oibus curis antepōnit
⁊ q sibi ipsi diligenter in-
tendit facilī d alijs ta-
cet. Nūq; eris internus
⁊ deuotus nisi de alienis

Libér secundus.

vincere
dei am
us ea re
tus gra
it.
onsidera
La. v.
mus no
mus cre
epe nob
lus. Ad
in nobis
aligena
pe etiam
q. t. a. cer
epe ma
us etiosa
interdu
tū puta
n alijs re
r nra m
s satis c
pondera
sustine
i alijs a n
o aduer
recte so
cēt qd
iudicare
ipius m
antepon
genter
s alijs
intern
de alien

fluieris: et ad teipm spec
aliter respereris. Si tibi
et deo totaliter intendis
modicuz te mouebit qd
suis percipis. Ubi es qn
tibiipm presens non es:
quando oia percurristi:
quid te neglecto profeci
sti? Si debes habere pa
cem et vnionē verā: opo
tet q totum adhuc post
ponas: et te solus pre ocu
lis habeas. Multum p
inde proficies si te seria
tum ab omni temporali
cura cōserues. Valde de
ficies si aliquid tempora
le reputaueris. Nil altū:
nil magnum: nil gratuz:
nil acceptum tibi sit nisi
pure deus: aut d deo sit.
Totum vanum estima:
quicquid consolationis
occurrit de aliqua crea
tura. Amans deo anima
sub deo despicit vnuer
sa. Solus deus eternus
et immensus implēs om
nia solatium est anime. et
vera cordis leticia.

De leticia bone con
scientie.

Cap. vi.

Gloria boni homi
nis testimoniū bo
ne conscientie est.

Habe bonam consciem
tiam: et semp habebis le
ticiam. Bona conscientia
valde multa pōt portare
et valde leta est inter ad
uersa. Mala conscientia
semp timida est et inque
ta. Suauiter requiesces
si te cor tuū nō reprehen
derit. Noli letari nisi cū
benefeceris. Mali nūq
habent veram leticiam:
nec internaz sentiunt pa
cem: q non est par impi
is dicit dominus. Et si
dixerint: in pace sumus
non venient sup nos ma
la et q nobis nocere au
debit? Ne credas eis qm
repente exurget ira dei:
et in nihilū redigent act
eor et cogitationes eor
pibunt. Glorari in tribu
lationē nō ē graue amā
ti: sic enī gloria est i cru
ce dñi glorari. Breuis
gloria que ab omnib⁹ da
tur et accipit. Mūdi glo
riam semp comitat^r tri
sticia. Bonorū gloria in
conscientijs eorum: et nō
in ore hominum. Justo
rum leticia de deo et in
deo est: et gaudium eor
de veritate. Qui veram

et eternam gloriam desiderat temporalem non curat. Et qui temporalem querit gloriam: aut non ex animo contemnit: minus amare convincitur celestem. Magnam habet cordis tranquillitatem: qui nec laudes curat: nec vituperia. facile erit contentus et patus cuius conscientia munda est. Non es sanctior si lauderis: nec vilior si vitupereris. Quod es hoc es: nec maior dici vales quam deo teste sis. Si attendis quid apud te sis intus: non curabis quid de te loquantur homines foris. Homo videt in facie: deus autem in corde. Homo considerat actus: deus pensat intentiones. Bene semper agere et modicum de se tenere humilis anime indicium est. Nolle consolari ab aliqua creatura: magne puritatis et interne fiducie indicium est. Qui nullum extrinsecus pro se testimonium querit: liquet quod se deo totaliter commisit. Non enim qui seipsum commendat ille probatus

est: ait Beatus paulus: sed quem deus commendat. Ambulare cum deo intus nec aliqua affectione teneri foris: status est interni hominis.

De amore Jesu super omnia. Ca. vii.

Beatus qui intelligit quid sit amare Jesum: et continere seipsum propter iesum. Oporteret dilectum pro dilecto relinquere: quia iesus vult solus super omnia amari. Dilectio creature fallax et instabilis: dilectio Jesu fidelis et pseuerabilis. Qui adheret creature: cadet cum labili qui amplectitur Jesum firmabitur in eum. Illud dilige: et amicum tene tibi: qui omnibus recedentibus te non dereliquet: nec patietur in fine pite. Ab hominibus oportet te aliquando separari: siue velis: siue nolis. Teneas te apud Jesum vivens et moriens: et illius fidelitati te committe qui omnibus deficientibus solus potest te iu-

Liber Secundus.

nare. Dilectus tuus talis
est nature: vt alienū non
velit admittere: sed solus
vult cor tuum habere: et
tanquam rex in proprio
throno sedere. Si scires
te bene ab omni creatu-
ra euacuare Iesus debe-
ret libenter tecum habi-
tare. Vene totum per-
ditum inuenies: quicquid
extra Iesum in homini-
bus posueris. Non con-
fidas nec imitaris super-
calamum ventosum: quia
omnis caro fenest: et om-
nis gloria eius vt flos fe-
ni cadet. cito decipieris
si ad eternam hominū
apparentiam tuā aspere-
ris. Si enim tuum in ali-
is queris solatium et lu-
crum: senties sepe detri-
mentū. Si queris in om-
nibus Iesum: inuenitur
es utique Iesum. Si autem
queris teipsum inuenies
etiam teipsum: sed ad tu-
am perniciē. Plus enim
homo nociuus sibi si Je-
sum non querit. quā totus
mūdus: et omnes sui ad-
uersarij.

De familiari amicitia
Iesu. La. viij.

Vādo Iesus adest
q - totum bonū est:
nec quicquam dif-
ficile videtur. Quando
vero Iesus non adest to-
tum durum est. Quan-
do Iesus intus non loq-
tur: consolatio vilis est.
Si autem Iesus vnum
verbum loquitur tuū: ma-
gna consolatio sentitur.
Nonne maria magdale-
na statim surrexit de lo-
co in quo fleuit quando
martha illi dixit. Magi-
ster adest et vocat te. fe-
lix hora quādo Iesus vo-
cat de lachrymis ad gau-
dium spiritus. Quā ari-
dus et durus es sine Je-
su. Quam insipiens et va-
nus si cupis aliquid extra
Iesum. Nonne hoc est
maius dānū quā si totū p-
deres mūdū. Quid pōt
mūdus pferre sine iesu:
eē sine iesu grauis ē ifer-
nus: et esse cū iesu dulcis
paradisus. Si fuerit tecū ie-
sus: nullus poterit nocere
inimic. Qui inuenit iesū:
inuenit thesaurū bonū: imo
bonū sup oē bonū. Et q-
pdit iesū: pdit nimis mul-
tū. et plus quā totum mun-

dum. Pauperrimus est
qui viuit sine iesu. Ditissi-
mus qui bene est cum ie-
su. Magna ars est scire
conuersari cum iesu: et sci-
re iesum tenē magna pru-
dētia. Esto humilis et pa-
cificus et erit tecum iesus
Scis deuotus et quietus:
et permanebit tecum iesus
¶ Potes cito fugare iesum
et gratiam eius perdere:
si volueris ad exteriora dē-
clinare. Et si illum effu-
gaueris et perdideris ad
quem tūc fugies: et que-
rere tunc quēres amicum. Sine
amico non potes diu vi-
uere: et si iesus non fuerit
tibi prae omnibus amicus: eris
nimis tristis et desolatus
fatue igitur agis si in ali-
quo altero confidis et le-
taris. Eligēdū est magis
totum mundum habere
contrarium quā iesum offē-
sum. Ex omnibus ergo cha-
ris sit iesus dilectus speci-
alis. Diligantur omnes pro-
pter iesum: iesus autē pro-
pter seipsum. Solus iesus
christus singulariter est amā-
dus: qui solus bonus et si-
delis inuenitur prae omnibus
amicis. ¶ Propter ipsum et

in ipso tam amici quā ini-
mici tibi sint chari. et pro
omnibus exorandus est ut omnes
ipsum cognoscant et dili-
gant. Nunquā cupias sin-
gulariter laudari et ama-
ri: quia hoc solius dei est: qui
similem sibi nō habet. Nec
velis quod aliquis in corde suo
tecum occupetur: neque tu
cum alicuius occuperis
amore: sed sit iesus in te et
in omni bono homine. Esto
purus et liber ab intus si-
ne alicuius creature im-
plicamēto. Quia te esse nu-
dum: et purum cor ad iesum
gerere si vis vacare et vi-
dere quā suauis est dominus.
Et reuera ad hoc non pō-
uenies nisi gratia eius fue-
ris puentus et intractus:
ut omnibus euacuatis et licē-
tatis solus cum solo uni-
aris. Quando enim gratia dei
venit ad hominem tunc pō-
tēs sit ad omnia: et quā rece-
dit tūc pauper et infirmus
erit et quasi tantus ad fla-
gella relictus. In his nō
debes deijci nec despera-
re sed ad voluntatem dei
equanimiter stare: et cum
cuncta superueniētia tibi ad
laudem iesu christi perpe-

Liber secundus.

U: q: post hyemen sequitur estas post noctem redit dies: et post tempestatem serenitas magna.

De carentia omnis solatii.

Lap. ix

Non est graue humanum continere solatium cum adest diuinum. Magnū est et valde magnum tā humano quā diuino posse carere solatio: et pro honore dei libenter exilium cordis vel le sustinere: et in nullo se ipsum querere nec ad propriū meritū respicere. Quid magni es si hilaris sis et deuotus adueniente gratia optabilis cunctis hec hora Satis suauiter equitate quez gratia dei portat. Et quod mihi si onus non sentit quod portat ab impotente et ducit a summo ductore. Libenter habemus aliquid pro solatio et difficiliter homo eruitur a seipso. Uicit sanctus martyr Laurētius seculus cum suo sacerdote: quod omne quod in mundo delectabile videbat desperit: et dei summi sacerdotē Sixtū quez maxime diligebat pro amore christi etiā a se tolli clemē-

ter ferebat. Amore igitur creatoris amorē hoīs superauit. et pro humano solatio diuinū beneplacitū magis elegit. Ita et tu aliquē necessariū et dilectū amicum pro amore dei disce relinquere. Nec grauiter feras cum ab amico derelictus fueris: sciēs quoniam oportet nos omēs tādē ab invicē separari. Multum et diu oīs hoīes in seipso certare: antequā discat seipsum plene superare: et totum affectū suū plene in deum trahere. Quā hō stat super seipso facile labit ad consolatioēs humanas. Sed verus christi amator et studiosus sectator virtutū non cadit super illas consolatioēs nec querit tales sensibiles dulcedines sed magis fortis exercitatioēs: et pro christo duos sustinere labores. Cum igitur spiritalis consolatio a deo datur. cum gratiarum actione accipe eam: sed dei munus intellige esse non tuum meritum et noli extolli. Noli nimium gaudere nec inaniter presumere sed esto magis humilior ex dono

o

cautio: quoq; et timor:
tior in cunctis actibus tu
is: quoniam transibit ho
ra illa et sequetur tenta
tio. Cum ablata fuerit co
solatio non statim despe
res: sed cum humilitate
et patientia expecta cele
stem visitationem: quia
potens est deus ampli
orem tibi redonare gra
tiam et consolationem.
Istud non est nouum: nec
alienam vitam dei exper
tis: quia in magnis san
ctis: et in antiquis prophe
tis fuit talis sepe alterna
tionis modus. Unde qui
dam presente iam gra
tia dicebat: Ego dixi in
abundantia mea non mo
uebor in eternum. Absen
te autem gratia quid i se
fuerit expertus adiungit
dicens. Aduertisti faciem
tuam a me et factus sum
conturbatus. Inter hec
tamen nequaquam de
sperat: sed instantius do
minum rogat et dicit. Ad
te domine clamabo: et
ad deum meum depre
cabor. Denique orationis
ue fructuum reportat: et
e exaudatum testatur di

ceus. Audiuit dominus
et misertus est mei: domi
nus factus est adiutor me
us. Sed in quo? Conuer
tisti inquit planctum me
um in gaudium mihi et
circumdedit me leticia.
Et si sic actum est cum ma
gnis sanctis non est de
sperandum nobis infir
mis et pauperibus: si iter
dum in frigiditate: et iter
dum in feruore sumus:
quoniam spiritus venit:
et recedit secundum sue volun
tatis beneplacitum. unde
beatus Job ait: Visitas
enim diluculo: et subito
probas illum. Super quod
igitur sperare possumus: aut
in quo considerare debeo
nisi in sola magna mise
ricordia dei: et in sola spe
gratie celestis. Siue enim
adsunt homines boni: si
ue deuoti fratres et ami
ci fideles: siue libri sancti
vel tractatus pulchri: si
ue dulcis: cantus et hym
ni: omnia hec modicum
iuuant: et modicum sapi
unt: quando desertus suus
a gratia et in propria pau
pertate relictus. Tunc non
est melius remedium quam

Liber. p:imus.

pacietia: et abnegatio mei
in voluntate dei. **N**am
inueni aliquem religio-
sum qui non habuerit in-
terdum gratie subtracti-
onem: aut non senserit
feruoris diminutionem.
Nullus sanctus fuit vn-
quam tam alte raptus:
et illuminatus qui prius
vel postea non fuit tem-
ptatus. **N**on enim dignus
alta dei contemplatione
qui pro deo non est exer-
citatus aliqua tribulatio-
ne. Solet enim sequen-
tis consolationis: tenta-
tio precedens esse signum.
Nam temptationibus pro-
batis celestis promittitur
consolatio. Qui vicerit
inquit dabo ei edere de
ligno vite. Dabit etiam con-
solatione diuina: ut homo for-
tior sit ad sustinendum ad-
uersa. Sequitur etiam ten-
tatio ne se eleuet de bo-
no. **N**am dormit diabo-
lus: nec caro adhuc mor-
tua est. ideo non cesses
preparare te ad certamen
quia a dextris et a sinistris
sunt hostes qui nunquam
quiescunt.

De gratitudine per gra-

tia dei.

Cap. r.

Uid quis quiescat
cum natus sis ad
laborem? **N**one-
te ad patientiam magis quam
ad consolationem: et ad cru-
cem portandam magis quam ad
leticiam. Quis enim secularium
non libenter consolationes et
leticiam spirituales acciperet:
si semper obtinere posset.
Excedunt enim spirituales
consolationes omnes mundi de-
litias: et carnis volupta-
tes. **N**am omnes delitiae mun-
dane aut turpes sunt aut
vane. Spirituales vero de-
licie sole iocunde et hone-
ste ex virtutibus progenite: et
a deo puris infuse mentibus.
Sed istis diuinis consolatio-
bus non solum per suum affectum
frui valet: quia tempus temptationis
non diu cessat. **M**ultum di-
uinae supernae visitationis falsa li-
bertas animi et magna
confidentia sui. **D**eus bonus facit
consolationis gratiam dando
sed homo male agit non totum:
deo cum gratiarum actione re-
tribuendo. **E**t ideo non possunt
nobis dona gratie fluere:
quia ingrati sumus auctori:
nec totum refundimus fontem
origini. **S**emper enim
o h

debetur gr̃a: digne gr̃as
referēti: auferetur ab ela
to qđ dari solet humili.
Nolo consolationē que
mibi aufert compunctio
nem: nec affecto contem
plationem que ducit in
elationem. Non enim
omne altum scūm: nec
omne deſiderium purū:
nec omne dulce bonuz:
nec omne charuz gratū
deo. Libēter accepto gra
tiam unde humilior: et ti
moratio: inueniat: atq;
ad relinquenduz me pa
ratio: fiat. Doctus dono
gratie et eruditus subtra
ctionis verberare non sibi
audebit quicq; boni attri
buere: sed potius se pau
perem et nudum confite
bitur. Da deo quicquid
dei est: et tibi ascribe qđ
tuum est. hoc ē deo gra
tias pro gratia tribue ti
bi autem soli culpam: et
dignam penam pro cul
pa deberi sentias. Non
ne te semper ad infimuz
et dabit tibi summū: nam
summum non stat sine i
fimo. Summi sancti apud
deum: minimi sunt apud
se: et quanto gloriosiores

tāto in se humiliores ple
ni veritate et gloria cele
sti: non vane glorie cupi
di. In deo fundati et cō
firmati nullo modo pos
sunt esse elati: et qui deo
totum ascribunt quicquid
boni acceperunt: gloriā
ab inuicem non querūt:
sed gloriā que a solo deo
est volunt: et deū in se et i
omnibus sanctis lauda
ri super omnia cupiunt:
et semper in idipsum ten
dunt. Ego igitur gratus
in minimo: et eris dignus
maiora accipere. Sit ti
bi minimum etiam pro
maximo: et magis contē
tibile pro speciali dono.
Si dignitas datoris in
spicitur: nullū datum par
uum aut munus vile vi
debitur. Non enim par
uū est qđ a summo deo
donatur etiam si penas
et verbera donauerit gra
tuz esse debet: quia sem
per pro salute nostra fa
cit quicquid nobis adue
nire permittit. Qui gra
tiam dei retinere deside
rat sit gratus pro gratia
dei data: patiens pro sub
lata: oret ut redeat cau

Liber Secundus.

tus sit et humilis ne amittat.

De paucitate amatorum crucis Iesu. Ca. xi.

Abet Iesus nunc multos amatores regni sui celestis: sed paucos baiulatores sue crucis. Habet multos desideratores consolationis: sed paucos tribulationis. Plures inuenit socios mensae: sed paucos abstinentie. Omnes volunt cum Christo gaudere: sed pauciores volunt pro ipso aliquid sustinere. Multi sequuntur Iesum usque ad fractionem panis: sed pauci ad bibendum calicem passionis. multi miracula eius vulnerantur: sed pauci ignominiam crucis sequuntur. Multi Iesum diligunt: quod diu aduersa non contingunt. Multi illum laudant et benedicunt: quod diu consolationes aliquas ab ipso recipiunt. Si autem se Iesus absconderet et modicum eos relinqueret: aut in quodam rimoniā: aut in delectationem nimiam cadunt. Qui autem Iesum pro-

pter Iesum: et non propter suam aliquam consolationem propriam diligunt: ipsum in tribulatione: et in angustia cordis sicut in summa consolatione benedicunt. Et si nunquam eis consolationem dare vellet: ipsum tamen semper laudaret et semper gratias agere vellet. O quantum potest amor Iesu purus nullo proposito comodo vel amore permixtus. Nonne omnes mercenarii sunt dicendi qui consolationes semper querunt? Nonne amatores sui magis quam Christi probantur: qui sua comoda vel lucra semper meditantur. Ubi inuenietur talis qui velit deo seruire gratis? Raro inuenitur tam spiritualis aliquis quod omnibus sit nudatus. Nonne autem vix spiritus pauperum: et ab omni creatura nudum quod inuenietur? Procul et de ultimis finibus precium eius. Si dederit homo omnes substantias suas adhuc nihil est. et si fecerit penitentiam magnam adhuc exiguum est. et si apprehenderit omnes scientias adhuc longe est. et si habuerit virtutem magnam: et deuotionem nimiam

o iij

mis ardētez: adhuc mul-
tum sibi deest vnum sci-
licet qđ sibi summe ne-
cessarium ē. Quid illud?
Ut, oibus relictis se relin-
quat ⁊ a se totaliter creat
nihilq; de pūato amore
retineat. Cū oīa fecerit q̄
facienda nouerit: nihil se
fecisse sentiat. Non gran-
de pōderet qđ grādis esti-
mari possit: s; in veritate
seruum inutīlē se p̄nunci-
et: sicut veritas ait. Cū se
ceritis oīa que p̄cepta vo-
bis sunt: adhuc dicite qđ
serui inutiles sumus.
Tunc vero pauper ⁊ nu-
dus spiritu esse poterit ⁊
cum p̄pheta dicere. Qz
unicus ⁊ paup sum ego.
Nemo isto ditior: nemo
tamen liberior: nemo po-
tentior illo qđ scit se ⁊ oīa
relinquere ad infimū se
ponere.

De regia via sacte cru-
cis. Cap. xij.

Uir hic multis v̄-
d sermo. Abnega te-
metipsum tolle cru-
cem tuā ⁊ sequere Iesum
Sed multo duri⁹ erit au-
dire illud extremū verbū
Discedite a me maledicti

in ignem eternum. Qui
enim modo libenter au-
diunt ⁊ sequuntur verbū
crucis: tunc non timebūt
ab auditione mala eterne
damnationis. Hoc signū
crucis erit in celo cū do-
minus ad indicandū ve-
nerit. Tunc omnes serui
crucis qui se crucifixo cō-
fo: mauerunt in vita. Ad
Christum accedent iudi-
cem cum magna fiducia

Quid igitur times tol-
lere crucem per quā itur
ad regnum? In cruce sa-
lus: in cruce vita: in cruce
protectio ab hostibus: in
cruce infusio superne sua-
uitatis: in cruce robur mē-
tis: in cruce gaudium spi-
ritus i cruce virt⁹ sūma: i
cruce perfectio sanctita-
tis. Non est salus anime
nec spes eterne vite nisi i
cruce. Tolle ergo crucē
⁊ sequere Iesum ⁊ ibis in
vitam eternam. Preces-
sit ille baiulans sibi crucē
⁊ mortuus ē pro te in cru-
ce vt tu etiam portes cru-
cē ⁊ mori affectes in cru-
ce: qđ si cōmortuus fueris
etiā cū illo pariter viues
⁊ si socius fueris pene: so-

Liber secundus.

cius eris et glorie. Ecce in
cruce totum consistat et in mori-
endo totum iace et non est
alia via ad vitam et ad ve-
ram internam pacem nisi
via sancte crucis et quo-
tidiane mortificationis.
Ambula ubi vis: quere quod
cumque volueris: et non inue-
nies altiorem viam supra
nec securiorem viam infra
nisi viam sancte crucis.
Disponere et ordinare omnia
secundum tuum velle et
videre: et non inuenies nisi
si semper aliquid pati de-
bere: aut sponte aut inui-
te: et ita crucem semper in-
uenies. Aut enim in cor-
pore dolorem senties aut
in anima spiritus tribula-
tionem sustinebis. Inter-
dum a deo relinqueris: in-
terdum a proximo exerci-
taberis: et quod amplius
est sepe, tibi metipsi graui-
eris nec tamen aliquo re-
medio vel solatio libera-
ri seu alleviari poteris: sed
donec deus voluerit opor-
tet quod sustineas. Vult enim
deus ut tribulationem si-
ne consolatione discas pa-
ti: et ut illi totaliter te subij-
cias et humilior ex tribu-

latione fias. Nemo ita
cordialiter sentit passionem
Christi sicut is cui contige-
rit similia pati. Crux igitur
semper parata est et ubi-
que te expectat. Non po-
tes effugere ubicumque cu-
curreris: quia ubicumque ve-
neris teipsum tecum por-
tas et semper teipsum inue-
nies. Conuerte te supra con-
uerte te infra. conuerte te
extra et intra et in his om-
nibus inuenies crucem: et
necesse est te ubicumque tene-
re patientiam si internam
vis habere pacem et per-
petuam per mereri coronam.
Si libenter crucem por-
tas portabit te et deducet
te ad desideratum finem:
ubi. scilicet. finis patiendi erit
quod hic non erit. Si in-
uite portas onus tibi facile
et teipsum magis grauas:
et tamen oportet ut sustine-
as. Si abijcis unam cru-
cem: aliam proculdubio in-
uenies: et forsitan grauior-
em. Credis tu euadere quod
nullus mortalium potuit?
Quis sanctorum in mundo sine
cruce et tribulatione fuit?
Nec enim dominus noster
Iesus christus una hora si-

o uij

ne dolore passiōis fuit q̄
diu vixit. Oportebat autē
Christū pati ⁊ resurgere
a mortuis: ⁊ ita intrare in
gloriam suam. Et quō tu
aliā viam queris q̄ hanc
reglā viam que est via s̄a
ete crucis? Tota vita xp̄i
crux fuit ⁊ martyriū: ⁊ tu
tibi queris requiez ⁊ gau
dium? Erras erras si ali
ud queris quā pati tribu
lationes: q̄ tota ista vita
mortalis plena miserijs ⁊
circūsignata crucibus. Et
quanto altius qs in sp̄i
tu pfecerit: tanto grauio
res cruces sepe inueniet:
q̄ exilij sui pena magis ex
amore crescit. Sed tamē
iste sic multipliciter affli
ctus non est sine leuami
ne consolationis: q̄ fru
ctum magnus sibi sentit
accrescere ex sufferentia
sue crucis. Nam dū sp̄o
te illi se subiicit: oē onus
tribulationis in fiduciam
diuine consolationis con
uertitur. Et quanto caro
magis per tribulatōez at
teritur: tāto amplius spi
ritus p̄ internam cōsolati
onem roboratur. Et non
nūq̄ in tantū confortatur

ex affectu tribulationis ⁊
aduersitatis ob amorem
cōso:mitatis crucis. Chri
sti vt nō sine dolore ⁊ tri
bulatione esse vellet: quo
niam tanto se acceptio:ē
deo credit: quanto plura
⁊ grauio:ra p̄ eo perferre
poterit. Nō est illud vir
tus hoīs: sed gratia chri
sti q̄ tāta pōt ⁊ agit in car
ne fragili vt qd naturali
ter semper abhorret ⁊ su
git: hoc seruo:re sp̄it⁹ ag
grediatur ⁊ diligat. Nō
est s̄m hominem crucez
portare crucē amare cor
pus castigare: ⁊ seruitutis
subijcere: honores fuge
re ꝓtuteliā libenter su
stinere: seipsum desp̄icere
⁊ desp̄ici optare aduersa
queq̄ cū damnis ꝓpeti: ⁊
nihil prosperitatis in hoc
mūdo desiderare. Si ad
teipsum resp̄cis nihil hu
iusmodi ex te poteris: sed
si in domino ꝓfidis: dabi
tur tibi fortitudo de celo
⁊ subiiciet̄ dit̄iōi tue mū
dus ⁊ caro. Sz nec inimi
cum diabolu timebis si
fueris fidearmatus ⁊ Je
su cruce signatus. ¶ Done
ergo te sicut fidelis ⁊ bo

Liber secundus.

nus seruus Christi ad por-
tandā viriliter crucē dñi
tui p te ex amore crucifi-
xi. ¶ Prepara te ad tolerā-
da multa aduersa ⁊ varia
incomoda in hac misera
uita: q: sic tecū erit vbi-
q: fueris: ⁊ sic reuera euz
inuenies vbi-
q: latue-
ris. Oportet te ita eē ⁊ nō
est remedium euadendi
a tribulatione malorū ⁊
dolore q̄ vt te patiaris.
Calicem dñi affectanter
bibe si amicus eius esse ⁊
partē euz eo habere desi-
deras. Consolationes deo
committe faciat ipse euz
talib' sicut sibi magis pla-
cuerit. Tu vero pone te
ad sustinendū tribulatio-
nes: ⁊ reputa eas maras
consolationes: q: nō sunt
cōdigne passionēs huius
temporis ad futurā glori-
am: que reuelabit in no-
bis pmerendam etiā, si
solus esses posses sustine-
re. Quā ad hoc veneris q
tribulatio tibi dulcis est
⁊ sapit pro Christo: tūc be-
ne tecum esse estimā: q:
inuenisti paradysū in ter-
ra. Quādiu pati tibi gra-
ue est ⁊ fugere queris tā

diu male habebis: ⁊ seq-
tur te vbiq: fuga tribula-
tionis. Si ponis te ad qd
esse dōbes videlicet ad pa-
tiendū ⁊ moriendū fiet ci-
to melius ⁊ pacem inue-
nies. Etia ⁊ si raptus fue-
ris in terciū celum euz
¶ Paulo non es propterea
securatus de nullo ptra-
rio sustinendo. Ego inqt
Jesus ostendam illi quā-
ta oporteat eum p nomi-
ne meo pati. ¶ Pati ergo
tibi remanet: si Jesum di-
ligere ⁊ ppetue illi serui-
re placet. Utinam dign'
esses p nomine Jesu ali-
quid pati: q̄ magna glo-
ria remaneret tibi: quan-
ta exultatio omnibus san-
ctis dei: quanta edificatō
esset proximis. Nam pati
entiam omnes recomen-
dant: quāuis pauci tamē
pati velint. Ad merito debe-
res libenter modicum pa-
ti pro Christo: cum multi
grauiora patiuntur p mū-
do. Scias pro certo quia
morientes te oportet du-
cere vitam: ⁊ quāto plus
quisq: sibi moritur tanto
deo magis viuere incipit
Nemo aptus est ad cō-

prehendendum celestia
nisi se submiserit ad por-
tandū pro Christo aduer-
sa. Nihil deo acceptius:
nihil tibi salubrius in mū-
do isto q̄ libenter pati p̄
Christo. Et si eligendum
tibi esset: magis optare d̄-
beres pro Christo aduer-
sa pati: q̄ multis consola-
tionibus recreari: q̄ Chri-
sto similioz esses ⁊ oībus
sanctis eius magis cōfor-
mior. Non enīz stat me-
ritum nostrum: ⁊ profe-
ctus status nostri in mul-
tis suauitatibus ⁊ consola-
tionibus: sed potius in
magis grauitatibus ⁊ tri-
bulationibus perferēdis.
Siquidem aliquid meli-
us ⁊ vtilius saluti homi-
num q̄ pati fuisset: Chri-
stus vtiq; verbo ⁊ exem-
plo ostendisset. Nam ⁊
sequentes se discipulos
omnesq; cum sequi cupi-
entes manifeste ad crucē
portanda hortatur ⁊ di-
cit. Si quis vult venire
post me: abneget semet-
ipsum ⁊ tollat crucem su-
am ⁊ sequatur me. Om-
nibus ergo plectis ⁊ scru-
tatis sit ista finalis conclu-

sio. Quoniam per mul-
tas tribulationes oportet
nos intrare in regnū dei.

Explicit liber secundus.

Sequitur liber tertius

De interna Christi lo-
cutione ad animam fide-
lem.

Cap. i.

Adiaz qd
loquatur i
me domi-
nus deus.

Beata aia
que domi-
num in se

loquentē audit ⁊ de ore
eius verbum consolatio-
nis accipit. Beate aures
que venas diuini susurri
suscipiunt: ⁊ de mūdi hu-
ius susurratōibus nihil
aduertunt Beate plane
aures que non vocem fo-
ris sonātē s; iteri⁹ auscul-
tant veritatē loq̄ntē ⁊ do-
centē. Beati oculi qui ex-
terioribus clausi: interiori-
bus autem sunt intenti.

Liber tertius.

Beati qui eterna penetrant
et ad capiēda archana ce-
lestia magis ac magis per
quotidiana exercitia se stu-
dēt preparare. Beati qui
deo vacare gestiunt et ab
omni impedimento secu-
li se excutunt. Animad-
uerte homo anima mea et clau-
de sensualitatis tue ostia
ut possis in te audire quid
loquar dominus deus in te. hec
dicit dilectus tuus. Salus
tua ego sum: pax tua. Ser-
ua te apud me et pacem in-
uenies. Dimitte omnia transi-
toria et quere eterna. Quid
sunt omnia temporalia nisi sedu-
ctoria. Et quid iuuant omnes
creature. si fueris a crea-
tore deserta? Oibus ergo
abdicatis creatori tuo te
redde placidam ac fidelem
ut veram valeas appropin-
quare beatitudinem.

Quod veritas intus lo-
quitur sine strepitu ver-
borum. Cap. ij.

1. Oquere domine: quia au-
dit seruus tuus. Ser-
uus tuus ego sum:
da mihi intellectus ut sci-
am testimonia tua. Inclina

cor meum in verba oris
tui: fluat ut ros eloquium
tuum. Dicebant olim filii
israel ad Moysen: loque-
re nobis tu et audiemus:
non loquatur nobis do-
minus ne forte moriamur.
Non sic domine non sic oro: sed
magis cum samuele pro-
pheta humiliter ac desir-
deranter obsecro. Loque-
re domine quia audit seruus tu-
us: non loquatur mihi Moys-
ses aut aliquis ex prophe-
tis sed potius cum loquere domine
deus inspirator et illumina-
tor: omnium prophetarum: quia tu
solus sine eis potes me per-
fecte imbuiere: illi autem sine
te nihil perficiunt. Possunt
quidem verba sonare sed spi-
ritum non transferunt. pulcherri-
me dicunt sed te tacete cor
non accendunt. Litteras
tradunt: sed tu sensum ape-
ris. Mystera proferunt:
sed tu referas intellectus
signatorum. Mandata edi-
cunt: sed tu iuuas ad per-
ficiendum. Viam osten-
dunt: sed tu confortas ad
ambulandum. Illi foris
tantum agunt: sed tu cor-
da instruis et illuminas. Illi
exteriori rigant: sed tu secundum

tem donas. Illi clamant
verbis: sed tu auditus in-
telligentiarum tribuis. **Ita** o
ergo loquatur mihi mo-
yses: sed tu domine deus me-
us eterna veritas: ne for-
te moriar: et sine fructu
eficiar. Si fuero tantum
foris admonitus et intus
non accensus ne sit mi-
hi ad iudicium verbum
auditum: et non factum co-
gnitum: nec amatum credi-
tum: et non seruatum. Lo-
quere igitur domine: quia au-
dit seruus tuus. Verba. n.
vite eterne habes: loque-
re mihi ad qualemcumque
anime mee consolatio-
nem et ad totius vite mee
emendationem: tibi autem
ad gloriam: et perpetuum
honorem.

Quod verba dei cum hu-
militate sunt audienda:
et quia multi ea non ponde-
rant.

La. iij.

Uidi fili mi verba
a mea: verba suavis-
sima: omnem philo-
sophorum: et sapientum
huius mundi scientiam
excedentia. Verba mea
spiritus et vita sunt nec hu-
mano sensu perscrutanda. **Ita** o

sunt ad vanam compla-
centiam trahenda: sed in
silentio audienda: et cum
omni humilitate atque ef-
fectu magno suscipienda
et dixi: Beatus est quem
tu erudieris domine et de le-
ge tua docueris eum: ut
mitiges ei a diebus ma-
lis: et non desoletur in ter-
ra. Ego inquit dominus docui
prophetas ab initio: et us-
que nunc non cesso omni-
bus loqui: sed multi ad
vocem meam surdi sunt
et duri. Multires mundum
libentius audiunt quam
deum: facilius sequuntur
carnis sue appetitum quam
dei beneplacitum. **Ps.** o
mittit mundus tempora-
lia et puer: et seruitur ei au-
ditate magna. Ego pro-
mitto summa et eterna: et
toto: persequuntur mortalium cor-
da. Quis tanta cura mi-
hi non in omnibus seruit: et
obedit sicut mundo et do-
minis eius seruit? Eru-
besce sydon ait mare. Et
si carnem queris audi qua-
re pro modica prebenda
longa via curritur: et pro
eterna vita vir a multis
pes semel a terra leuatur.

Liber Tertius.

Utile precium quiritur per vno
numismate interdum tur
piter litigatur: et per vana re
et per vana promissione die no
ctuque fatigari non timeatur.
Sed prohdolo: per bona
in commutabili: pro primo
inestimabili: pro summo
honore et gloria intermi
nabili: vel ad modicum fati
gari pigritatur. Erube
sce ergo serue piger et qui
rulse quod illi paratiores
inueniuntur ad perditio
nem quam tu ad vitam.
Gaudet illi amplius ad
vanitatem quam tu ad veri
tatem. Equidem a spe sua non
nunquam frustrantur: sed pro
missio mea remane sal
lit: nec identem mihi di
mittit inanem. Quod per
missi dabo: quod dixi im
plebo. si tamen usque in finem
fidelis in dilectione mea
quod promiserit. Ego remu
nerator sum omnium bo
norum et fortis probator om
nium deuotorum. Scribe X
ba mea in corde tuo: et per
tracta diligenter: erunt enim
in tempore temptationis valde ne
cessaria. Quod non intel
ligis cum legis: cognosces
in die visitationis. Dupli

citer soleo electos meos
visitare: tentatione scilicet et
consolatione: et duas lecti
ones eis quotidie lego:
vnam increpando eorum vi
tia: alteram exhortando ad
virtutum incrementa. Qui
hanc verba mea et spernit
ea: hanc qui iudicet eum in no
uissimo die.

Oratio ad implo: adu
deuotionis gratias. Ca. iiii.

Omine deus me
us. Et quis ego sum
ut audeam ad te loqui.
Ego sum pauperum ser
uus: et abiectus X
miculus multo pauperi
or: et contemptibilior quam
scio: et dicere audeo. Ade
mento tamen domine:
quia nihil sum: nihil ha
beo: nihilque valeo. Tu
solus bonus iustus et san
ctus: tu omnia potes: om
nia prestas: omnia implet:
solum peccatorem inanem
relinquens. Reminisce
re miserationum tuarum
domine: et imple cor me
um gratia tua qui non
vis vacua esse opera tua.
Quomodo possum me
tolerare in hac misera

vita: nisi me confortauerit misericordia et gratia tua: noli auertere faciem tuam a me: noli visitationem tuam prologare: noli consolationem tuam abstrahere: ne fiat anima mea sicut terra sine aqua tibi. Domine doce me facere voluntatem tuam: doce me coram te digne et humiliter conuersari: quia sapientia mea tu es: qui veritate me cognoscis: et cognouisti antequam fieret mundus: et antequam natus essem in mundo.

Quod in veritate: et humilitate coram deo conuersandum est. La. v.

Noli ambulare coram
f me in veritate: et
simplicitate coram
deum tuum quere me semper.
Qui ambulat coram me
in veritate tutabitur ab
incurisibus malis et veritas
liberabit eum a seductio-
nibus iniquorum. Si veri-
tas te liberauerit: vere li-
bereris: et non curabis de
vanis hominum verbis.
Domine verum est sicut di-

cis ita queso mecum fi-
at. Veritas tua me doceat:
ipsa me custodiat: et
usque ad salutarem finem
me conducat. Ipsa me li-
beret ab omni affectione
mala: et inordinata dile-
ctione: et ambulabo tecum
in magna cordis libertate.
Ego te docebo ait ve-
ritas que recta sunt: et pla-
cita coram me. Cogita
peccata tua cum discipuli-
centia magna et in ore:
et nunquam reputes te aliquid
esse propter opera bona.
Reuera peccatores et mul-
tis passionibus obnoxii
et implicati. Ex te sem-
per ad nihil tendis: et ci-
to laboris: cito vinceris ci-
to turbaris: cito dissolue-
ris. Non habebis quicquam
unde possis gloriari:
sed multa unde te debes
vilificare: quia multo infir-
mior es quam vales compre-
hendere. Nihil ergo ma-
gnus tibi videatur ex om-
nibus que agis: nihil gra-
de: nihil precliosum et ad-
mirabile: nihil reputatio-
ne appareat dignum: ni-
hil altum: nihil vere lau-
dabile et desiderabile: ni-

Liber tertius.

si quod eternum est place-
at tibi super omnia eter-
na veritas: displiceat tibi
super omnia vilitas ma-
xima tua. Nihil sic time-
as: nihil sic vituperes et
fugas: sicut vitia et pec-
cata tua que magis di-
splicere debent: quam quelibet
rerumdana. Quidam non sincere coram
me ambulant: sed qua-
dam curiositate et arro-
gantia ducti volunt secre-
ta mea scire: et alta dei in-
telligere: se et suam salu-
tem negligentes. Alii se-
pe in magnas tentatio-
nes et peccata propter su-
am superbiam et curiosi-
tatem meis aduersante
labuntur. Time iudicia
dei expanse iram om-
nipotentis: noli autem di-
scutere opera altissimi: sed
tuas iniquitates perscru-
tare: in quantis deliqui-
sti: et quam multa bona ne-
glexisti. Quidam solum
portant suam deuotio-
nem in libris: et quidam
in imaginibus: quidam
autem in figuris exteriori-
bus et figuris: quidam ha-
bent me in ore: sed modi

cum in corde. Sunt et alii
qui intellectu illuminati
et affectu purgati ad eter-
na semper anhelant: de
terrenis grauer audiunt:
necessitas nature do-
lenter inserviunt: et hi sen-
tunt quid veritatis spiri-
tus loquitur i eis qui do-
cet eos terrena despice-
re: et amare celestia: mun-
dum negligere: et celum
tota die ac nocte deside-
rare.

De mirabili affectu di-
uini amoris. Ca. vi.

Benedico te pater

celestis pater do-
mini mei iesu chri-

sti: quia mei pauperis di-
gnatus es recordari. O
pater misericordiarum.
et deus totius consolatio-
nis: gratias ago tibi qui
me indignum omni con-
solatione quandoque tua
recreas consolatione. Be-
nedico te semper: et glori-
fico cum vnigenito filio
tuo: et spiritu sancto para-
clito in secula seculorum.
Eya domine deus ama-
tor sancte meus cum tu
veneris in cor meum ex-
ultabunt omnia interiora.

mea. Tu es gloria mea
et exultatio cordis mei: tu
spes mea et refugium me-
um in die tribulationis mee
Sed quia adhuc debilis sum
in amore et imperfectus in
virtute: ideo necesse habeo
a te confortari et consolari:
propterea visita me sepius
et instrue disciplinis san-
ctis. Libera me a passioni-
bus malis: et sana cor me-
um ab omnibus affectio-
nibus inordinatis et vitiosis
ut intus sanatus et bene pur-
gatus aptus efficiar ad aman-
dum. fortis ad patiendum:
stabilis ad perseverandum
Magna res est amor: ma-
gnum omnino bonum:
quod solum leue facit om-
ne onerosum: et fert equa-
liter omne inequale. Nam
onus sine onore portat: et
omne amarum dulce ac
sapidum efficit. Amor Je-
sum nobilis ad magna o-
peranda impellit: et ad de-
sideranda semper perfe-
ctiora exercitat. Amor vult
esse sursum: nec vllis infi-
mis rebus retineri. Amor
vult esse liber et ab omni
mundana affectione alie-
nus: ne internus eius in-

pediatur aspectus ne per
aliquod commodum tem-
porale implicationes su-
stineat aut per incommo-
dum succumbat. Nihil
dulcius est amore: nihil
fortius: nihil altius: nihil
latius: nihil iocundi: nihil
plenius: nihil melius in ce-
lo et in terra quia amor a deo
natus est nec potest nisi in
deo super omnia creata req-
escere. Amans volat currit
letatur: liber est et non te-
netur dat omnia pro omnibus
et habet omnia in omnibus
quia in vno summo super omnia
quiescit: ex quo omne bo-
num fluit et procedit. Nam res
picit ad dona: sed ad dona-
tem se conuertit super omnia
bona. Amor modum semper
nescit: sed si omnis modum fer-
uescit. Amor onus non sen-
tit: labores non reputat: plene
affectat quod valet: de impos-
sibilitate non causatur: quia
cuncta sibi posse et licere
arbitratur. Valet igitur ad
omnia et multa implet et
effectui mancipat ubi non
amans deficit et iacet.
Amor vigilat et dormiens
non dormitat. fatigatus
non lassatur: artatus non

Lib. r Tertius.

artatur territus non con-
turbat: sicut vinas flā-
ma et ardēs facula sursum
erumpit: secure qz ptran-
sit. Si qd amat: nouit qd
hec vox clamet. Magn⁹
clamo: in auribus dei est
ipse ardens affectus ani-
me que dicit: Deus me⁹
amo: me⁹: tu totus me⁹
et ego tuus. Dilata me in
amore vt discam interio-
ra cordis ore degustare:
qz suaue sit amar et i amo-
re liquefieri et natare. Te-
near amore vadens supra
me pre nimio feruore et
stupore. Cantem amoris
canticum: se quar te dile-
ctus meum in altum: de-
ficiat in laude tua anima
mea iubilans et amore.
Amem te plusqz me nec
me nisi propter te et om-
nes in te qui vt re amant
te sicut iubet lex amoris
lucens et te. Est amor ve-
lor sincerus: pius iocundus
et amicus fortis: patiens:
fidelis: prudens: longani-
mis: virilis: et seipsum nu-
qua querens. Vbi enim
seipsum aliquis qrit: ibi ab
amore cadit: est amor cir-
cūspectus: humilis et re-

ctus: non mollis: non le-
uis nec vanis intendēs re-
bus: sobrius: castus: stabi-
lis: quietus: et in cūctis se
sibi custodit. Est amor
subiectus et obediēs prela-
tis: sibi vili et despectus:
deo deuotus et gratifica-
tus: p̄siciens et semper spe-
rans in eo etiam cum sibi
non sapit deus quia sine
doloze nō viuatur in amo-
re. Qui nō est parat⁹ oia
pati et ad voluntatem sta-
re dilecti: nō ē dign⁹ ama-
tor: appellari. Opz aman-
tem oia dura et amara p-
pter dilectum libēter am-
plecti: nec ob cōtraria ac-
cidentia ab eo deflecti.

De probatōe veri ama-
toris.

Cap. vij.

Si nō es adhuc for-
tis et prudens ama-
tor. Qua:re dñe?
Quia ppter modicā cō-
trarietatem deficiis a cep-
tis: et nimis auide consola-
tionē queris. Fortis ama-
tor: stat in temptationib⁹:
nec callidis credit p̄suasi-
onibus inimici. Sicut in
p̄speris ei placeo: ita nec
in aduersis displiceo.
Prudens amator: nō tā

e

donum amantis confide-
rat q̄s dantis amorē. Affe-
ctum potius attrēdit q̄s eē
sum: et infra dilectus om-
nia data ponit. Nobilis
amator non quiescit i do-
no: sed in me super om-
ne donum. Non est iō
totum perditum: si quan-
doq; minus bene de me
vel de sanctis meis sen-
tis q̄ velles. Affectus ille
bonus dulcis quez inter-
dum p̄cipis: affectus gra-
tie presentis est: et quidaz
pregustus patrie celestis
super quo non nūm̄us in-
nitendum: quia vadit et
venit. Certare autem ad-
uersus incidentes malos
animi motus: suggestio-
nēq; spernere diaboli: in-
signe est virtutis et ma-
gni meriti. Non ergo te
cōturbent aliene fantasie
de quacunq; materia in-
geste. forte serua propo-
situm et intensionem re-
ctam ad deum. Nec est
illusio q̄ aliquādo i excē-
sum subito raperis: et sta-
tiz ad ineptias solitas cor-
dis reuerteris. Illas enīz
inuite magis pateris q̄s
agis: et q̄diu displicent et

reniteris: meritum est: et
nō perditio. Scito q̄ an-
tiquus inimicus omnino
nitit̄ impedire desideriu
tuum in bono: et ab om-
ni deuoto exercitio eua-
cuare: a sanctorū. scilicet
cultu a pia passionis mee
memoria: a peccatorum
vili recordatione: a pro-
prij cordis custodia: et a
firmo proposito proficiē-
di in virtute. Multas ma-
las cogitationes ingerit:
vt tediūz tibi faciat: et ho-
nozem: vt ab oratione re-
uocet et sacra lectiōe. Di-
splicet sibi humilis cōfes-
sio: et si posset a commu-
niōe cessare faceret. Nō
credas ei neq; cures illū
licet sepius tibi deceptio-
nis tetenderit laqueos.
Sibi imputa cuz mala in-
gerit et immunda: dicitō
illi. Valde imunde spiri-
tus erubescere miser valde
immundus es tu qui ta-
lia inferis auribus meis.
Discede a me seductor
pessime: non habebis in
me partem vllam: sed Je-
sus mecum erit tanq̄s bel-
lator fortis: et tu stabis cō-
fusus. Nolo potius mo-

Libri Tertius.

rit: omnem penam subi
re q̄ tibi consentire. Ta
ce & obmutescere: non au
diaz te amplius: licet mi
hi plures melioris molesti
as. Dominus illuminatio
mea & salus mea quem
timebo: Dominus prece
tor vite mee: a quo tre
pidabo. Si consistat ad
uersum me castra. non ti
mebit cor meum. Domi
nus adiutor meus: & re
demptor meus. Certa
tanquam miles bonus:
& si interdum ex fragilita
te corruis: resume vires
fortiores prioribus: confi
dens de ampliori gratia
mea: & multum precaue
a vana complacētia & su
perbia. Propter hoc mul
ti in errorem ducuntur:
& in cecitatem pene incu
rabilem quandoq; labū
tur. Sit tibi in cautelam
& perpetuam humilitatē
ruina bec superbiorum. d
se stulte presumētiū.

De occultanda gratia
sub humilitatis custo
dia.

Ca. viij.

¶ Illi vtilius est tibi &
securius deuotio

nis gratiam absconde
re: nec in altū te effer
re: nec multum inde lo
qui: neq; multum pon
derare: sed magis temet
ipsum despicerē: & tanq̄
indigno datam timere.
Non est huic affectioni
tenatus inherendum: q̄
citius potest mutari i cō
trariū. Cogita in. gratia
quam miser & inops esse
soles sine grā. Nec ē in
eo tantum spiritualis vi
te profectus cum cōsola
tionis habueris gratiam:
sed cum humiliter & ab
nega te patienterq; tule
ris eius subtractiones: ita
q̄ tunc ab orationis stu
dio non torpeas: neci rel
qua opera tua ex vsu fa
cienda omnino dilabi p
mittas: sed sicut melius
potueris & intelleris li
benter quod in te est fa
cias. nec propter aridita
tem: seu anxietatem men
tis quam sentis te tota
liter negligas. Adulti enī
sunt qui cum non bene
eis successerit. statim ipaci
entes sunt aut deside s.
Ad. n. semp est in prāte

hols via eius: sed dei ē da
re ⁊ solariqñ vult: ⁊ quā
tū vult: ⁊ cui vult: sicut si
bi placuerit: ⁊ non ampli
us. Quidam incauti pro
pter deuotionis gratiam
seipsos destruxerunt qā
plus agere voluerūt quā
potuerunt non pensantes
sue paruitatis mensurā:
sed magis cordis affectū
sequentes q̄ rationis iu
diciū. ⁊ q: maiora pre
sumpserunt quā deo pla
citur fuit ideo gratia
cito pdiderūt. facti sunt
in opes ⁊ viles relictī: qui
in celum posuerūt nidus
sibi vt humiliati ⁊ de pau
perati discant non in alijs
suis volare sed sub pen
nis meis sperare. Qui ad
hec noui sunt ⁊ imperiti
in via domini: nisi cōsilio
discretorum se regant: fa
cilius decipi possunt ⁊ eli
di. Quod si suum sentire
magis sequi quam alijs
exercitatis credere volūt:
erit eis periculosus exit⁹:
si tamen retrahi a propo
conceptu non valuerint.
Raro sibiipsis sapientes
ab alijs regi humiliter pa
tiuntur. Melius est mo

dicum sapere cum humi
litate ⁊ parua intelligen
tia: quam magni scientia
rum thesauri: cum vana
complacentia. Melius ē
tibi min⁹ habere: q̄ mul
tum vnde posses superbi
re. Nō satis discrete agit
qui se totū leticie tradit:
obliuiscēs pristina inopie
sue: ⁊ casti timoris domi
ni: qui timet gratiam ob
latam amittere. Non ē
satis virtuosē sapit: qui tē
pore aduersitatis ⁊ cuius
quā grauitatis nimis des
perare se gerit ⁊ minus
fidenter de me q̄ oportet
recogitat ac sentit. Qui
tempore pacis nimis secu
rus esse voluerit: sepe tē
pore belli nimis deiectus
⁊ formidolosus reperie
tur. Si scires semper hu
milis ⁊ modicus in te p
manere: necnon spiritum
tuum bene moderare ac
regere: non incederes tā
cito in periculum ⁊ offen
sam. Consilium bonum
est: vt feruoris spiritu con
cepto mediteris quid fu
turum sit absedente lumi
ne. Quod dum contige
rit: recogita ⁊ denuo lucē

Liber tertius.

posse reuerti: quā ad cau-
telam tibi: mihi autē ad
gloriam: ad tempus sub-
trahi. Utilior est enim se-
pe talis probatio q̄ si sem-
per prospera pro tua ha-
beres voluntate. Nam
merita nō sūt ex hoc esti-
manda si quis plures visi-
ones aut consolationes
habeat: vel si peritus sit i
scripturis aut in altiori po-
natur gradu: s; si vera fu-
erit humilitate fundatus:
et diuina charitate reple-
tus: si dei honorem pure
et itegre semp q̄rat si seip-
sum nihil reputet et in ve-
ritate despiciat atq; ab
alijs etiam despici et hu-
miliari magis gaudeat q̄
honorari.

De vili estimatione sui
ipsius in oculis dei. La. ix

O quo: ad dñz me
I um cū sim puluis
et cinis. Si me am-
plius reputauero: ecce tu
stas contra me: et dicunt
testimonium verum iniq-
tates mee nec possum cō-
tradecere. Si autē me vi-
lificauero et ad nihilū re-
degero et ab omni ppria
reputatione defecero at-

q; sicut sum puluer et au-
ro: erit mihi propitia gra-
tia tua: et vicia cordi meo
lux tua: et omnis estima-
tio quantulacūq; mini-
ma in valle nihilitatis
mee submergetur et peri-
bit in eternum. Ibi osten-
des me mihi quid suz qd
fui: et de quo veni q; nihil
et nesciui. Si mihi ipi reli-
quor: ecce nihil et tota i fir-
mitas. Si aut subito me
respereris statim fortis effi-
cio: et nouo repleor gau-
dio. Et mirum valde q
sic repente subleuor: et tā
benigne a te complector:
q pprio pondere semper
ad ima fero: facit hoc
amor: tuus gratis preue-
niens me et in tam multis
subueniens necessitatib:
a grauibz quoq; custo-
diens me periculis et ab
innumeris vt vere dicam
eripiens malis. Ne si qui-
dem male amando me p-
didi et te solum querendo
et pure amando me et te
pariter iueni: atq; ex amo-
re profundius ad nihilū
me rēdegi. Quia tu o dul-
cissime facis mecum su-
pra meritum omne: et su-

e uij

pra id quod audeo spera
re vel rogare. Benedict⁹
sis deus meus quia licet
ego oibus bonis sim indi
gnus: tua tamen noti⁹ i
tas et infinita bonitas nu
q̃ cessat benefacere etiā
ingratis et longe a te ad
uersis. Conuerte nos ad
te vt simus grati: humi
les et deuoti: q̃ salus no
stra tu es: virtus et fortitu
do nostra.

Quod omnia ad deum
sicut ad finem vltimū sunt
referenda. Cap. x.

Si ego debeo esse
f. finis tuus suprem⁹
et vltimatus si vere
desideras eē beatus. Et
hac intentione purificabi
tur affectus tu⁹ sepi⁹ ad
seipm et ad creaturas ma
le incuruatus. Nam si te
ipsuz in aliquo queris sta
tim in te deficiis et arescis
Omnia ergo ad me prin
cipaliter referas. et ego
sum qui omnia dedi. Sic
singula considera sicut ex
summo bono manantia:
et ideo ad me tanq̃ ad su

am originē cuncta sunt re
ducenda. Et me pusillus
et magnus paup et diues
tanq̃ ex fonte viuo aquā
hauriunt viuas: et qui mi
hi sponte et libere deser
uiunt: gratiam pro gratia
accipiēt. Qui at extra me
voluerit gloriarī vel in ali
quo priuato bono dilecta
ri non stabilietur in vero
gaudio neq̃ in corde suo
dilatabit: sed multiplici
ter impediatur et angusta
bitur. Nihil ergo tibi de
bono ascribere debes: nec
alicui homini virtutes et
tribuas: sed totū da deo:
sine quo nihil habet ho
mo. Ego totuz dedi ego
totum rehabere volo: et
cum magna distinctione
gratiarum actiones reg
ro. Nec est veritas qua
fugatur gl'ie vanitas.

Et si itrauerit celestis gra
tia et Ha charitas nō erit
aliqua inuidia nec contra
ctio cordis: neque priua
tus amor occupabit. Vin
cit enim omnia diuina
charitas: et dilatat omnes
anime vires. Si recte sa
pis in me solo gaudebis
in me solo sperabis quia

Liber. tertius.

nemo bonus nisi solus de
us: qui est super omnia
laudandus et in omnibus
benedicendus.

Quod spero mundo dul
ce est seruire deo. Cap. xi.

Tunc iterum loquor:
n domine et non file
bo: dicam in auribus
dei mei: domini mei
et regis mei: qui est in ex
celso. O quam magna mul
tudo dulcedinis tue do
mine: quam abscondisti
timentibus te. Sed quid
es amantibus: quid toto
corde tibi seruientibus?
Uere ineffabilis dulcedo
contemplationis tue: quam
largiris amantibus te.
In hoc maxime ostendi
sti dulcedinem charitatis
tue: quia cum non essem
fecisti me. et cum errarem
longe a te reduxisti me ut
seruirem tibi: et precepi
sti ut diligam te. O fons
amatoris: perperui: quid
dicaz de te quomodo po
tero tui obliuisci: qui mei
dignatus es recordari?
Etiam postquam conta
bui et perij: fecisti ultra o-

mnem spem misericordi
am cum seruo tuo: et ultro
omne meritum gratiam
et amicitiam exhibuisti.
Quid retribuam tibi pro
gratia ista? Non enim o
mnibus datum est ut om
nibus abdicatis seculo re
nuncient et monasticam
vitam assumant. Nam
quid magnum est ut tibi
seruiam cui omnis crea
tura seruire tenetur? Non
magnum mihi videri de
bet seruire tibi: sed potius
hoc mihi magnum et ad
mirandum apparet quod tam
pauperem et indignum di
gnaris in seruum recipe
re: et dilectis suis tuis ad
iuuare. Ecce omnia tua
sunt qui habeo et unde ti
bi seruiro. Uerum tamen
viceversa tu, magis mihi
seruis quam ego tibi. Ec
ce celum et terram que in
ministerio hominis crea
sti presto sunt et faciunt
quotidie quecumque man
dasti. Et hoc parum est
quinetiam angelos in mi
nisterio hominis creasti et
ordinasti. Transcendit au
tem hec omnia quod tu ipse
seruire homini dignatus

e iij

es: et teipm ei datur pro
misisti. Quid dabo tibi
pro oibus istis milib' bo
nis. Utinam possem tibi
seruire cunctis diebus vi
te mee utinā: vel vno die
dignū seruitiū exhibere
sufficerē. Vere tu es di
gnus omni seruitio. om
ni honore et laude eter
na. Vere dñs meus es:
et ego pauper seruus tuus:
q totis viribus teneo: ti
bi seruire: nec vnq̃ i lau
dibus tuis debeo fastidi
re. Sic volo: sic desidero
et qcqd mihi deest tu di
gneris supplere. Magn'
hono: magna gloria ti
bi seruire: et oia pp te cō
tēnere. Habebunt enim
grā magnā q spōte se
sublecerunt tue sanctissi
me seruituti. Inuēiēt su
auissimā sancti spūs pso
lationē cōsequenter ma
gnā cordis libertatē. qui
artaz pro noie tuo ingre
diunt viā et omnem mū
danā neglexerint curaz.
O grata et iocūda di ser
uitus q homo veraciter
efficitur liber et sanctus.
O sacer status religiosi
famulatus qui hoiez an

gelis reddit equalē: deo
placabilē demonib' ter
ribilem: et cunctis fideli
bus cōmēdabilē. O am
plectendū et semp optan
dū seruitiū: quo summū
promerēt bonū et gaudi
um acquiritur sine fine
mansurum.

Quō desideria cordis
examinanda sunt et mo
deranda. La. xij.

Ili ozte adhuc mē
f ta addiscē q necdū
bñ didicisti. Que
sunt hec dñe? Ut deside
riū tuū ponas totaliter
fm beneplacitū meum:
et triumphus amator non
sis: sed meē volūtatis cu
pidus amator: et emula
tor: desideria te sepe ac
cendūt: et vehemēter im
pellunt: sed considera an
pp honore meū: an pp
tūū comodū magis mo
uearis. Si ego suz in cā
bene ptentus eris quō
cū qz ordinauero. Si au
tē de prop:lo quesitu ali
quid latet: ecce hoc ē qd
te impedit et grauat. La
ue ergo ne nimium inni
taris super desiderio pre
concepto me non cōsul

Liber Tertius.

to: ne forte postea penite
at & displiceat: qđ primo
placuit. & quasi pro meli
ore celasti. Non eni om
nis affectio que videtur
bona statim est sequen
da: sed nec omnis cōtra
ria affectio ad primū fu
gientem. Expedit inter
dum refrenatione ut: eti
am in bonis studiis & de
sideriis: ne per impoꝝu
nitates mentis distracti
onem incurras: ne alijs
per indisciplinatioñe scā
dalum generes: vel etiā
per resistantiam alioꝝu
subito turberis & coru
as. Interdū vero opoꝝt
violētia uti. & viriliter ap
petitui sensitivo p̄traire.
nec aduertere quid velit
caro: & quid non velit: sꝫ
hoc magis satagere: ut
subiecta sit etiam nolēs
spiritui & tādū castigari
debet & cogi seruituti su
beē donec parata sit ad
omnia: paucisqꝫ conten
tari discat: a simplicibus
delectari. nec centra ali
quod inconueniēs mur
murare.

De iformatione paci
entie & luctamie adūsus

pcupiscētias. Ca. xiiij.

Omne domine d
us ut audio paciē
tia est mihi valde
necessaria: multa enim
in hac vita accidunt con
traria. Nā qual. tercū qꝫ
ordinauero de pace mea
non potest esse sine bel
lo & dolore vita mea. Ita
est fili. Non autem vo
lo te talem querere pa
cem que temptationibus
careat: aut contraria nō
sentiat: sed tunc etiā esti
mare te paceꝫ inuenisse
cum fueris varijs tribu
lationibus exercitatus: &
in multis contrarietati
bus probatur. Si dixeris
te non multa posse pati
quomodo tunc sustine
bis ignes purgatorij. De
duobꝫ malis semper mi
nus malum est eligēdū.
Ut ergo eterna futura
supplicia possis euadere
mala presentia studeas
pro deo equanimitate to
lerare. An putas qꝫ ho
mines seculi huius nihil
aut paruz patiant. Nec
hoc inuenies etiam si de
licatissimos q̄siceris. Sed
habent iniquis multas

delectationes et proprias
sequuntur voluntates:
ideoque parum ponde-
rant suas tribulationes.
Esto quod ita sit ut habe-
ant quicquid voluerint:
sed quidam putas du-
rabit. Ecce quemadmo-
dum sumus deficient abun-
dantes in seculo et nulla
erit recordatio preterito-
rum gaudiorum. Sed
cum ad hec viuunt non
sine amaritudine et tedio
ac timore in eis quies-
cunt. Ex eadem nanque
re unde delectationem
conciipiunt: sibi inde do-
loris penam frequenter
recipiunt. Iuste illis fit:
et quia inordinate dele-
ctationes querunt et se-
quuntur: non sine amari-
tudine et confusione eas
expleant. O quam bre-
ues: quam falsae: quam in-
ordinate et turpes omnes
sunt. Uerumtamen pre-
ebrietate et cecitate non
intelligunt sed velint mu-
ta animalia propter mo-
dicum corruptibilis vite
delectamentum mortem
anime incurrunt. Tu er-
go fili post concupiscen-

tias tuas non eas et a vo-
luntate tua auertere.
Delectare in domino et
dabit tibi petitiones cordis
tui. Etenim si veraciter
vis delectari et abundan-
tia mea consolari: ecce in con-
temptu omnium mun-
danorum et in abscissione
omnium infimarum de-
lectationum erit benedi-
ctio tua: copiosa redde-
tur tibi consolatio. Et
quanto plus te ab omni
creaturarum solatio sub-
traxeris: tanto in me sua-
uiores et potentiores con-
solationes inuenies. Sed
primo non sine quadam
tristitia et labore certami-
nis ad has pertinges.
Obstet molita consuetu-
do: sed meliori consuetu-
dine deuiocetur. Remur-
murabit caro sed seruo-
re spiritus refrenabitur.
Instigabit te et exacer-
babit serpens antiquus
sed oratione fugabitur insuper
labore utili aditus ei ma-
gnus obstruetur.

De obedientia humi-
lis subditi ad exemplum
Jesu christi. Cap. xliij

Liber tertius.

Alī qui se subtrahere nititur ab obedientia: ipse se subtrahit a gratia. Et qui querit habere priuata amittit communia. Qui non libenter et sponte suo superiora se subdit: signum est quod caro sua necdum perfecte sibi obedit: sed sepe recalcitrat et murmurat. Disce ergo celeriter superiora tuo te submitte: si carnem propriam optas subjugare. Citius namque exterius vincitur inimicus: si interio: homo non fuerit diuastatus. Non est molestio: et peior anime hostis quam tu ipse tibi non bene concordans spiritui. Oportet enim verum te assumere tuipsum contemptum si vis prevalere aduersus carnem et sanguinem quia adhuc nimis inordinate te diligis: ideo plene te resignare aliorum voluntati trepidas. Sed quid magnum tu qui puluis es et nihil: si propter deum te subdis homini: quando ego omnipotens et altissimus qui cuncta creavi ex nihilo me homini propter te subieci humiliter. factus sum omnium humillimus et infimus ut tuam superbiam mea humilitate vinceres. Disce obtemperare puluis: disce te humiliare terra et limus et sub omnium pedibus incurrare: disce voluntates tuas frangere et ad omnium subiectionem te dare. Exardesce contra te: nec patiaris tumorem in te viuere: sed ita subiectum et paruulum te exhibe: ut omnes super te ambulare possint et sic lutum platearum conculcare. Quid habes homo inanis conqueris? Quid sordide peccator: potes contradicere exprobrantibus tibi qui totiens deum offendisti: et totiens infernum meruisti? Sed peperit tibi oculus meus: quia preciosa fuit anima tua in conspectu meo ut cognosceres dilectionem meam et gratus semper beneficiis meis existeres: et ad veram subiectionem et humilitatem te iugiter dares: patienter que proprium contemptum ferres.

De occultis dei iudici
is considerâdis ne extol
lamur i bonis. La.xv.

Attonas super me
i iudicia tua dñe: et
timore ac tremore
cōcutis omnia ossa mea
et expauescit anima mea
valde. Sto attonitus et
considero: qz celi nō sunt
mundi in cōspectu tuo.
Si i angelis reperisti pu
ritatem: nec tamen pepe
risti: quid fiet de me? Ce
ciderunt stelle de celo: et
ego pulvis quid psumo.
Quorū opera videbātur
laudabilia ceciderūt ad
infima: et q comedebant
panē angelorū vidi filijs
delectari porcorū. Nulla
est ergo sanctitas: si ma
num tuā dñe retrahas.
Nulla sapientia prodest
si gubernare desistas.
Nulla iuuat fortitudo si
cōseruare desinas. Nul
la secura castitas: si cā n̄
protegas. Nulla propa
prodest custodia: si non
adsit tua sacra vigilātia.
Nam relictī mergimur
et perimus visitati vero
viiuimus et erigimur. In
stabiles quippe sumus:

sed pro te confirmamur
te pescimus: sed a te ac
cendimur. O q̄ humili
ter et abiecte mihi d̄ me
ipso sentiendus est: q̄ ni
hilipendendum: si quid
bonum videoz habere.
O q̄ profunde me sub
mittere debeo sub abyf
salibus iudicijs tuis do
mine: vbi nihil aliud me
esse inuenio: q̄ nihil et ni
hil. O pondus imensum
o pelagus intransnatabi
le: vbi nihil de me repe
rio: q̄ in toto nihil. Ubi
est ergo latebra glorie:
vbi confidentia d̄ gloria
concepta: Absorta omnis
gloria vana in profundī
tate iudiciorum tuorum
super me. Quid est om
nis caro in cōspectu tuo.
Nunquid gloriabitur lu
tum contra formantem
se: Quomodo potest eri
gi vaniloquio: cuius cor
in veritate subiectum est
deo. Non cū totus mū
dus erigeret quem sibi
subleceit veritas: nec om
nium laudantiū ore mo
uebitur qui totam spem
suam in deo firmavit.
Nas et ipsi qui loquuntur

Liber Tertius.

namur
te ac
humili
di d me
st: qd ni
si quid
habere
me sub
abys
uis do
liud me
mbul r ni
mensum
snatabi
e repe
il. Abi
glorie:
d gloria
ta omni
ofunde
tuorum
est om
ctu tuo
abit lu
mantem
otest en
uus co
tum el
us mi
em fib
ec om
re mo
i spem
aut.
juun

ecce omnes nihil: et desi
cient cum sonitu verbo
rum. Veritas autem domini
manet in eternum.

Qualiter statum sit ac
dicendum in omni re de
siderabili. Ca. xvi.

Illi si dicas in om
ni re: Domine si ti
bi placitum fuerit
fiat hoc ita. Domine si sit ho
nor tuus fiat in nomine tuo
hoc. Domine si mihi videris
expedire: et utile esse pro
baueris. tunc da mihi hoc
viti ad honorem tuum: scilicet
si mihi nocivum: fore co
gnoveris: nec aie mee sa
luti prodesse aufer a me
tale desiderium. non enim
omne desiderium a spiri
tu sancto est: etiam si homi
ni videatur rectum aut bo
num. Difficile est pro ve
ro iudicare an spiritus bo
nus: aut alienus te impel
lat ad desiderandum hoc
vel illud: an esset ex proprio
mouearis spiritu: Multi
in fine sunt decepti qui
primo bono spiritu vide
bantur inducti. Igitur semper
cum timore dei et cordis
humilitate desiderandum
est et petendum acquirit de

siderabile menti occurrit
maxime quod cum propria re
signatione mihi totum con
mittendum est: atque dicen
dum. Domine tu scis quali
ter melius etiam fac hoc vel
illud sicut volueris. Da
quod vis: et quantum vis: et
quoniam vis. fac mecum sicut
scis: et sicut tibi magis pla
cuerit: et maior honor tu
us fuerit. Idone me ubi
vis: et libere age mecum in
omnibus. In manu tua
ego sum: gyra et reuerfa
me per circuitum. En ego
seruus tuus parus ad omnia:
quoniam non desidero mihi vi
uere: sed tibi utinam di
gna et perfecte.

Oratio pro beneplacito di
pesciendo. Ca. xvij.

Concede mihi beni
gnissime Jesu gratias
tuas: ut tecum sit: et
tecum laboret: tecumque vel
quod in fine perseueret. Da
mihi semper desiderare et
velle quod tibi magis acce
ptum et charius placet. Tua
voluntas mea sit: et mea
voluntas tua sequatur sp
iritui optime ei concordet. Sit
mihi unum velle et nolle te
cum: nec aliud posse velle

aut nolle: nisi quod vis et
nolis. Da mihi omnibus
mon que in mundo sunt:
et propter te amare con
tēni et nesciri in hoc secu
lo. Da mihi sup oīa desi
derata in te quiescere: et
cor meum in te pacifica
re. Tu vera pax cordis:
tu sola reges: extra te oīa
sunt dura et inquieta. In
hac pace in idipm: hoc ē
in te vno sumo et eterno
bono dormiam et requi
escas Amen.

Qd verum solatiū in
solo deo est requiren
dum. Ca. xvij.

Uicquid desidera
q re vel cogitare pos
sum ad solatiū me
um nō s expecto. sed in
postez. Qd si oīa solatia
mūdi solus haberes: et oī
bus delitijs frui possem:
certū ē q diu durare nō
possent. Un non poteris
aīa mea plene consolari:
nec pfecte recreari: nisi i
deo solatore pauperuz:
et susceptore humiliū. Ex
pecta modicuz aīa mea:
expecta diuinū promissū
et habebis abundantiam
oīum bonoz in celo. Si

nimis inordinate ista ap
petis pntia: pdes eterna
et celestia. Sint tpalia in
vlu eterna in desiderio.
Nō potes aliquo bono
tpali satiari: quia ad hec
fructa nō es creata. Et i
az si oīa bona creata ha
bes nō posses esse felix: et
beata: sed in deo q cun
cta creauit tua beatitu
do tua: et felicitas cōsistit
non qualis videt et lauda
tur a stultis mundi ama
toribus: sed qle expectāt
boni xpi fideles: et p regu
stant interdū spirituales:
ac mundi corde: quoz cō
uersatio est in celis. Ula
nū est et breue oē huma
nū solatiū. Beatū et vix
solatiū qd intus a verita
te percipit. Deuotus hō
vbiqz secū fert consolato
rē suū Iesuz: et dī ad eū.
Adesto mihi dñe Iesu i
omni loco et tēpore. Nec
mihi sit solatio libenter
velle carere oī humano
solatio. Et si tua defue
rit cōsolatio: sit mihi tua
voluntas et iusta pbatio
pro summo solatio. Nō
enim in ppetuū irasceris:
neqz in eternum commi

Libert tertius.

naberis.

Qd ois sollicitudo in
deo ponenda e. Ca. xix.

¶ Illi sine tecum age
f. reqd volo ego scio
quid expediat tibi.

Tu cogitas vt ho in mul
tis sentis sicut tibi huma
nus suadet affectus. Do
mine verum est qd dicis
Maio: e sollicitudo tua
pro me q ois cura quas
ego possum gerere p me

¶ Mis enim casualiter
stat qui non pscit oem
sollicitudinē suā i te. Do
mine dū modo voluntas
mea recta et firma ad te
p maneat: fac d me qcqd
tibi placuerit. Ma enim
pōt esse nisi bonū qcqd d
me feceris. Si me vis eē
in tenebris: sis benedict⁹
et si me vis esse in luce:
sis itez bndictus. Si me
dignaris psolari sis bndi
ctus: et si me vis tribulari
eque sis semp bndictus.
¶ Fili sic oz te stare si mecū
desideras ambulare. Ita
poptus debes esse ad pa
tiēdū: sicut ad gaudēdū.
ita libenter debes esse in
ops et paup: sicut plenus

et diues. Dñe libenter pa
tiar p te qcquid volueris
venire sup me. Indifferē
ter volo de manu tua bo
nū et malū dulce et amar
letū et triste suscipere. et p
oib⁹ mihi ptingētib⁹ gra
tias ager. Custodi me ab
oi pctō: et nō timebo mor
tē nec isernū: dūmodo i
eternū me nō pscias nec
deleas me de libro vite:
nō mihi nocebit qcqd ve
nerit tribulatōis sup me.

Qd tpales miserie xpi
exēplo equanimiter ferē
de. Ca. xx.

¶ Illi ego descendi d
f. celo pro tua salute
suscepi tuas miseri
as nō necessitate: sz chari
tate trahēte: vt paciētiaz
disceres et tpales miseri
as nō indignanē ferres.
¶ Ma ab hora ortus mei
vsqz ad exitū i cruce non
defuit mihi tolerātia do
loris. defectum rerum tē
poraliū magnum habui
multas querimonias de
me frequenter audiui: cō
fusiōes et opprobria beni
gne sustinui: pro benefi
cijs ingratitudinem rece

pi: pro miraculis blasphemias: pro doctrina reprehensiones. Domine quia fuisti patiens in vita tua in hoc maxime implendo preceptum patris tui: dignum est ut ego misellus peccator secundum voluntatem tuam patienter me sustineam: et donec ipse volueris onus corruptibilis vite pro salute mea portem. Nam et si onerosa sentis presens vita: facta est tamen iam per gratiam tuam valde meritoria: atque exemplo tuo et sanctorum tuorum: ut vestigiis infirmis tolerabilios et clarior: sed et multo magis consolatoria quam olim in lege veteri fuerat cum porta celi clausa persisteret et obscurior: etiam via videbatur quando tamen pauci regnum celorum querere curabant: sed neque qui tunc iusti erant et salvandi ante passionem tuam et sacre mortis debitum celeste regum poterant introire. O quantas tibi gratias teneo: referre quod rectam et bonam viam dignatus es mihi et cunctis fidelibus ad eternum

regnum tuum ostendere. Nam vita tua via nostra et per sanctam patientiam ambulamus ad te qui es corona nostra. Nisi tu nos precessisses et docuisses: quis se qui curaretur? Neque quanti retroque mereremur tua preclara exempla inspicerent. Ecce adhuc tepescimus auditis tot signis tuis et doctrinis: quid fieret si tantum lumen ad sequendum te non haberemus.

De tollerantia iniuriarum et quis verus patiens probetur. Cap. xxi.

Quid est quod loqueris fili? Cessa conqueri: Considera meam et aliorum sanctorum passionem. Non dum usque ad sanguinem restitisti. Parum est quod tu patris in comparatione eorum qui tam multa passi sunt tam fortiter temptati tam graviter tribulati: tam multipliciter probati et exercitati. Opte igitur aliorum graviora ad mentem reducere: ut levius feras tua minima. Et si tibi minima non videntur: vide ne et hoc tua fa-

Liber Tertius.

ciat impatientia. Siue ta-
men pua siue magna sint
stude cuncta patiēter fer-
re. Quanto melius te ad
patiendum disponis: tan-
to sapientius agis: et am-
plius promereris: et feres
leui⁹ animo et usu ad hoc
non segniter paratis. Nec
dicas non valeo hoc ab
homine tali pati: nec hu-
iuscemodi mihi patiēda
sunt. Graue enim intulit
damnum et impropere
mihi que nunquam cogitaue-
ram: sed ab alio libenter
patiar et sicut patiēda vi-
dero. Insuper est talis
cogitatio que virtutes pa-
tientie non considerat: nec
a quo coronanda erit: sed
magis personas et offen-
sas sibi illatas perpendit.
Non est ver⁹ patiens qui
non vult pati nisi quantum
sibi visum fuerit et a quo
sibi placuerit. Verus autē
patiens non attendit a quo
hoīe: vtrum a prelato suo
an ab aliquo equali aut i-
feriori vtrum a bono et sā-
cto viro: vel a peruerso et
indigno exerceatur sed in-
differenter ab omni crea-
tura quantumcumque et quo-

tiēscūq; ei aliquid aduer-
si acciderit: totus hoc gra-
tanter de manu dei acci-
pit et ingens luctum repu-
tat: quia nihil apud deum
quantumlibet paruum p-
deo tamē passum potest
sine merito trāsire. Esto
igitur expedit⁹ ad pugnam
si vis habere victoriā. Si-
ne certamine non poteris
venire ad patientie coro-
nam. Si pati non vis re-
cusas coronari: si autē coro-
nari desideras: certa virili-
ter: sustine patiēter. Sine
labore non tenditur ad re-
quiem: nec sine pugna p-
ueniunt ad victoriā. fac mi-
hi dñe possibile p gratiā
quod mihi impossibile vide-
tur p naturā. Tu scis quod
modicum possum pati et quod
cito desicio: leui erurgen-
te aduersitate. Efficiatur
mihi quelibet exercitatio
tribulationis p nomine
tuo amabilis et optabilis:
nam pati et verari pro te val-
de salubre est anime mee.

De cōfessione proprie
infirmittatis et huius vite
misericordie. Cap. xxiij.

c Oniteor: aduersus
me iusticiam meā:

f

confitebor tibi domine in-
firmitatem meam. Sepe
parua res est que me de-
sicit et contristat. Pro-
pino me fortiter acturum: sed
cum modica tentatio ve-
nerit magna mihi sit an-
gustia. Valde vilis quan-
doque res est unde grauis
tentatio puenit: et dum pu-
to me aliquatulum tutum
cum non sentio: iuenio me
nonnumquam pene deuictum
ex leui flatu. Uide ergo
domine humilitatem meam
et fragilitatem tibi undique
notam. Misere mei et
eripe me de luto ut non
infigar: non permaneam de-
uictus usquequaque. Hoc
est quod me frequenter
reuerberat et coram te con-
fundit quod tam labilis sum
et infirmus ad resistendum
passionibus. Et si non omnia
ad consensionem trahit: tamen
mihi etiam molesta et gra-
uis est eorum insectatio:
et tedet valde sic quotidie
vivere in lite. Ex hinc no-
ta sit mihi infirmitas mea
quod multo facilius irruunt
abominande semper fan-
tasie quam discedunt. Utinam
fortissime deus israel ze-

lato: animarum fidelium re-
spicias serui tui labores et
dolorem. assisteque illi in
omnibus ad quemcumque pe-
rerit. Robora me cele-
sti fortitudine: neque vetus
homo misera caro spiri-
tui necdum plene subiecta
valeat dominari aduersus quam
certare oportebit quamdiu
spiratur in hac vita miser-
rima. Neque qualis est hec
vita ubi non desunt tribu-
lationes et miserie: ubi ple-
na laqueis et hostibus sunt
omnia. Nam una tribulatio
ne seu tentatione recedente
alia accedit: sed adhuc
priori durante afflicti alii
plures superuenerunt et in-
sperate. Et quomodo po-
test amari vita habens tam-
tas amaritudines et tot
subiecta calamitatibus et
miseriis? quomodo etiam
dicitur vita tot generans
mories et pestes: et tamen
amat et delectari in ea a
multis queritur? Repre-
henditur frequenter mun-
dus quod fallax sit et vanus:
nec tamen facile relinquitur
cum concupiscentie car-
nis dominatur. Sed alia
trahunt ad amandum: alia

Liber tertius.

ad contēnendū. Trahūt
ad amorē mūdi dīderiū
carnis: dīderiū oculorū ⁊
supbia vite: s; pene ac mi
fieseāntes ea odiū mūdi
pariunt ⁊ tediū. Sed vin
cit probdolo: delectatio
paua mentem mūdo de
ditam: ⁊ esse sub sensibus
delitias rputat q; dei sua
uitatem ⁊ internaz virtu
tis amenitatez: nec vidit
nec gustauit. Qui autem
mundū perfecte contem
nūt ⁊ deo viuere sub san
cta dīsciplina student: isti
diuinam dulcedinē veris
abrenūtiātibz pmissuz
non ignorant: ⁊ quā gra
uiter mundus errat ⁊ va
rie fallitur vident.

Qd in deo sup oia bo
na ⁊ dona requiescendū
est.

Cap. xxiij.

Uper oia ⁊ in om
nib⁹ requiesce ani
ma mea in domio
semp q; est ipse sanctorū
eterna requies. Da mihi
dulcissime ⁊ amātissime
iesu i te super omnē crea
turam requiescere: super
omnē salutē ⁊ pulchritu
dinem: super omnē glori
am ⁊ honorē: sup omnez

potentiā ⁊ dignitatē: sup
omnē scientiā ⁊ subtilita
tem: super oēs diuitias ⁊
artes sup omnē leticiam
⁊ exultationem: sup oēm
famā ⁊ laudē: sup omnē
suauitatē ⁊ cōsolationez:
super omnez spez ⁊ pmiss
sionem: super omne meri
tum ⁊ desiderium: super
oia dona ⁊ munera que
potes dare ⁊ infundere:
sup omne gaudium ⁊ iu
bilationem quā pōt mēs
cape ⁊ sentire. Deniq; su
per oēs angelos ⁊ archā
gelos: ⁊ sup oēm exercitū
celi: sup omnia visibilia ⁊
inuisibilia: ⁊ super omne
qd tu deus meus nō es:
q; tu deus meus sup om
nia optimus es: tu solus
altissimus: tu solus poten
tissimus: tu solus sufficien
tissimus ⁊ plenissimus: tu
solus suauissimus ⁊ sola
tiosissimus: tu solus pul
cherrimus ⁊ amantissi
mus: tu solus nobilissim⁹
⁊ gloriosissimus super
omnia in quo cuncta bo
na simul perfecte sunt
fuerunt: ⁊ erūt: atq; ideo
minus est ⁊ insufficiens
quicquid preter teipsum

f ij

mibi donas: vt de teipso
reuelas: vel pmittis te nō
v. so nec plene adeptō.
Quoniam qdem nō pōt
cor meum veraciter rege
scere nec totaliter cōtēta
ri nisi in te requiescat: et
oīa dona omnēq; creatu
ram transcēdat. O mī dī
lectissime sponse iesu xpē
amator purissime domi
nator: vniuerse creature:
quis mibi det pennas ve
re libertatis ad volandū
et pausandū in te. O qñ
ad plenū dabitur vacare
mibi et videre q̄ suauis es
dñe deus meus. Qñ ad
plenum recogillam me i
te vt p̄ amore tuo non
sentiam me sed te solum
super omnem sensum et
modum in modo non oī
bus noto. Nunc aut fre
quenter gemo et infelici
tatem meam cum dolore
porto: q̄ multa mala in
hac vale miseria occur
rūt q̄ me sepius cōturbāt
stristāt et obnubilāt sepi
us impediunt et distrahūt
alliciunt et implicant ne li
berū habeas accessus ad
te: et ne iocūdis fruār am
plexibus presto semp bea

tis spiritibus. Adoueāt su
per spiritum meū et de o
latio multiplex in terra.
O iesu splēdor eterne glo
rie solamē peregrinantis
aīe apud te et os meū si
ne voce: et silentium meū
loq̄tur tibi. Usq; quo tar
dat venire dominus me?
Veniat ad me paupercu
lum suum et lectum faci
at. Mittat manum suā
et me miserum eripiat de
omni angustia. Veni ve
ni: quia sine te nulla erit
quiescēt oīes aut hora: q̄
tu leticia mea: et sine te
vacua est mensa mea:
Misere sum et quodāmo
do incarceratus et compe
dibus grauius donec lu
ce presentie tue me refici
as ac libertati dones: vul
tumq; amicabilem demō
stres. Querant alij pro te
aliud quodcūq; libuerit
et mibi aliud interim nil
placet nec placebit nisi tu
deus me? spes mea salus
eterna. Nō retinebo nec
deprecari cessabo donec
gratia tua reuertatur: mī
hiq; tu intus loquaris.
Ecce ad sum. Ecce ego
ad te: q̄ inuocasti me: la

Liber tertius.

chryme tue desiderium
aie tue humillatio tua ⁊
contritio cordis inclinaue
runt me ⁊ adduxerunt ad
te. Et dixi dñe inuocaui
te desideravi frui te: para
tus oia respuere propter
te. Tu enim prior excita
sti me vt quererē te. Sis
ergo benedictus dñe: qui
fecisti hanc bonitatem cū
seruo tuo sū multitudi
nē misicordie tue. Quid
h3 ultra dicere dñe seru?
tuus corā te nisi vt humi
liet se valde ante te me
mor semp pprie iniquita
tis ⁊ vilitatis. Non enim
est similis tui in cūctis mi
rabilib⁹ celi ⁊ terre. Sūt
opera tua bona valde do
mine iudicia vera: ⁊ pui
dentia tua reguntur vni
uersa. 2a⁹ ergo tibi ⁊ glo
ria o patris sapiētia te lau
det ⁊ benedicat os meuz
aia mea: ⁊ cuncta creata
simul.

De fcordatōe bñficiōz
dei multipliciū. Cap. xliij

¶ Perī domine co
a mecum in lege tua:
⁊ in pceptis tuis
doce me ambulare. Da

mibi intelligere volunta
tem tuam: ⁊ cum magna
reuerentia ac diligenti cō
sideratione beneficia tua
tam in generali q̄ in spe
ciali memorari: vt digne
tibi ex hinc valeam grati
as referre. Vlex scio ⁊ cō
fiteor: nec pro minimo pū
cto me posse debitas gra
tiarum laudes persolvere
Adino: ergo sum omni
bus bonis mihi prestitis:
⁊ cum tuā nobilitatē attē
do deficit pre magnitudi
ne illius spiritus meus.

Oia que in aia habemus
⁊ in corpore ⁊ quecunq;
exterius vel interius natu
raliter vel supnāliter pos
sidemus tua sunt benefi
cia: ⁊ te beneficium piuz
ac bonum cōmendant: a
quo bona cuncta accepi
mus. Et si alius plura: ali
us pauciora accepit: om
nia tamen tua sunt: ⁊ sine
te nec minimum haberi
potest. Ille qui maiora ac
cepit non potest merito
suo gloriari nec super ali
os extolli: nec minori in
stare: q; ille maio: ⁊ me
lio: qui sibi minus ascri
bit ⁊ in regratiando bu
f u)

milior est atq; deuotior.
Et qui oibus viliozem se
existimat ⁊ indigniozem
se iudicat: aptiozem ad p
cipiendum maiora. Qui
aut pauciora accepit: con
tristari non dz nec indi
gnanter fer: neq; ditiori
inuidere: sed potius attē
dere ⁊ tuā bonitatez ma
xime laudare q; tam af
fluenter tam gratis: tam
libenter sine personarū
acceptōe tua munera lar
gis. Omnia ex te ⁊ ideo
in omnibus es laudand⁹
Tu scis qd unicuiq; do
nari expediat: ⁊ cur iste
minus ⁊ ille amplius ha
beat non nostrum sed tu
um est hoc discernere:
apud quem singulorū dis
finita sunt merita. Unde
dñe deus p magno etiā
reputo beneficio nō mul
ta habere: vñ exterius ⁊
fm homines laus ⁊ glo
ria appareat. Ita vt quis
cōsiderata paupertate ⁊
utilitate persone sue non
mō grauitat ē aut tristiti
am vel deiectionez inde
cōcipiat: sed potius cōso
lationem ⁊ hilaritatē ma
gnā: q; tu deus pauperes

⁊ humiles atq; huius mū
do despectos tibi elegisti
in familiares ⁊ domesti
cos. Testes sunt ipsi apo
stoli tui quos pncipes su
per oēm terraz constitui
sti: fuerunt tamen sine q
rela conuersati in mūdo
tam humiles ⁊ simplices
sine omni malitia ⁊ dolo
vt etiam pati contumeli
as gauderent p nomine
tuo ⁊ que mūdo abhor
ret ipsi amplecterētur af
fectu magno. Nil ergo
amatorem tuum ⁊ cogni
torem beneficiorum tuo
rum ita letificare debet si
cut voluntas tua in eo ⁊
beneplacitum eterne dis
positionis tue: de qua tā
tum cōtentari debet ⁊ cō
solari vt ita libenter velit
esse minimus sicut aliq
optaret esse maximus ⁊
ita pacificus ⁊ contentus
in nouissimo sicut in loco
primo atq; ita libenter d
spicabilis ⁊ abiectus: nul
lus quoq; nominis ⁊ fa
me sicut ceteris honora
bilior: ⁊ maior in mundo.
Nā volūtas tua ⁊ amor
honoris tui omnia exce
dere debet ⁊ plus eum

Liber Tertius.

consolari magisq; place-
re q̄ omnia beneficia si-
bi data vel dāda.

**De quatuor magnam
importantibus pacem.
Capitulum. xxv.**

Nūc docebo te
f viam pacis ⁊ vere
libertatis. fac do-
mine quod dicis: q̄ hoc
mibi gratum est audire.
Stude fili alteri? potius
facere voluntatem q̄ tu-
am. Elige semper minus
q̄ plus habere. Quere sē
per inferiorem locum ⁊
omnibus subesse. Opta
semper ⁊ ora vt voluntas
dei integre in te fiat. Ec-
ce talis homo ingreditur
fines pacis ⁊ quietis. Do-
mine sermo tuus iste bre-
uis multum in se conti-
net perfectionis: parvus
est dictu: sed plenus sen-
su ⁊ vber in fructu. Nam
si posset a me fideliter cu-
stodiri: non debent tam
facilis in me turbatio ori-
ri: nam quotiens me in-
pacatum sentio ⁊ grava-
tum ab hac doctrina me
recessisse inuenio. S; tu

qui omnia potes ⁊ ani-
me profectum semper di-
ligis adauge maiore gra-
tiam vt possim tuuz com-
plere sermonem ⁊ meam
perficere salutem.

**Oratio cōtra cogitatio-
nes malas. Cap. xxvj.**

Omine deus meus
d ne elongeris a me
deus meus auxiliū
meum respice: quoniam
insurrexerunt in me cogi-
tationes vane ⁊ timores
magni affligentes animā
meaz. Quomodo pertrā
sibo illesus: quomodo p-
fringam eam? Ego inqt
aū te sibo ⁊ gloriosos ter-
re humiliabo: aperiam ia-
nuam carceris: ⁊ archa-
na secretorum reuelabo
tibi. fac domine vt loque-
ris: ⁊ fugiat a facie tua
omnes inique cogitatio-
nes. Nec spes ⁊ vnica
consolatio mea ad te in
omni tribulatione confu-
gere: tibi considerare: et in-
tumo inuocare ⁊ patien-
ter consolationem tuam
expectare.

f iij

Oro p illuminatiōe mē
tis deuotissima. Ca. xxvij
Larifica me bone
c Jesu claritate eter
ni luminis ⁊ educ
ā habitaculo cordis mei
tenebras vniuersas. chol
be euagationes multas:
⁊ elide vim facientes ten
tatiōes. Pugna fortiter
pro me ⁊ expugna mala
bestias: concupiscentias
dico illecebrosas: vt fiat
par in vstrute tua ⁊ abun
dātia laudis tue refouet
in aula sancta: hoc est in
conscientia pura. Impa
uentis ⁊ tempestatibus:
dic mari quiesce: dic aq
loni ne flaueris: ⁊ erit trā
quilitas magna. Emitte
lucem tuam ⁊ veritatem
tuam: vt luceat super ter
ram: q; terra summanis
⁊ vacua donec illumines
me. Effunde gratiam tu
am desuper: pfunde cor
meū grām celestī: mini
stra deuotiōis aquas ad
irrigandam faciem terre
ad producendum fructū
bonam ⁊ optimū. Eleua
mentem pressam mole
peccatorum: ⁊ ad celestia
totum desiderū meū su

spende: vt gustata suau
tate superne felicitatis p
geat d terrenis cogitare.
Rape me ⁊ eripe ab om
ni creaturarum indurabi
li consolatione: quia nul
la rea creata appetitum
meum plenarie valet qui
etare ⁊ consolari. Iunge
me tibi inseparabili dile
ctionis vinculo. qm̄ tu so
lus amāti sufficis: ⁊ abs
q; te frivola sunt vniūsa.

De euitatione curiose
inquisitionis super alteri
us vita. Ca. xxvij.

Hi noli esse curio

f sus: nec vacuas ge
rere sollicitudines.

Quid hoc vel illud ad te
tu me sequere. Quid. n.
ad te vtrum ille sit talis:
vel talis: aut iste sic agit
vel loquit. Tu non indi
ges respondere pro alijs:
sed pro teipso rationē red
des. Quid ergo te impli
cas? Ecce ego oēs cogno
sco: ⁊ cuncta que sub sole
fiunt video: ⁊ scio quali
ter cum vnoquoq; sit qd
cogitet: quid velit: ⁊ ad
quem finem tendat eius
intentio. Adhi igitur cō
mittenda sunt omnia: tu

Libër Tertius.

vero serua te in bona pa-
ce: et dimitte agitatē agi-
tare quantum voluerit.
veniet super eum quicquid
fecerit: vel dixerit. q: me
fallere non potest. Non
tibi sit cure de magni no-
minis vmbra: et nō d mul-
torum familiaritate: nec
de priuata hominum di-
lectione. Ista enim gene-
rant distractiones: et ma-
gnas in corde obscurita-
tes. Libēter loqre tibi vēr-
bum meum: et abscondi-
ta reuelarem: si aduentū
meum diligenter obser-
uares: et ostium cordis mi-
hi aperires. Esto prou-
dus et vigila orationibus
et humilia te in omnibus:

In quibus firma par-
cordis et verus profectus
consistit.

Ca. xxx.

Ili ego locutus sū

f. Pacem relinquo
vobis: pacem meā

do vobis: non quomodo
mundus dat ego do vo-
bis. Pacem omnes desi-
derant: sed que ad verā
pacem pertinet non oēs
curant. Pax mea cū hu-
milibus et mansuetis cor-
de. Pax tua erit in multa

patientia. Si me audie-
ris et vocem meam secu-
tus fueris: poteris multa
pce frui. Quid igitur fa-
ciam in omni re attende
tibi quid facias: et quid di-
cas: et omnem intentio-
nem tuam ad hoc dirige
mihi soli placeas: et extra
me nihil cupias vel que-
ras: sed et de aliorum di-
ctis: vel factis nil temere
iudices: nec cum rebus tibi
non commissis te impli-
ces: et poterit fieri: vt pa-
rum vel raro turberis.
Nunq̃s autē sentire ali-
quā turbationem: nec pa-
ti aliquam cordis: vel co-
poris uiolestiam non est
presentis tēporis: sed sta-
tus eterne quietis. Non
ergo estimes te verā pa-
cem inuenisse: si nullā sen-
seris grauitatem: nec tūc
totum esse bonum si ne-
minem pateris aduersa-
rium: nec hoc esse perfe-
ctum si cuncta sunt sū-
tuum effectum: ne ꝑ tūc
aliquid magni te reputes
aut specialiter dilectum
existimes si in magna fue-
ris deuotione atq; dul-
cedine: q: in istis non co-

gnosceretur verus affiator:
virtutis: nec in istis persistit
profectus et perfectio hominis.
In quo ergo domine. In
offerendo te ex toto cor
de tuo voluntati diuine:
non querendo quod tua sunt
nec in paruo: nec in magno
nec in tempore: nec in eternitate:
ita ut in vna equali facie in
gratiam actione promittas iter
prospera et contraria omnia
equa lance pensando.

Si fueris tam fortis et lo-
ganimis in spe: ut subtra-
cta interiori consolatione
etiam ad ampliora susti-
nenda cor tuum prepara-
ueris nec te iustificaueris
et sanctus laudaueris: tunc
in vera et recta via pacis
ambulas: et spes indubita-
ta erit quod rursus in inbilo
faciem meam sis visurus.
Quod si ad plenum tui-
ipsius contemptum per-
ueneris: scito quod tunc abun-
dantia pacis perfrueris sed
possibilitatem tui incolat.

De eminentia libere
mentis et quod supplex ora-
tio magis meretur quam
lectio. Cap. xxx.

Domine hoc opus
est perfecti viri num-

quam ab intentione cele-
stium animum relatare:
et inter multas curas qua-
si sine cura transire: non
more torpentis: sed pre-
rogatiua quadam libere me-
tis nulli creature inordi-
nata affectione adheren-
do. Obsecro te piissime
deus meus preserua me
a curis huius vite ne ni-
mis implicer: a multis ne-
cessitatibus corporis ne
voluptate capiar: ab uni-
uersi anime obstaculis ne
molestiis fractus deice-
re: non dico ab his rebus
quas toto affectu ambit
vanitas mundana: sed ab
his miseriis que animam
serui tui communi male-
dicto mortalitatis penali-
ter grauant et retardant
ne in libertatem spiritus
quotiens libuerit valeat in-
troire. O deus meus dul-
cedo ineffabilis: verte mi-
hi in amaritudinem om-
nem consolationem car-
nalem ab eternorum a-
more me abstrahentem
et ad se intuitu cuiusdam
boni delectabilis presen-
tis male allicientem. Nam
me vincat deus me non

Liber tertius.

vincat caro et sanguis: non me decipiat mundus et brevis gloria eius: non me supplantet diabolus et astutia illius. Da mihi fortitudinem resistendi: patientiam tollerandi: constantiam perseverandi. Da per omnibus mundi consolati omnibus suavissimam spiritus tuiunctionem: et pro carnali amore tui nominis infunde amorem: ecce cibus: potus: vestis ac cetera utensilia ad corporis sustentaculum pertinentia feruenti spiritui sunt onerosa. Tribue talibus fomentis temperare uti non desiderio nimio implicari. Abijcere omnia non licet: quia natura sustentanda est: requirere autem superflua et que magis dilectant lex sancta prohibet nam alias caro adversus spiritum insolesceret. Inter hoc queso manus tua me regat: et doceat ne quid nimium fiat.

Quod privatus amor a summo bono maxime retardat: Cap. xxi.

Fili oportet te dare totum pro toto et ni-

hil tui ipsius esse. Scito quod amator tui ipsius magis nocet tibi quam aliquid res mundi. Secundum amorem: et affectum quem geris: quolibet res plus vel minus adheret. Si fuerit amor tuus purus simplex et bene ordinatus: eris sine captivitate rerum. Noli concupiscere quod non licet habere quod te potest impedire et libertate interiori privare. Mirum quod non ex toto fundo cordis te ipsum mihi committis cum omnibus que desiderare potes vel habere. Quare vano merore consume- ris. Cur superfluis curis fatigaris? Sta ad beneplacitum meum: et nullus patieris detrimentum. Si queris hoc vel illud et voveris esse ibi vel ibi propter tuum commodum et proprium beneplacitum magis habendum: nunquam eris inquietudine nec liber a sollicitudine: quia in omni reperietur aliquis defectus: et in omni loco erit qui adversetur. Inveniat igitur non quolibet res adept-

ta vel multiplicata exteri
us: sed potius cōtempta
et decisa ex corde radici-
tus. Quod non tantum
de sensu eris: et diuitiarū
intelligas: sed de hono-
ris etiam ambitu ac va-
ne laudationis desiderio
que omnia transeunt cū
mundo. Adunī parum
locus si deest spūs seruo-
ris. Nec diu stabit par il-
la quesita forinsecus: si va-
cat a vero fundamento
datus cordis: hoc est: nisi
steteris in me permuta-
re te potes: sed non meli-
orare. Nam occasione or-
ta et accepta inuenies: quod
fugisti et amplius.

Oratio pro purgatio-
ne cordis et celesti sapien-
tia. Ca. xxiiij.

Confirma me deus
c p gratiam sancti
spiritus da virtutē
corroborationi in interiori ho-
mine: et cor meum ab om-
ni inuolūti sollicitudine
et angore euacuare: nec
varijs desiderijs trahi cu-
iuscunq; rei viliis aut pre-
ciosis: sed omnia inspicere

sicut transeuntia: et me pa-
riter cum illis transiturū
quod: nihil permanens sub
sole nisi omnia vanitas et
afflictio spiritus. O quaz
sapiens qui ita cōsiderat.
Da mihi dñe celestes sa-
pientiam: vt discam te su-
per oīa querere et inueni-
re: super omnia sapere: et
diligere: et cetera sū ordi-
nem sapientie tue prout
sunt intelligere. Da prou-
denter declinare blandi-
entē: et patienter ferre ad-
uersantes: quod: hec magna
sapientie nō moueri om-
ni vento verborum: nec
aurem male blandienti
prebere synere: sic enim
incepta pgiū via secure.

Contra linguas obtre-
ctatorum. Ca. xxv.

Ille non egre feras
f si quidaz de te ma-
le senserint et dire-
rint quod non libenter au-
dias. Tu deteriora de te
ipso sentire debes: et ne-
minem infirmiorē te cre-
dere. Si ambulas ab in-
tra: non multum ponde-
rabilis volatilia verba. Est

Liber Tertius.

non parua prudentia si-
lete in tempore malo: et i-
trosus ad me querti: nec
humano iudicio distur-
bati. Non sit par tua in
hore hominuz: siue eniz
bene: siue male interpre-
tati fuerint non es igitur
alter homo. Ubi est ve-
ra par: et vera gloria: Non
ne in me. Et qui non ap-
petit hominibus placere
nec displicere timet: mul-
ta perfructur pace. Ex in-
ordinato amore et vano
timore oritur omnis inq-
uetudo cordis: et distractio
sensum.

Qualiter instate tribu-
latione deus inuocandus
est et benedicendus. Ca. xxxiiij.

It nomen tuum domine
benedictus in secu-
la qui voluisti hanc
tutationem et tribulatio-
nem venire super me. Non
possum eam effugere: sed
necesse habeo ad te con-
fugere: ut me adiuues: et
in bonum mihi conuertas.
Domine modo super in tri-
bulatione: et non est cor-
di meo bene: sed multum
vero: ad presenti passiōe.

Et nunc pater dilecte quod
dicaz. Deprehensus super
inter angustias saluifica
me ex hora hac. Sed pro-
pterea veni in hanc horam
ut tu clarificeris cum fue-
ro valde humiliatus: et pro-
te liberatus. Complacere
tibi domine ut eruas me.
nam ego pauper quid age-
re possum. et quo ibo si-
ne te. Da patientiam do-
mine etiam hac vice. Ad-
iuua me deus meus: et non
timebo quantumcumque
grauatus fuero. Et nunc
inter hec quid dicaz: Do-
mine fiat voluntas tua:
ego bene merui tribula-
ri et grauari: oportet utique
ut sustineam: et utinam pa-
tienter donec transeat tem-
pestas et melius fiat. Im-
potens est autem omnipo-
tens manus tua: etiam
hanc tentationem a me
auferre: et eius impetum
mitigare: ne penitus suc-
cumbam: quemadmo-
dum et prius sepe egisti
mecum deus meus mi-
sericordia mea. Et quan-
to mihi difficilius: tanto
tibi facillius est hec muta-
tio dextere excelsi.

De diuino petendo au-
riliū ⁊ confidentia recupe-
rande gratie. Cap. xxxv

Illi ego dominus
f confortans in die
tribulationis. Veni
as ad me cum tibi non fu-
erit bene. Hoc est qđ ma-
xime impedit consolationez
celstem. qđ tardius con-
uertis te ad orationem.
Nam ante quam me in-
tende roges: multa inter-
rim solatia queris ⁊ recre-
as te in externis. Ideo qđ
fit vt paruum omnia p̄sint
donec aduertas qđ ego
sum qui eruo sperantes i
me nec est extra me va-
lēs consiliū neque vtile:
s; neque durabile reme-
dium. Sed iam resumpto
spū post tempestatem re-
conualesce luce miserati-
onum earum quia prope
sum dicit dominus: vt re-
staurem vnīuersa: nō solū
integre s; ⁊ abūdāter ⁊ cu-
mulate. Nunquid mihi
qđcūq; est difficile. aut ero si
illis dicenti ⁊ non faciē-
ti: Vbi est fides tua. Sta
firmiter ⁊ perseueranter.
Esto longanimis ⁊ virfor-
tis veniet tibi consolatio

in tpe suo expecta me ex-
pecta veniā ⁊ curabo te.
Tēptatio est qđ te verāt: ⁊
formido vana qđ te exter-
ret. Quid iportat solitu-
do de futuris p̄tingētibus
nisi vt tristitiā super tri-
stitiā habeas: Sufficit di-
ci malitia sua. Vanum est
⁊ inutile de futuris p̄tur-
bati vel gratulari qđ forte
nunq̄ euenient. S; hūa-
num est huiusmōi imagi-
nationibus illudi: ⁊ parui
adhuc animi signum taz
leuiter trahi a suggestione
inimici. Ip̄e. n. n̄ curat an
veris an falsis illudat ⁊ d̄-
cipiat: ⁊ vtrum presentū
amore an futurorum for-
midine p̄sternat. Nō er-
go turbetur cor: tuum ne-
que formidet. Crede i me
⁊ in misericordia mea ha-
beto fidutiā. Qñ tu te
elongatum estimas a me
sepe suz propinquior: Qñ
tu estimas totum perdi-
tum: tunc sepe magis me
rendi instat lucruz. Non
est totum perdituz qñ res
accedit icōtrarium. Nō
debes iudicare secundū
presens sentire: nec si gra-
uitati alicui vndecumque

Liber tertius.

venienti inherere et acci-
pere tanquam omnis spes sit
ablata emergendi. Noli
putare te derelictus et to-
to: quavis ad tempus mi-
seri tibi aliquam tribula-
tionem: sic enim transitur
ad regnum celorum. Et
hoc sine dubio magis ex-
pedit tibi et ceteris servis
meis ut exercitemini ad-
uersus: quam si cuncta ad libi-
tum haberetis. Ego no-
ui cogitationes abscondi-
tas: quia multum expedit pro
salute tua ut iterdum sine
sapore relinquare: ne for-
te eleueris in bono succes-
su: et tibi ipsi placere velis
in eo quod non es. Quod
dedi auferre possum: et re-
stituere cum mihi placue-
rit. Cum dederam meum est:
cum subtraxero tuum non
tuli: quia meum est omne da-
tum bonum et omne do-
num perfectum. Si tibi ad-
miseram grauitatem aut quam
libet contrarietatem: non in-
digeris neque concidat cor
tuum et ego cito subleua-
re possum et omne onus in
gaudium transmutare.
Uerumamen iustus suus et
recommendabilis mul-

tum cum sic facio tecum
Si recte sapias et in verita-
te aspicias nunquam de-
bes propter abuersa tam
delecte contristari: sed ma-
gis gaudere et gratias a-
gere: immo hoc unicum
reputare gaudium quod as-
fligens te doloribus non
parco tibi. Sicut dilexit
me pater ego diligo vos
dilectis discipulis meis
quos utique non nisi ad
gaudia temporalia: sed
ad magna certamina non
ad honores sed ad despe-
ctiones: non ad ocium:
sed ad labores non ad re-
quiem: sed ad afferendum
fructum multum in pa-
tientia. Horum memen-
to fili mi verborum.

De neglectu omnis
creature ut creator pos-
sit inueniri. Cap. xxvj.

Omne mi adhuc
d bene indigeo ma-
iori gratia si debe-
am illuc peruenire ubi
nemo poterit nec villa cre-
atura impedire. Nam
quoadiu res aliqua me re-
tinet: non possum libere ad
te volare. Cupiebat libere

volare qui dicebat. Quis
dabit mihi pennas sicut
columbe: et volabo et re-
gescam: Quid simplici ocu-
lo quietus: et quid liberior
nil desiderante in terris?
Oportet igitur omnem per-
transire creaturam: et seipsum
perfecte deserere ac in ex-
cessu mentis stare et vide-
re te omnium conditorem
cum creaturis nil simile
habere. Et nisi quis ab
omnibus creaturis fuerit ex-
peditus non poterit libe-
re intendere diuinis. Non
enim pauci inueniuntur con-
templari: quia pauci sciunt
se a perituris creaturis ad
plenum sequestrari. Ad
hoc magna requiritur gra-
tia, que animam leuet et su-
pra seipsam rapiat. Et ni-
si homo sit in spiritu ele-
uatus et ab omnibus crea-
turis liberatus ac deo to-
tus vnitus quicquid facit
quicquid etiam habet non
est magni ponderis. Diu
paruus erit et in terra ia-
cebit quia aliquid magni est
mat nisi solum vnum im-
mensum eternum bonum
Et quicquid deus non est
nihil est et pro nihilo con-

putari debet. Est quippe
magna differentia sapien-
tia illuminati et deuoti vi-
ri: et scientia litterati et stu-
diosi clerici. Multo nobi-
lior est illa doctrina que
desursum ex diuina influ-
entia manat quam que labo-
riose humano acquiritur
ingenio. Plures reperiun-
tur contemplationem desi-
derare: sed que ac eas re-
quiruntur non student ex-
ercere. Est et magnus im-
pedimentum quia in signis
et in rebus sensibilibus sta-
tur et parum de perfecta
mortificatione habet. Ne-
scio quid est et quo spiri-
tu ducimur et quid preten-
dimus qui spirituales di-
ci videmur quod totus la-
borem et ampliorem solli-
citudinem per transitorias
et vilibus rebus agimus: et
de interioribus nostris vis-
rare plene recollectis sen-
sibus cogitamus. Probo-
dolo: statim post modicam
recollectionem foras eru-
pimus: nec opera nostra di-
stricta examinatione tru-
tinamus: Ubi iacent affe-
ctus nostri non attendimus
et quas imputa sint omnia

Liber Tertius.

nostra nō deploram? Ois
q̄ppe caro corruerat vi-
am suam ⁊ sō sequebatur
diluuium magnum. Cum
ergo interior affectus no-
ster corruptus sit: necesse
est vt actio sequens index
carentie interioris vigo-
ris corumpatur. Ex puto
corde procedit fructus bo-
ne vite. Quantuz quis se-
cerit queritur: sed ex quā
ta virtute agit nō tam stu-
diose pensatur. Si fuerit
fortis diues: pulcher: ha-
bilis vel bonus scriptor
bonus cantor: bonus labo-
rator inuestigator quam
pauper sit spūquam pati-
ens ⁊ mitis: quam deuo-
tus ⁊ internus a multis ta-
cet. Natura exteriora
hominis respicit: gratia
ad interiora se conuertit.
Illa frequenter fallit ista
in deo sperat vt non deci-
piatur.

De abnegatione sui ⁊
abdicatione omnis cupi-
ditatis. Cap. xxxvij.

¶ Illi non potes per-
fecte possides liber-
tatem nisi totaliter
abneges te metipsum. Cō-
pediti sunt omnes propri-

etarij ⁊ suis ipsi⁹ amatores
cupidi: curiosi gyrouagi
querentes semper mollia
non que Jesu Christi: sed
sepe hoc fingentes ⁊ com-
ponentes quod non sta-
bit. Peribit enim totum
quod non est ex deo ortū
Tene breue ⁊ consuma-
tum verbum. Dimitte:
omnia ⁊ inuenies omnia
Dimitte cupiditatem ⁊ i-
uenies requiem. Hoc mē-
te pertracta: ⁊ cuz imple-
ueris: omnia intelliges.
Dñe hoc non est opus
vnius diei nec ludus par-
uulorum: imo in hoc breui
includitor omnis perfe-
ctio religiosorum. fili non
debes auerti nec statim dñi
ci audita via perfectorum
sz magis ad sublimiora. p-
uocari ⁊ ad minus ad hec
ex dñiderio suspirare. Uti
nam sic tecum esset ⁊ ad
hoc peruenisses vt tui ipsi
us amator non esses: sed
ad nutum meuz pure sta-
res ⁊ eius quem tibi ppo-
sui patris tunc michi val-
de placeres ⁊ rota vita
tua cū gaudio ⁊ pace trā-
siret. Habes adhuc mltā
ad relinquendum: que nisi

mihī ex integro resignaue-
ris non acquies quid po-
stulas. Suadeo tibi a me
emere aurum ignitum vt
locluplex fias: idest sapien-
tiam celestē oīa infirma
conculcantem. Postpo-
ne terrenam sapientiam
oēm humanam compla-
tientiam ⁊ propriā. Dicit
tibi vilior: a emenda pro p-
ciosis ⁊ altis in rebus hu-
manis. Nam vilis ⁊ par-
ua ac pene obliuioni tra-
dita videtur vera celestis
sapientia: non sapiens al-
ta de se nec magnificari q̄
rens in terra: quam mul-
ti oretenus predicant sed
vita longe dissentiunt ip-
sa tamē est preciosa mar-
garita a multis abscondi-
ta.

De instabilitate cordis
⁊ de intentione finali ad
deū habēda. Cap. xxxviii.

¶ Ali noli credere af-
fectui tuo: q̄ nunc ē
cito mutabitur in
aliud. Quādiu enim vire-
ris mutabilitati subiectus
eris etiam nolens vt mo-
do let⁹: modo tristis: mo-
do pacatus: modo turba-
tus: nunc deuotus: nunc i-

deuotus: nunc studiosus:
nunc accidiosus: nūc gra-
uis: nunc levis inuentaris.
S; stat super hec muta-
bilia sapiens ⁊ bene do-
ctus in spiritu: non atten-
dens quid in se sentiat v-
qua parte flet ventus in-
stabilitatis: s; vt tota intē-
tio mentis eius ad debi-
tum ⁊ ad optimum p̄fici-
at finem. Nam sic pote-
rit vnus ⁊ idem inconcul-
sus permanere: simplici i-
tentionis oculo per tot va-
rios euentus ad me in p-
termisse directo. Quan-
to aut purior fuerit inten-
tionis oculus tanto cōstā-
tius inter diuersas itur p-
cellas. S; in multis calli-
gat oculus intentionis: re-
spicit enī cito in aliquod
delectabile qd̄ occurrit: ⁊
raro totus liber q̄s inue-
nitur a nouo p̄prie exqui-
sitionis. Sic iudei olīz ve-
nerant in Betaniam ad
Martham ⁊ Mariā nō
propter Jesum tm̄: sed vt
Lazarus videret. Adūda-
tus ē ergo intētionis ocu-
lus vt sit simplex ⁊ rect⁹
atq; vltra oīa varia me-
dia ad me dirigēdus.

Liber tertius.

Quod amanti sapit de
us super omnia et in om-
nibus.

Cap. xxxix.

Ece deus meus et
omnia. Quid volo
amplius et quid fe-
licius desiderare possum?
O sapidum et dulce ver-
bum: sed amanti verbis
non mundum nec ea que in
mundo sunt. Deus meus
et omnia intelligenti satis di-
ctum est. et sepe repetere
iocundum est amanti. Te
si quidem pater iocunda sunt
omnia: te autem absente fastidi-
unt cuncta. Tu facis co-
tranquillum et pacem ma-
gnam leticiamque festiuam.
Tu facis bene sentire de
omnibus et in omnibus te lauda-
re: nec potest aliquid sine te
diu placere: sed si deus gratum
esse et bene sapere: oportet
gratiam tuam adesse et con-
dimento tue sapientie con-
diri. Cui tu sapis: quid ei
tecte non sapiet et cui tu
non sapis: quid ei ad iocu-
ditatem esse poterit? Sed de-
ficiunt in tua sapientia mu-
di sapientes et qui carnem sa-
piunt: quia ibi plurima vani-
tas et hic mors inuenitur.
Qui autem te per cogem

ptum mundanorum et car-
nis mortificationem se-
quuntur: vere sapientes
esse cognoscuntur: quia de
vanitate ad veritatem: de
carne ad spiritum transfe-
runtur. Istis sapit deus et
quicquid inuenitur in cre-
aturis totum referunt ad
laudem sui conditoris. Dis-
similis tamen et multum dis-
similis sapor creatoris et
creature: eternitatis et tem-
poris lucis increate et lucis
illuminatae. O lux perpe-
tua cuncta creata transce-
des lumina fulgura coru-
scationem de sublimi pe-
netrantem omnia intima
cordis mei purifica? leti-
fica: clarifica: et viuifica spi-
ritum meum cum suis po-
tentibus ad inherendum ti-
bi iubilosis excessibus. O
quando veniet hoc beata
et desiderabilis hora ut tua
me saties presentia: ut sis
mihi omnia in omnibus.
Quandiu hoc datum non
fuerit: nec plenum gaudi-
um erit. Adhuc probdo-
lor vivit in me. vetus ho-
mo non est totum crucifixus: non
est perfecte mortuus. Ad-
huc concupiscit fortiter

§ ij

aduersus spiritum: bella
mouet intestina nec re-
gnum anime patitur esse
quietum. Sed tu qui domini
potestati maris: et mo-
tum fluctus eius tu mihi
gas exurge adiua me:
Dissipa gentes que bella
volunt: ptere eas in uirtu-
te tua onde quodso magnalia
tua et glorificetur dextera
tua: quia non est spes alia
nec refugium mihi nisi te
domine deus meus.

Quod non est securi-
tas a temptatione in hac vi-
ta.

Cap. xl.

Ali nunquam securus es
in hac vita: sed quo-
ad videris spiritus arma
spiritualia tibi sunt necessa-
ria. Inter hostes versaris
a dextris et a sinistris im-
pugnaris. Si ergo non ve-
teris undique scuto pati-
entie non eris diu sine vul-
nere: Insuper si non po-
nis cor tuum fixe in me cum
mera voluntate contra pa-
tienti propter me non pote-
ris ardorem istius sustine-
re nec ad palmam pertin-
gere beatorum. Oportet te er-
go viriliter omnia pertran-
sire: et potest manu uti ad

uersus obiecta. Nam vin-
centi datur manna et torpe-
ti relinquitur multa mise-
ria. Si queris in hac vita
requiem: quod tunc perue-
nies ad eternam? Non po-
nas te ad multam requi-
em: sed ad magnam pati-
entiam. Querere veram
pacem non in terris sed in celis
non in oibus nec in ceteris cre-
aturis: sed in deo solo. Pro
amore dei debes omnia
libenter subire: temptationes
veritates: anxitates neces-
sitates: infirmitates: iniuri-
as: oblocutiones: reprehē-
siones: humiliationes: con-
fusiones: correctiones: et
despectiones. Hec iuuant
ad virtutes: hec probant
Lubri tyronem: hec fa-
bricant celestem coronam.
Ego reddam ei eternam
mercedem pro breui la-
bore: et infinitam gloriam
pro transitoria confusio-
ne. Induas quod semper ha-
bebis pro tua voluntate con-
solationes spirituales. Sancti
mei non habuerunt ta-
les sed multas grauitates
et temptationes varias ma-
gnasque desolationes: sed pa-
tientes sustinuerunt se in o-

Liber tertius.

bus: et magis sunt confisi deo quam sibi: scientes quod non sunt condigne passionibus huius temporis ad futuram gloriam promerendam. Vis tu statim habere: quod multi per lachrymas et magnos labores vite obtinuerunt. Expecta dominus viriliter age et confortare noli diffidere: noli discedere: sed cor- pus et animas expone constanter pro gloria dei. Ego red- dam plenissime. Ego tecum ero in omni tribulatione.

Contra vana hominum iudicia.

Cap. xlii.

Non iacta cor tuum firmiter in domino: et humanum ne me- tuas iudicium: ubi te con- scientia prius reddit et in- fontem. Bonum est et bea- tum taliter pati: nec hoc erit graue humili cordi: et deo magis quam sibi ipsi confi- deti. Multi multa loquun- tur: et ideo parua fides est adhibenda. Sed et omnibus satis esse non est simile. Et si Paulus omnibus stu- duit in domino placere: et om- nibus omnia factus est: tamen etiam pro minimo duxit

quod ab humano die iudica- tus fuerit. Egit satis pro aliorum edificatioe et salu- te quantum in se erat et po- terat: sed ne ab alijs aliquando iudicaretur vel non despi- ceretur cohibere non po- tuit: ideo totum deo com- misit qui totum nouerat et patientia et humilitate contra ora loquentium iniqua ac etiam vana ac mendosa cogitantium at- que pro libitu suo queque ia- ctantius se defendit. Res- pondit tamen interdum ne infirmis ex sua tacitu- ritate generaretur scanda- lum. Quis tu ut timeas a mortali homine? Hodie est et cras non comparet. Deum time et hominum terrores non expauesces. Quid potest aliquis in te verbis aut iniurijs. Sibi potius nocet quam tibi: nec poterit iudicium dei effu- gere quicumque est ille. Tu habe deum pre oculis et noli contedere verbis quod- rulosi. Quod si ad pre- sens videris succubi et co- fusionem pati quam non me- ruisse: ne indigneris ex hoc neque impatienciam minu-

§ iij

as coronam tuam: sed ad
me potius respice i celuz:
qui potens sum eripere
ab omni confusione ⁊ in-
iuria ⁊ vnique reddere
secundum opera sua.

De pura ⁊ integra resi-
gnatōe sui ab obtinenda
cordis libertatē. Cap. xliij.

¶ Il relinque te ⁊ in
f uenies me. Sta si-
ne electione ⁊ om-
ni proprietate: ⁊ semper
lucraberis. Nam adiscie-
tur tibi amplior gratia:
statim vt te resignaueris
nec resumpseris. Domi-
ne quotiens me resigna-
bo ⁊ in quibus relinquā?
Semper ⁊ in omni hora
sicut in paruo sit ⁊ in ma-
gno: nichil exceptio sed in
omnibus te nudatum in-
ueniri volo. Alioquin quo
modo poteris esse meus
⁊ ego tuus nisi fueris ab
omni propria voluntate
intus ⁊ foris spoliatus.
Quāto celerius hoc agis:
tāto meli⁹ habebis: ⁊ quā-
to pleni⁹ ⁊ sinceri⁹: tanto
plus mihi placebis ⁊ am-
plus lucraberis. Quidā
se resignant s3 cū aliqua
exceptione. Non enī ple-

ne deo p̄sident iō p̄oui-
dere sibi satagunt. Qui-
dam etiam p̄mo totum
offerunt: s3 postea tenta-
tione pulsante ad p̄pria
redeunt: ideo minime in
virtute p̄ficiunt. Hic ad
veraz puri cordis liberta-
tatem ⁊ iocunde familia-
ritatis mee gratiam non
pertingent: nisi integra re-
signatione ⁊ quotidiana
sui imolatiōe prius facta:
sine qua non stat nec sta-
dit vnio fructia. Dixi tibi
sepissime: ⁊ nunc iterum
dico. Relinque te: resi-
gna te ⁊ frueris magna
interna pace. Da totum
pro toto: nil exquire: nil re-
pete: sta pure ⁊ inhesitan-
ter in me ⁊ habebis me.
Eris liber in corde: ⁊ tene-
bre nō calcabunt te. Ad
hoc conare: hoc ora: hec
stude desiderare: vt ab
omni proprietate possis ex-
poliari: nudus nudum Je-
sus seq: tibi mori ⁊ mihi
eternaliter viuere. Tunc
deficient omnes vane fan-
tasie conturbationes iniquae
⁊ cure superflue. Tūc eti-
am recedet immoderat⁹
timor ⁊ inordinatus amor:

Liber Tertius.

morietur.

De bono regimine in
externis et recurſu ad deū
in periculis. Cap. xliij.

Illi ad iſtud diligē-
ſſe tendere debes
ut in omni loco ac-
tione ſeu occupatione ex-
terna ſis intimus liber et
tuiſpius potens: et ſint o-
mnia ſub te et tu non ſub
eis: ut ſis dominus actio-
num tuarum: et rectō: nō
ſeruus nec empitiuus ſed
magis exemptus: verusq;
hebreus in ſortem ac li-
bertatem tranſiens filio-
rum dei qui ſtant ſuper
preſentia et ſpeculāt eter-
na: qui traſitoria intuen-
tur ſiniſtro oculo: et der-
tro celeſtia: quos tempo-
ralia non trahunt ad in-
berendum: ſed trahunt
ipſi ea magis ad bene ſer-
uiendum prout ordinata
ſunt a deo et inſtituta a
ſummo opifice qui nil in-
ordinatum reliquit in ſua
creatura. Si etiam in o-
mni euentu ſtas non in
apparentia externa: nec
oculo carnali luſtras viſa
vel audita: ſed mor i qua
libet cauſa intras cū Ado

ſe in tabernaculum ad
conſulendum dominum:
audies nonnunquam di-
uinum reſponſum et redi-
es inſtructus de multis
preſentibus et futuris.

Semper enim Moyses
recurſum habuit ad ta-
bernaculum pro dubijs
et queſtionibus ſoluendis
fugitque ad orationis ad-
iutorium pro periculis et
improbis hominibus
ſubleuandis. Sic et tu cō-
fugere debes in cordis
tui ſecretarium diuinum
intentius imploꝝando ſuf-
fragium. Propterea nā
q; Joſue et filij iſrael a
gabaonitis leguntur de-
cepti: q; os domini non
prius interrogauerunt: ſ; i-
numium creduli dulcibus
ſermonibus falſa pietate
deluſi ſunt.

Quōd hō nō fit iſportun⁹
in negocijs. Cap. xliij.

Illi committe mi-
ſſi ſemper cauſam
tuam et ego bene
diſponā in tempore ſuo.
Expecta ordinatōez meā
et ſenties inde pfectum.
G liij

Dñe satis libēter oēs res
tibi committo: qz parum
potest cogitatio mea p-
ficere. Utinam non mul-
tum adhererem futuris
euentibus sed ad bene-
placitum tuum me incū-
ctanter offerrem. fili nil
sepe honorem aliquā agi-
tat q̄ desiderat sed cum
ad eam peruenerit aliter
incipit sentire: qz affectio-
nes circa idem non sunt
durabiles sed magis de
vno in aliud nos impel-
lunt. Non ergo minimū
etiam in minimis se relin-
quere. Uerus profectus
hominis est abnegatio
suis ipsius: et homo abne-
gatus valde liber est et se-
curus. Sed antiquus ho-
stis omnib⁹ bonis aduer-
sans a temptatione non
cessat: et die noctuqz gra-
ues molitur insidias: si for-
te in laqueum deceptio-
nis possit precipitare incau-
tum. Vigilate ergo et ora-
te dicit dominus ut non
intretis in temptationes.

Quod homo nihil bo-
ni ex se hz et de nullo glo-
riari potest. Cap. xlv.

Omne quid ē ho-
mo qz memor sis
eius: aut filius ho-
minis qz uisitas eū? Quid
pmeruit homo ut dares
illi gratias tuam. Domi-
ne quid possum conque-
ri si deseris me aut quid
iuste obtendere possum:
si qd peto non feceris?
Certe hoc in veritate co-
gitare possum et dicere.
Domine nihil sum: nihil
boni ex me habeo: sed in
omnibus deficio et ad ni-
hil semper tendo. Et ni-
si a te fuero adiutus: et in-
terius informatus: totus
efficior tepidus et dissolu-
tus. Tu autem dñe sem-
per idem ipse es et perma-
nes in eternum: semp bo-
nus iustus et sanctus be-
ne et iuste ac sancte agēs
oīa et disponēs in sapien-
tia. Sz ego q ad defectū
magis puius sum q̄ ad p-
fectū nō suz semp in vno
statu pdurās qz septē tē-
pora mutant sup me. Ue-
rūtāmē cito melius fit cū
tibi placuerit et manū po-
rereris adiutricē: qz tu so-
lus sine humano suffra-
gio poteris auxiliari: et in

Libri Tertius.

tantum confirmari ut vul-
tus meus amplius in di-
uersa non mutetur: sed in te
vno cor meum quiescat et
quiescat. Vnde si bene sci-
rem omnem humanam consolati-
onem abijcere: siue propter de-
uotionem adipiscendam siue
propter necessitatem qua com-
pel-
lor te querere quia non est homo
qui me consolatur: tunc me-
rito possem de gratia spe-
rare tua: et de dono noue
consolationis exultare.

Gratias tibi vnde totum ve-
nit quotiescumque mihi be-
ne succedit. Ego autem va-
nitas et nihilum ante te: in-
constans homo et infirmus. Vnde
ego possum gloriari: aut
cur appeto reputari? **N**am quid
de nihilo et hoc vanissimum est.
Vere inanis gloria mala pestis: va-
nitas maxima: quia a vera
trahit gloria et celesti spo-
liat gratia. Dum enim ho-
mo complacet sibi: displice-
t tibi: dum inhiat laudibus
humanis priuat veris vir-
tutibus. Est autem vera glo-
ria et exultatio sancta: glo-
riari in te et non in se gau-
dere in nomine tuo non in
virtute propria: nec in ali-

qua creatura delectari nisi
si propter te. Laudes no-
men tuum non meum magni-
ficet opus tuum non meum:
benedicat nomen sanctum
tuum nihil autem attribuat
mihi de laudibus hominum
Tu gloria mea tu exulta-
tio cordis mei. In te glori-
bor et te exultabo tota die
pro me autem nihil nisi in in-
firmitatibus meis. Que-
rant iudei gloriam quam ab i-
ulce est: ego hanc regram
quam a solo deo est. Ois qui
de gloria humana: ois ho-
nor temporalis: omnis altitu-
do mundana eterne glorie
tue comparata vanitas est
et stulticia. O veritas mea
et misericordia mea: deus
meus trinitas beata tibi
soli laus virtus honor et glo-
ria per infinita seculorum
secula. Amen.

De conceptu ois temporalis
honoris. Cap. xlvj.

Nam noli tibi attra-
here si videas alios
honorari et eleuari:
te autem despici et humili-
ari. Erige cor tuum ad
me in celum et non con-
tristabit te contemptus
hominis in terra. Domi-

ne in cecitate sumus et va-
nitate cito seducimur. Si
recte me inspicio: nun-
quam mihi facta est iniu-
ria ab aliqua creatura. vn-
de nec iuste habeo con-
queri aduersum te. Quia
autem frequenter et gra-
uiter peccaui tibi: merito
armatur contra me om-
nis creatura. Mihi igitur
iuste debetur confusio et
contemptus tibi autem
laus honor et gloria. Et
nisi me ad hoc prepara-
ueris quod velim libenter ab
omni creatura despici et
relinqui atque penitus ni-
hil videri: non possum in-
terius pacificari et stabili-
ri: nec spiritualiter illumi-
nari: neque plene tibi vniri

Quod par non est ponenda in
hominibus. Cap. xlvij.

¶ Nisi ponis pacem
f tuam cum aliqua
persona propter tu-
um sentire et conuiuere
stabilis eris et impacatus
Sed si recursum habes
ad semper viuentes et ma-
nentem veritatem: non
contristabit te amicus re-

cedens aut moriens. In
me debet amici dilectio
stare et propter me diligē-
dus est quisquis tibi bo-
nus visus est et multum
charus in hac vita. Sine
me non valet nec dura-
bit amicitia: nec est vera
et munda dilectio quam
ego non copulo. Ita
mortuus debes esse tali-
bus affectionibus dilecto-
rum hominum ut quan-
tum ad te pertinet sine
omni humano optares
esse consortio. Tanto ho-
mo deo magis appropin-
quat: quanto ab omni so-
latio terreno longius.
Tanto etiam altius ascē-
dit ad deum quanto pro-
fundius in se descendit et
plus sibi ipsi vilescit. Qui
autem aliquid boni sibi
attribuit: gratiam dei in
se venire impedit: quia
gratia spiritus sancti co-
humile querit semper.
Si scires te perfecte an-
nihilare atque ab omni
creato amore euacuare:
tunc deberem in te cum
magna gratia emanare.
Sed quando tu respicias
ad creaturas subtrahitur

Libro tertio.

tibi aspectus creatoris.
Disce te in omnibus pro-
pter creatorem vincere:
tunc ad diuinam valebis
cognitionem pertingere.
Quantumcunque modi-
cum sit si inordinate dili-
gitur et respicitur retarda-
ta a summo et vitiat.

Contra vanā et secula-
res scientiā. Cap. xlviii.

Hi non moueant
f te pulchra et subti-
lia dicta hominum
non enim est regnum dei
in sermone: sed in virtu-
te. Attende verba mea
que corda accendunt et
mentes illuminant: indu-
cunt compunctionem et
variā ingerunt consola-
tionem. Nunquam ad
hoc legas verbum ut do-
ctior aut sapientior possis
videri: sed stude mortifi-
cationem vitiorum quia
hoc amplius tibi prode-
rit quam noticia multa-
rum difficultium questio-
num. Cum multa legeris
et cognoueris: ad vnum
tamen oportet venire prin-
cipium. Ego sum qui do-

ceo hominem scientiam:
et clariorem intelligenti-
am paruulis tribuo: quā
ab homine possit doceri.
Cui ego loquor: cito sapi-
ens erit et multum in spi-
ritu proficiet. Ne illis qui
multa curiosa ab homini-
bus inquirunt: et de via mi-
hi seruiendi parum cu-
rāt. Veniet tempus quā-
do appebit magister ma-
gistrozū Christus domi-
nus angelozū cuncto-
rum auditurus lectiones.
hoc est singulorum exa-
minaturus conscientias:
et tunc scrutabitur hieru-
salem in lucernis: et mani-
festauerunt abscondita te-
nebrarum: tacebuntque ar-
gumēta linguarum. Ego
sum qui humilem in pun-
cto eleuo mentem: ut plu-
res eterne veritatis capi-
at rationes quā si quis de-
cem annis studuisset in
scholis. Ego doceo sine
strepitu verborum sine cō-
fusione opinionum: sine
fastu honoris: sine pugna-
tione argumentozū. Ego
sum qui doceo terrena dē-
spicere: p̄sentia fastidire:
eterna quēre: eterna sapē:

honores fugere: scandala
sufferre oēm spem in me
ponere: extra me nil cupe
re: ⁊ super oīa ardentem
me amare. *Itā* quidam
amando me intime didi
cit diuina ⁊ loquebat̃ mi
rabilia. *Idus* p̃ficit in re
linquendo oīa q̃ in studē
do subtilia. *Sz* alijs lo
quor cōia: alijs specialia:
aliquib⁹ insignis ⁊ figu
ris dulciter appareo: qui
busdam vero in multo lu
mine reuelo mysteria.
Una vox librorum: sed nō
oēs eque informat q: in
tus sum doctor: veritatis:
cordis scrutator: cogitatio
num intellecto: actionū
p̃motor: distribuens sin
gulis sicut dignus iudica
vero.

De nō attrahendo sibi
res exteriores. *Cap. xlii*

*I*lli in multis opor
tet te esse inscium:
⁊ estimare te tanq̃
mortuum super terram: ⁊
cui totus mundus crucifi
sus sit. *Multa* etiaꝫ opor
tet surda aure pertransi
re ⁊ q̃ tue pacis sunt ma
gis recogitare. *Utilius* est
oculos a rebus displicen

tibus auertere ⁊ unicuiq̃
suum sentire relinquere
quaz contentiosis sermo
nibus deseruire. *Si* bene
steteris cuz deo ⁊ eius iu
diciū aspereris: facilius
te victum portabis. *O* do
mine quousq̃ venimus.
Ecce damnuū defletur tē
porale: p̃ modico questu
laborat̃ ⁊ curritur: ⁊ sp̃i
tuale detrimentum in ob
litionem transit: ⁊ vissero
reditur. *Quod* parū vel
nihil prodest attenditur: ⁊
quod summe necessariū
est negligenter p̃terit̃.
q: totus homo ad exter
na defluit: ⁊ nisi cito resi
piscat̃ libens in exteriori
bus iacet.

Quod omnibus non
est credendum: ⁊ de facil
li lapsu verborū. *Cap. l.*

A mibi auxilliū do
mine de tribulatio
ne: quia vana salus
hominis. *Quam* sepe ibi
non inueni fidem vbi me
habere putavi. *Quoties*
etiam ibi reperi: vbi min⁹
p̃sumpsi. *Vana* ergo spes
in hominibus: salus autē
iustorum in te deus. *Be
nedictus* sis domine de

Liber Tertius.

us in omnibus que nobis
accidunt infirmi sumus ⁊
instabiles: cito fallimur ⁊
permutamur. Quis ē ho-
mo qui ita caute ⁊ circum-
specte in omnibus se cu-
stodire valet vt aliquan-
do in aliquam deceptio-
nem vel perplexitatem nō
veniat? Sed qui in te
domine confidit ac sim-
plici ex corde querit: non
tam facile labitur. Et si i-
ciderit aliquam tribulatio-
nem quomodocūq; etiā
fuerit implicatus: citius p-
te'ruetur aut a te conso-
labitur: q; tu non deseris
in te sperantem vsq; in fi-
nem. Rarus fidus amic⁹
in cunctis amici perseue-
rans pressuris. Tu domi-
ne tu solus es fidelissim⁹
in omnibus: ⁊ preter te nō
est alter talis. O q; bene
sapuit illa anima sancta
que dixit mens mea soli-
data est in Christo funda-
ta. Si ita mecum foret:
non tam facile timor hu-
man⁹ me sollicitaret nec
verborum iacula moue-
rent. Quis omnia preui-
dere: quis pre cauere su-
tura mala sufficit. Si pre-

uisa etiam ledunt sepe:
quid improuisa nisi graui-
ter etiam feriunt? Sed
quare mihi misero non
melius prouidi? Cur etiaꝫ
tam facile alijs credidi?
S; homines sumus: nec
aliad q; fragiles homines
sumus: etiam si angelia
multis estimamus ⁊ dici-
mur. Cui credam domi-
ne cui credam nisi tibi?
Veritas es que non fal-
lis nec falli potes. Et rur-
sum. Omnis homo men-
dax: infirmus instabilis ⁊
labilis: maxime in verbis
ita vt statim vix credi de-
beat quod rectum in fa-
cie sonare videtur. Quaz
prudenter premonuisti ca-
uendum ab hominibus ⁊
quia inimici hominis do-
mestici eius nec creden-
dum si quis dixerit: ecce
hic aut ecce illic. Doctus
sum damno: ⁊ vtinam ad
cautelam maiorem: non
ad insipientiaz mihi. Lau-
tus esto quidam ait cau-
tus esto serua apud te qd
dico. Et dum ego sileo ⁊
absconditum credo: nec il-
le filere potest quod silen-
dum petijt: sed statim p-

ālit me ⁊ te ⁊ abijt. Ab hu
iusmodi fabulis ⁊ in cau
tis hominib⁹ protege me
domine: ne in manus eo
rum incidaz nec vnquam
talia comittam. Verbum
verum ⁊ stabile da in os
meum ⁊ linguā callidam
longe fac a me. Qd pati
nolo omnimode cauere
debeo. Qq̃ bonum ⁊ pa
cificum de alijs sūlere nec
alijs indifferentē omnia
credere: neque d. facili vl
terius effari: paucis seipsū
reuelare: te sp̃ inspectore
cordis querere: nec oī vē
to verborum circūferi:
sz oīa intima ⁊ externa se
cundum tue beneplacitū
voluntatis optare perfici.
Quā tutum p̃ conserua
tiōe celestis gratie huma
nam fugere apparentiaz:
nec appetere que foris ad
miratione videntur prebe
re: sz ea tota sedulitate se
ctari q̃ vite emēdatōz dāt
⁊ fervorem. Quam mul
tis nocuit virtus scita ac p̃
propere laudata: q̃ sana
profuit gratia silentio ser
uata in hac fragili vita q̃
tota temptatio fertur ⁊
malicia.

De confidentia in deo
habenda quando insur
gunt verborum iacula.
Capitulum. .ij.

Illi sta firmiter ⁊
f spera in me. Quid
enim sunt verba ni
si verba. Iper aerem vo
lant: sed lapidem non le
dunt. Si reus es cogita
q̃ te libenter velis emen
dare. Si nihil tibi consci
us es: pensa q̃ velis libē
ter pro deo hoc sustinere
Iparum satis est vt vel
verba interdum sustineas
qui necdum fortia verbe
ra tolerare vales. Et qua
re tam parua tibi ad cor
transeunt: nisi quia ad
huc carnalis es: ⁊ homi
nes magis quam oportet
attendis. Nam quia de
spici metuis: reprehendi
pro excessibus non vis: ⁊
excusationum queris vm
bracula. Sed inspice te
melius ⁊ agnosces quia
viuit adhuc in te mundus
⁊ vanus amor placendi
hominibus. Cum enim
ballari refugis ⁊ confun
di pro defectibus: constat
vtiqz q̃ nec vere humilis

Libertertius.

his nec vere mundo mor-
tuis nec tibi mundus cru-
cifixus. Sed audi verba
mea et non curabis de-
cem milia hominum ver-
ba. Ecce si cuncta contra
te diceretur que fingi ma-
liciosissime possent quid
tibi noceret si omnino tra-
sire permitteres nec plus
quam festucam perpen-
deres? Nunquid vel unum
capillum tibi extrahere
possent? Sed qui cor in-
tus non habet nec deum
pre oculis facilliter verbo
mouetur vituperationis.
Qui autem in me confi-
dit nec proprio iudicio sta-
re appetit: absque huma-
no terrore erit. Ego enim
sum iudex et cognitor om-
nium secretorum: ego scio
qualiter res acta est. ego
iniuriantem noui et susti-
nentem. A me erit verbum
istud me permittentem
hoc accidit: ut reuelentur
ex multis cordibus cogi-
tationes. Ego reum et in-
nocentem iudicabo: sed
oculto iudicio vtrunque
ante probare volui. Te-
stimonium hominum se-
pe fallit: meum iudicium

verum est stabit et non
subuertitur: latet plerun-
que et paucis ad singula
patet: nunquam tamen
erat nec errare potest: et
iam si oculis insipientium
non rectum videatur. Ad
me ergo recurrendum est
in omni iudicio: nec pro-
prio innitendum arbitrio
Iustus enim non contur-
babitur quicquid a deo
ei acciderit. Etiam si iniu-
ste aliquid contra eum p-
latum fuerit non multum
curabit. Sed nec vane ex-
ultabit si per alios ratio-
nabiliter excusetur. Den-
sat namque quia ego sum
scrutans corda et renes
qui non iudico secundum faciem
et humanam apparenti-
am. Nam sepe in oculis
meis reperitur culpabi-
le: quod hominum iudi-
cio creditur laudabile.
Domine deus iudex iu-
ste fortis et patiens qui ho-
minum nostri fragilitatem
et prauitatem esto robur
meum et tota fiducia mea
Non enim mihi sufficit
conscientia mea: tu nosti
quod ego non noui. Et
ideo in omni reprobatione

ne me humiliare debui ⁊
māsuete sustinere. Igno
sce ergo mihi propitius
quoties sic non egi: ⁊ do
na iterum gratiam am
plius sufferentie. Meli
or est enim mihi tua copi
osa misericordia ad cōse
cutionem indulgentie: q̃
mea opinata iusticia pro
defensione latentis con
scientie. Et si nihil mihi
consciū sum: tamen in B
me iustificare non possūz
q̃ remota misericordia
tua non iustificabitur in
conspectu tuo omnis vi
uens.

Quod omnia grauiā
pro eterna vita sunt tole
randa.

Cap. liij.

Illī non frāgāt te te
f labores quos assū
psisti, ppter me nec
tribulationes te deiciāt
vsquequaqz: sed mea p
missio in omni euentu te
roboret ⁊ p̃soletur. Ego
sufficiens sum ad reddē
dū supra omnem modū
⁊ mensuram. Non hic
diu laborabis nec semp
grauaberis doloribus.
Expecta paulisper ⁊ vi
debis celerem finem ma

lorum. Veniet vna hora
quādo cessabit omnis la
bor: ⁊ tumultus. Modi
cus est ⁊ breue omne qđ
trāsīt cum tempore. Age
ergo vt agis fideliter: la
bora in vinea mea: ego
ero merces tua. Scribe:
lege: cāta geme: tace ora:
sustine viriliter contraria
digna est his omnibus ⁊
maiorib⁹ p̃elijs vita eter
na. Veniet par ī die vna
que nota est domino.

Non enim erit dies vel
nor huius scilicet tempo
ris: sed lux perpetua clari
tas infinita: par firma ⁊
requies secura. Non di
ces tunc quis me libera
bit de corpore mortis hu
ius: nec clamabis heu mi
hi q̃ incolatus meus p
longatus est: quoniam p
cipitabitur mors ⁊ salus
erit indefectua: anxietas
nulla: iocunditas beata:
societas dulcis ⁊ decora.
O si vidisses sanctorum ī
celo coronas perpetuas:
quanta quoqz nunc exul
tant gloria qui huic mun
do olim contentibiles ⁊
quasi vita ipsi indigni pu
tabantur profectio te sta

Liber Tertius.

tim humiliares vsqz ad
terrā: et affectares poti⁹ oī
b⁹ subesse quā vni p̄esse:
nec hui⁹ vite letos dies
p̄cupisceres: s; magis p̄o
deo tribulari gauderes: et
p̄o nihilo inter homines
computari maximum lu-
crum duceres. O si tibi
hec saperent et profunde
cor transirent: quomodo
auderes vel semel p̄que-
ri. Nonne p̄o vita eter-
na cuncta laboriosa sunt
toleranda. Non est par-
uū quid lucrari aut perde-
re regnū dei. Leua igit̃
faciez tuam in celo. Ecce
ego et omnes sancti mei
mecuz qui in hoc seculo
magnum habuere certa-
men: mō gaudent: modo
p̄solantur et modo securi
sūt: et modo requiescunt
et sine fine in regno patris
mei p̄manebūt mecū.

De die eternitatis et
hui⁹ vite angustijs. Ca. liij

Superne ciuitatis

O māio beatissima,

O dies eternitatis
clarissima quā nō ob-
scurat: s; sūma veritas sp̄
irradiat dies sēp lecta: sp̄
secura: et nūq̄ status mu-

tans in p̄traria. O vtinā
dies illa illuxisset et cūcta
hoc t̄palia finē accepisset.
Lucet qdam scis p̄petua
claritate splendida: sed nō
nisi a lōge p̄ speculū pere-
grinātib⁹ in terra. Morūt
celi ciues q̄ gaudiosa sit
illa: gemūt exules filij eue
quaz amara et tediosa sit
ista. Dies hui⁹ t̄pis parui
et mali pleni dolorib⁹ et
angustijs vbi hō: multis
pcis inquinat multis pas-
sioni⁹ irretit. multis timo-
rib⁹ stringit. multis curis
distendit et multis curio-
sitatib⁹ distrahit multis
vanitatib⁹ iplicat: multis
errorib⁹ circūfūdit: multis
laborib⁹ atterit: tēptatōi-
b⁹ grauat: delitijs enerua-
tur: egestare cruciatur. O
qñ fini horū multorū labo-
rū qñ liberabor a misera
sinitute vitioꝝ. Qñ memo-
rabor dñe tui soli⁹ qñ ad
plenū letabō i te. Qñ ero
sine oī ipeditō et i vera
libertate sine oī grauamē-
te mētis et copis. Qñ erit
par solida par ipturbabil⁹
et secunda par itus et foris:
par ab oī pte firma. Te su-
bone qñ stabo ad vidēdū

b

te: quando cōtemplabor
gloriam regni tui: quan-
do eris mihi omnia in oi-
bus. O quando ero te cū
in regno tuo quod prepa-
rasti dilectis tuis ab eter-
no. Relictus sum pauper
et erul in terra hostili. vbi
bella quotidiana et infor-
tunia maxima. Consolare
exilium meum mitiga do-
lorem meum q: ad te sus-
pirat omne desiderium me-
um. Nam onus mihi to-
tum est quicquid mun-
dus hic offert ad solatiū
Desidero te iūtime frui:
sed nequeo apprehende-
re. Opto inherere celesti-
bus: s; deprimunt res tē-
porales et immortificate
passiones. Mente omni-
bus rebus superesse volo:
carni autem inuite subes-
se cogor. Sic ego infelix
homo mecum pugno et
factus sum mihi metipso
gravis dum spiritus sur-
sum et caro querit esse de-
orsum. O quid intus pa-
tio: dum mente celestia
tracto et mor carnalium
turba occurret ornat?
Deus meus ne elongeris
a me: neq; declines in ira

a seruo tuo. Fulgura co-
ruscationem tuam et dissi-
pa eas: emitte sagittas tu-
as et cōturbentur omnes
fantasie inimici. Recoli-
ge sensus meos ad te. fac
me obliuisci omnium mū-
danorum. Da cito abijce-
re et conterminere fantas-
mata vitiorū. Succurre
mihi eterna veritas vt nō
la me moueat vanitas.
Adueni celestis suauitas
et fugiat a facie tua omnis
impuritas. Ignosce quo-
q; mihi et misericorditer
indulge quotiens preter
te aliud in oratione reuol-
uo. etenim vere q; valde
distracte me habere con-
sueui. Nam ibi multoti-
ens non sum vbi co:pora-
liter sto aut sedeo: sed ibi
magis sum quo cogitati-
onibus fero. Ibi sum vbi
cogitatio mea. Ubi ē fre-
q̄nter cogitatio mea: ibi
ē id qd amo. Hoc mihi
cito occurrit qd nālī ole-
ctat aut ex vsu plz. Uñ tu
veritas apire dixisti. Ubi
enī ē thesaur⁹ tu⁹: ibi ē et
co: tuum. Si celum dili-
go libenter de celestibus
penso si mundū amo se-

Liber tertius.

licitatibus mundi congau-
deo: et de aduersitatibus
eius tristo: Si carnes di-
ligo que carnis sunt sepi-
sime imagino: Si spiritum
amo: de spiritualibus ce-
gitare delector: Quecun-
que enim diligo de his li-
benter loquor: si audio: at-
que talium uirgines ad do-
minum mecum reposito.

Sed beatus ille homo qui
propter te domine omni-
bus creaturis abundans li-
centia tribuit: qui nature
vim facit et concupiscenti-
as carnis feruore spiritus
crucifigit: ut serenata con-
scientia puram tibi oratio-
nem offerat: dignusque sit
angelicis interesse choris
omnibus terrenis foris et
intus exclusis.

De desiderio eterne vi-
te et quanta sint certanti-
bus bona promissa. La. lili

Alii mi cum tibi de
fiderium eterne bea-
titudinis desuper in-
fundi sentis et de taberna-
culo corporis exire concu-
piscis ut claritatem meam
sine vicissitudinis umbra
contemplari possis: dila-
ta cor tuum et omni desi-

derio hanc sanctam inspi-
rationem suscipe. Redde
amplissimas superne bo-
nitati gratias que tecum
sic dignanter agit clemē-
ter visitat: ardēter excitat
potenter subleuat ne pro-
prio pondere ad terrena
labaris. Itaque. n. hoc co-
gitatu tuo aut conatu ac-
cipis: sed sola dignatione su-
perne gratie et diuini respe-
ctus: quatenus in virtutibus et
maiori humilitate perfici-
as si ad futura certamina
te prepares mihique toto
cordis affectu adherere
ac feruēti voluntate stude-
as desuere. Fili sepe ignis
ardet: sed sine fumo flam-
ma non ascendit. Sic in ali-
quorum desideria ad cele-
stia flagrant a temptatione
carnalis effectus liberi non
sunt. Idcirco nec oīo pur-
e pro honore dei agunt
quod tam desideranter
ab eo petunt. Tale est et
sepe tuum desiderium:
quod insinuasti fore eam
importunum. Non enim
est hoc purum et perfectum
quod propria incommodi-
tate est infectum. Idete-
rum non quod tibi est delectabi-

b ij

le et commodum: sed quod
mihi acceptabile est atque
honorificum quia si recte iudi-
cas meam ordinationem
tuo desiderio et omni de-
siderato preferre debes
ac sequi. Noui desiderium
tuum et frequentes gemitus
audui. Jam velles esse
in libertate glorie filio-
rum dei iam te delectat domus
eterna et celestis patria
gaudio plena: sed non dum
venit hora ista sed adhuc
aliud tempus belli: uidelicet
tempus laboris: probationis.
Optas summo repleti bono:
sed non potes hoc assequi
modo. Ego sum expecta-
me dicit dominus
donec veniat regnum dei.
Probandus es adhuc in
terris et in multis exercitan-
dus. Consolatio tibi inter-
dum dabitur sed copiosa
sacietas non conceditur.
Confortare igitur et esto ro-
bustus tam in agendo quam
in patiundo nature contra-
ria. Oportet te nouum in-
duere hominem et in alte-
rum virum mutari. Opor-
tet te sepe agere quod non
vis et quod vis oportet te re-
linquere. Quod alijs pla-

ceret processus habebit quod
tibi placet ultra non pro-
ficiet. Quod alij dicunt
audietur: quod tu dicis pro
nihil computabitur.
Petent alij et accipient:
tu petes nec impetrabis.
Erunt alij magni in ore
hominum: de te autem
tacebitur. Alijs hoc vel il-
lud committetur tu autem
ad nihil vtile iudicaberis.
Nam propter hoc natu-
ra aliquando contristabi-
tur: et magnum si silens
portaueris. In his et simi-
libus multis probari solet
fidelis domini seruus qua-
liter se abnegare et in om-
nibus frangere quiverit.
Vir est aliquid tale in quo
tantumdem mori indiges
sicut non videri: et pati quam
voluntati tue aduersa sunt
maxime autem cum dis-
conuenientia et que minus
utilia tibi apparere fieri iu-
bentur. Et quia non audes
resistere altiori potestati
sub domino constitutus:
ideo durum tibi videtur
adnutum alteriusambu-
lare et omne proprium sen-
tire omittere. Sed pensa
fili horum fructum labo-

Liber tertius.

rum: celerem finem atq;
premium nimis magnus
et non habebis inde gra-
uamen sed fortissimus pa-
tientie tue solamen. **Ita**
et pro modica hac volun-
tate quam nunc sponte
deseris habebis semper
voluntatem tuam in celis
Ibi quippe inuenies om-
ne quod volueris: omne
quod desiderare potes.
Ibi aderit tibi tota facul-
tas boni sine timore amit-
tendi. Ibi voluntas tua
vna semper mecum nil cu-
piet extraneum vel priua-
tum. Ibi nullus resistet ti-
bi nemo de te conquere-
tur nemo impediet. nil ob-
uiabit: sed cuncta deside-
rata simul erunt presentia:
totumque affectum tuum re-
ficient et adimplebunt vs-
que ad summum. Ibi red-
dam gloriam pro contu-
melia pressa pallium lau-
dis pro merore pro loco
nouissimo sedem regni in
secula. Ibi apparebit fru-
ctus obedientie: gaudebit
labor penitentiae et humi-
lis subiectio coronabitur
glorioso. **Ita** nunc ergo te in-
clina humiliter sub omni

um manibus: nec sit cure
quis hoc dixerit vel iusse-
rit: sed hoc magno opere
curato ut siue prelatus si-
ue minor aut equalis ali-
quid a te exposcerit vel in-
uenerit: pro bono totum
accipias et sincera volun-
tate studeas adimplere.
Querat alius hoc: alius il-
lud: gloriatur ille in illo: et
iste in isto: laudeturque mi-
les mille: tu autem nec in
isto nec in illo sed tui ipsi-
us gaude contemptu: et in
mei solius beneplacito ac
honore: hoc optandum est
tibi: ut siue per vitam siue
per mortem: deus semper
in te glorificetur.

Qualiter homo deso-
latus debeat in manus dei
se offerre. **Cap. lv.**

Domine deus san-
cte pater sis nunc et
in eternum benedi-
ctus: quia sicut vis factum est
et quod facis bonum est.
Letetur in te seruus tuus:
non in se nec in aliquo alio:
quia tu solus leticia vera. tu
spes mea et corona mea
tu gaudium meum et ho-
nor meus domine. Quid
habet seruus tuus nisi quod
h uij

a te accepit etiam sine me-
rito suo: tua sunt omnia
que dedisti et que fecisti.
Pauper sum et in labori-
bus meis a iuventute mea:
et tristat anima mea non
nunquam usque ad lachrymas
quandoque etiam contur-
batur ad se propter im-
minentes passionibus. De-
sidero: pacis gaudium pa-
cem filiorum tuorum fla-
gito qui in lumine conso-
lationis a te pascuntur.
Si das pacem: si gaudium
sanctum infundis erit ani-
ma serui tui plena modu-
latione et duota in laude
tua. Sed si te subtraheris
sicut sepius soles non
poterit curare viam ma-
datorum tuorum: sed magis
ad tundendum pectus ge-
nua incuruantur: quia non
est illi sicut heri et nudius
tertius quam splendebat lu-
cerna tua super caput eius
et sub umbra alarum tuarum
protegebatur a temptati-
onibus irruentibus. Pater
iuste et semper laudanda
venit hora ut probeat
servus tuus. Pater amanda
dignum est ut hora hac
patiat pro te aliquid

servus tuus. Pater per-
petue veneranda venit ho-
ra quam ab eterno presci-
ebas affuturas: ut ad mo-
dum tempus succumbat
foris servus tuus: vivat ve-
ro semper apud te intus:
paululum vilipendatur:
humilietur et deficiat co-
ram hominibus: passionibus
conteratur et languo-
ribus: ut iterum tecum in au-
rora nonne lucis resurgat
et in celestibus clarificetur.
Pater sancte tu sic ordi-
nasti et sic voluisti et hoc
factum est quod ipse pre-
cipisti. Hec est enim gra-
tia ad amicum tuum pa-
ti et tribulari in mundo pro
amore tuo quotienscun-
que: a quocumque: et quo-
modocumque id permise-
ris fieri. Sine consilio et
providentia tua et sine causa
nihil fit in terra. Bonus
mihi domine quod humilia-
sti me ut discam iustifica-
tiones tuas. et omnes elati-
ones cordis atque presu-
ptionis abiciam. Utile
mihi quod confusio co-
operuit faciem meam ut
te potius quam homines
ad consolandum requi-

Libro Tertio.

ram. Dicit etiam ex hoc i
scrutabile iudicium tuum
expandere qui affligis
iustum cum impio: sed non
sine equitate et iusticia.

Gratias tibi quia non per
cisti malis meis: sed attri
uisti me verberibus amo
ris infligens dolores: et i
mitens angustias foris et
intus. Non est qui me con
soletur ex omnibus que
sub celo sunt nisi tu. Do
mine deus meus: celestis
medicus animarum: qui
percutis et sanas deducis
ad inferos et reducis disci
plina tua super me: et vir
ga tua ipsa me docebit.
Ecce pater dilecte in ma
nibus tuis ego sum: sub
virga correctionis tue me
inclino: percutite dorsum
meum et collum meum ut
incurruem ad volunta
tem tuam tortuositatem
meam. fac me pium et
humilem discipulum: si
cut bene facere consuevi
sti ut ambulem ad omne
nutum tuum. Tibi me et
omnia mea ad corrigend
um commendo: melius
est hic corripui quam in fu
turo. Tu scis omnia et sin

gula et nil te latet in hu
mana conscientia. Ante
quam fiant nostri ventu
ra: et non opus est tibi ut
quis te doceat aut admo
neat de his que geruntur in
terra. Tu scis quod expedit
ad perfectum meum: et quantum
deservit tribulatio ad ru
biginem vitiorum pur
gandam. fac mecum de
sideratum beneplacitum
tuum et ne despicias pec
camino sanctam vitam me
am: nulli melius nec clarius
quam tibi soli notam. Da mi
hi domine scire quod sciendum est
sed amare quod amandum est: sed
laudare quod tibi summe place
bit reputare quod tibi preciosum
appetere: sed vituperare quod oculis
tuis sordescit. Non me
sinas secundum visionem oculo
rum exteriorum iudicare:
neque secundum au
ditum aurium hominum
imperitorum sententiare
sed in iudicio vero de vi
sibilibus et spiritualibus
discernere: atque super om
nia voluntatem bene
placiti tui semper inquir
ere. falluntur sepe hominum
sensus in iudicando fallun
tur et amatores seculi vi
buntur

sibilia tantummodo amā
do. Quid est homo inde
melior q̄ reputat̄ ab ho-
mine maior? fallax falla-
cem: vanus vanum cecus
cecum: infirmus infirmus
decipit dum exaltat: et ve-
raciter magis confundit:
dum inaniter laudat. Itā
quantum unusquisq̄ est
in oculis tuis: tantum est
et non amplius: ait humi-
lis sanctus franciscus.

Quod humilibus insi-
stendū est opibus cū desi-
cit a summis. Cap. lvi.

Illi non vales semp
f in feruētiori deside-
rio virtutum stare:
nec in altiori gradu con-
templationis: sed necesse
habes interdum ob ori-
ginalem corruptellam ad
inferiora descēdere et on-
corruptibilis vite etiam in
uite et cum tedio portare.
Quādiu mortale corpus
geris: te diuz senties et gra-
uamē cordis. Oportet er-
go sepe in carne de carnis
onere gemere eo q̄ non
vales spiritualibus studiis
et diuine contemplationi
indefinenter inherere.

Tunc expedit tibi ad hu-

milia et exteriora opa con-
fugere et in bonis te acti-
bus recreare: aduentum
meum et supernam visita-
tionem firma confidentia
expectare: exilium tuum et
ariditatem mentis patien-
ter sufferre: donec iterum
a me visiteris et ab omni-
bus anxietatibus libereris.
Itā faciam te laboruz
obliuisci et interna quiete
perfrui. Expandam corā
te prout scripturarum ut
dilatato corde currere in-
cipias viam mandato:uz
meorum et dices. Itā sūt
condigne passionēs huius
temporis ad futuram glo-
riam que reuelabitur in
nobis.

Quod homo nō repu-
tet se consolatione dignū
sed magis verberibus re-
um. Cap. lvij.

Omine non suz di-
gnus consolatione
tua nec aliqua spiri-
tuali visitatione: et ideo iu-
ste mecum agis quando
me inopem et desolatum
relinquis. Si enim ad in-
star maris lachrymas fū-
dere possem: adhuc con-
solatione tua dignus non

Liber Tertius.

essey. Unde nihil dignus
suz quoq; flagellari ⁊ pu
niri quia grauit ⁊ sepe
te offendi ⁊ in multis val
de deliqui. Ergo vera pē
sata ratione nec minima
sum dignus consolatione
sed tu clemens ⁊ miseri
cor q non vis perire ope
ra tua: ad ostendendum
diuitias bonitatis tue in
vasa misericordie tue: eti
am preter omne propriuz
meritum dignaris conso
lari seruuz tuuz supra hu
manum moduz. Tue enī
consolationes non sunt si
cut humane consolationes
Quid egi domine vt mi
hi conferes aliquem cele
stem cōsolationem. Ego
nihil boni me egisse reco
lo: sed semper ad vitia p
num: ⁊ ad emendationez
pigrum fuisse. Uerum ē
⁊ negare non possuz. Si
aliter dicerem: tu stares
contra me ⁊ non esset qui
defenderet. Quid merui
pro peccatis meis nisi in
fernum ⁊ ignem eternū.
In veritate cōfiteor: quo
niam dignus sum omni
ludibrio ⁊ contemptu nec
debet me inter deuotos

tuos cominorari. Et licet
hoc egere audiam tamē
aduersum me pro verita
te peccata mea arguas vt
facilius misericordiam tu
am merear impetrare.
Quid dicam reus ⁊ omni
confusione plenus? Non
habeo os loquendi nisi h
tantum verbum: peccauī
domine peccauī: misere
re mei ignosce mihi. Si
ne me paululum vt plan
gam dolorem meum an
tequam vadam ad terrā
tenebrosam ⁊ operatam
mortis caligine. Et quid
tam maxime ardeo ⁊ mise
ro peccatore requiris nisi
vt conteratur ⁊ humiliet
se pro delictis suis? In ve
ra contritōe nascitur spes
venie: recōciliatur pertur
bata conscientia: repara
tur gratia perdita: tuetur
homo a futura ira: ⁊ oc
currunt sibi mutuo in of
culo sancto deus ⁊ peni
tens anima. Humilis pec
catorum contritio accep
tabile tibi est domine sa
crificium: longe suauius
odorans in conspectu tuo
q̄s thuris incensum. Hoc
est gratum etiam vngen

tuū quod sacris pedibus
tuis infundī voluisti: quia
cor contritum ⁊ humilia-
tum nūq̃ desperisti. Ibi
ē locus refugij a facie ire
inimici: ibi emendatur ⁊
abluitur quicquid aliū de
contractum est ⁊ inqui-
natum.

De gratia que non mi-
scetur terrena sapienti-
bus.

Lap. lviij.

¶ Illa preciosa est gra-
tia mea: non patit̃
se misceri extraneis
rebus nec consolationi-
bus terrenis. Abijcere er-
go oportet omnia impe-
dimenta gratie: si optas
eius infusionem suscipe-
re. ¶ Nete secretum tibi:
ama solus habitare tecū
nullius require confabu-
lationeꝝ sed magis ad de-
um deuotam effunde p̃-
cem vt compūctam tene-
as mentem ⁊ puram cō-
scientiam. Totum mun-
dum nihil estima: dei va-
catōem oibꝫ exterioribus
anpone. Non. n. poteris
mibi vacare ⁊ in trāsito-
rijs piter delectari. A no-
tis ⁊ a charis amicis opꝫ
elōgari: ⁊ ab oī tpali so-

latio mentem tenere pri-
uatam. Sic obsecrat be-
atus apostolus Petrus:
vt tanq̃ aduenas ⁊ pere-
grinos in hoc mundo se
contineant Christi fideles
O quāta fiducia erit mo-
rituro quem nullius rei
effectus detinet in mun-
do. Sed sic segregatum
cor habere ab oibꝫ: eger
necdū capit animus: nec
aīalis hō nouit iterni ho-
minis libertatem. Attam̃
si vere velit esse spiritua-
lis oportet eum renuncia-
re tam remotis q̃ ppin-
quis: ⁊ a nemine magis
cauere q̃ a seipso. Si te-
metipsum perfecte vice-
ris: cetera facilius subiū-
gabis. ¶ Perfecta nanqꝫ
victoria est de semetipso
triumphare. Qui enī se
metipsum subiectum te-
net: vt sensualitas rationi
⁊ ratio incunctis obediat
mibi hic vere victor est
sui ⁊ dñs mundi. Si ad
hūc apicē scādere gliscis:
oꝫ viriliter incipere ⁊ se-
curis ad radicē ponere vt
euellas ⁊ dīstruas occultā
⁊ inordinatā inclinātōē
ad teipsum ⁊ ad omne p-

Libri tertius.

natus et materiale bonum.

Ex hoc vitio quod homo se
metipsum nimis inordina-
te diligit: pene totum pe-
det quicquid radicaliter
vincendum est. Quo de
victo et subactio malo: par
magna et tranquillitas erit
continua. Sed quia pauci
sibi ipsis perfecte mori la-
borant nec plene extra se
tendunt: propterea in se in-
plicati remanent nec su-
pra se in spiritu eleuari pos-
sunt. Qui autem libere me-
cum ambulare desiderat
necesse est ut omnes pra-
uas et inordinatas affecti-
ones suas mortificet: at-
que nulli creature privato
amore concupiscit in
hereat.

De diuersis motibus natu-
re et gratie. Cap. lix.

Illi diligenter ad-
fuerit motus natu-
re et gratie quod val-
de contrarie et subtiliter
inouetur et vit nisi a spiri-
tuali et intimo illuminato
homo discernuntur. Omnes
quidem bonum appetunt
et aliquid boni in suis di-
ctis vel factis pretendunt
ideo sub specie boni mul-

ti falluntur. Natura calli-
da est et multos trahit: il-
laqueat et decipit: et se se-
per pro fine habet. Sed
gratia simpliciterambu-
lat: ab omni specie mala
declinat fallacias non per-
tendit: et omnia pure propter
deum agit: in quo et fina-
liter requiescit. Natura iuste
vult mori: nec premi: nec su-
pari: nec subesse: nec spore
te subiugari. Gratia vero
studet mortificationi
proprie: resistit sensualita-
ti querit subijci: appetit
vinci: nec propria vult li-
bertate fungi sub disci-
plina amat teneri nec ali-
cui cupit dominari: sed
sub deo semper viuere sta-
re et esse: atque propter de-
um omni humane crea-
ture humiliter parata est
inclinari. Natura pro suo
commodo laborat: et quod
lucris ex alio sibi proueni-
at attendit. Gratia au-
tem non quid sibi utile
et commodum sit: sed
quod multis proficiat ma-
gis considerat. Natura
libenter honorem et re-
uerentiam accipit. Gratia vero omnem bo-

nozem ⁊ gloriam deo fi-
deliter attribuit. Natura
confusione timet ⁊ contē-
ptum. Gratia autē gau-
det pro nomine Jesu con-
tumeliam pati. Natura
ocium amat ⁊ quietem cor-
poralem. Gratia autē va-
cua esse non potest sed li-
benter amplectitur labo-
rem. Natura querit curi-
osa habere ⁊ pulcra ⁊ ab-
horret vilia ⁊ grossa. Gra-
tia vero simplicibus dele-
ctatur ⁊ humilibus aspe-
ra non aspernatur: nec ve-
tustis refugit indui pānis
Natura respicit tempora-
lia: gaudet ad lucra terre-
na: tristatur de damno: ir-
ritatur leui iniurie verbo.
Sed gratia attendit eter-
na: non inheret tempora-
libus: nec imperdite re-
rum turbatur: neq; ver-
bis durioribus acerbatur:
q; thesaurum suū ⁊ gau-
dium in celo vbi nil perit
constituit. Natura cupi-
da est ⁊ libentius accipit
quam donat: amat pro-
pria ⁊ priuata. Gratia au-
tem pia est ⁊ communis:
vitat singularia: contenta-
tur paucis: beati⁹ iudicat

dare quam accipere. Na-
tura inclinat ad creaturas
ad carnem propriam: ad
vanitatem ⁊ discursus.
Sed gratia trahit ad de-
um ⁊ ad virtutes: renun-
ciat creaturis: fugit mun-
dum: odit carnis deside-
ria: restringit euagationes
erubescit in publico appa-
rere. Natura libenter ali-
quod solatium habet ex-
ternum in quo deletetur
ad sensum. Sed gratia
in solo deo querit consur-
lari ⁊ in summo bono su-
per omnia visibilia dele-
ctari. Natura totum agit
propter lucrum ⁊ commo-
dum proprium: nihil gra-
tis facere potest: sed aut
equale aut meli⁹ aut lau-
dem vel fauorem pro be-
nefactis consequi sperat
⁊ multum ponderari sua
gesta ⁊ dona concupiscit.
Gratia vero nil tem-
porale querit nec aliud
premiū quam deum so-
lum pro mercede postu-
lat nec amplius de te-
temporalibus necessarijs
desiderat nisi quantum
hec sibi ad affecutiones
eternorum valeāt deser-

Liber Tertius.

uere. Natura gaudet de
amicis multis et propinqs
gloriatur de nobili loco et
ortu generis: arridet pote
tibus: blanditur diuitibus
applaudet sibi similibus.
Gratia autem et inimicos
diligat: nec de amicorum
turba extollitur: nec locus
nec ortum natalium repu
tat nisi virtus maior ibi fu
erit fauet magis pauperi
quam diuiti compatitur plus
innocenti quam potenti: con
gaudet veraci non fallaci
exortatur semper bonos
meliora carismata emula
ri et filio dei per virtutes
assimilari. Natura de de
fectu et molestia cito con
queritur. Gratia constan
ter fert inopiam. Natura
omnia ad se reflectit: pro
se certat et arguit. Gratia
autem ad deum cuncta
reducit: unde originaliter
emanat nihil boni sibi ascri
bit nec arragantet presu
mit: non contendit nec su
am sententiam alijs pre
fert: sed in omni sensu et i
tellectu eterne sapientie
ac diuino examine se sub
mittit. Natura appetit sci
re: et noua secreta audire.

vult exterius apparere: et
multa per sensus experiri
desiderat agnosci: et age
re: unde laus et admiratio
procedit. Sed gratia non
curat noua nec curiosa p
cipere: quia totus hoc de ve
rustate corruptionis est or
tum: cum nihil nouum et
durabile sit super terram
Docet itaque sensus restri
gere: vanam complacen
tiam et ostentationem de
uitare: laudanda et digne
miranda humiliter abscon
dere: et de omni re et de
omni scientia vtilitatis fru
ctum atque dei laudem et
honorem querere. Non
vult se nec sua predicari sed
deum in donis suis optat
benedici qui cuncta ex me
ra charitate largitur. Nec
gratia super naturale lu
men et quoddam dei spe
ciale donum est et proprie
electorum signaculum et
pignus salutis eterne: que
hominem de terrenis ad
celestia amanda sustulit:
et de carnali spiritali ef
ficat. Quanto igitur natu
ra amplius premititur et
vincitur: tanto maior gra
tia insudat: et quotidie no

uis visitationibus interi-
or: homo s'm imaginem
dei reformatur.

De corruptione natu-
re ⁊ efficacia gratie diui-
ne.

Cap. lx.

Omne deus me-
us qui me creasti
ad imaginem ⁊ si-
militudinem tuam: con-
cede mihi hanc gratiam
quam ostendisti mihi tā
magnam ⁊ necessariam
ad salutem vt vnicaꝝ pes-
simam naturam meā tra-
hentem ad peccata ⁊ in-
perditionem. Sentio enī
in carne mea legem pec-
cati contradicentem legi
mentis mee ⁊ captiuum
me ducentem ad obedi-
endum sensualitati in mī-
tis: nec possum resistere
passionibus eius nisi assi-
stat tua sanctissima gra-
tia cordi meo ardentem i-
fusa. Opus est gratia tua
⁊ magna gratia vt vinca-
tur natura ad malū sem-
per prona ab adolescen-
tia sua. Nam per primū
hominem Adam lapsa ⁊
vitiata per peccatum: in
omnes homines pena hu-
lus macule descendit vt

ipsa natura que bona ⁊
recta a te condita fuit: p-
vicio iaz ⁊ infirmitate cor-
rupte nature ponatur eo
q' motus eius sibi relict'⁹
ad malum ⁊ inferiora tra-
bat. Nam modica vis
que remansit est tanquā
scintilla quedam latens
in cinere. Hec est ipsa ra-
tio naturalis circumfusa
magna caligine ad hoc
iudicium habens boni ⁊
mali: veri falsiq' distan-
tiam: licet impotens sit
adimplere omne q' ap-
probat: nec pleno iam lu-
mine veritatis nec sanita-
te affectionum suarum
potiatur. Hinc est deus
meus q' condelecto: legi
tue s'm interiorē homi-
nem: sciens mandatum
tuum fore bonum: iustū
⁊ sanctum: arguens eti-
am omne malum ⁊ pec-
catum fugiendum carne
autem seruo legi pecca-
ti dum magis sensualita-
ti obedio q' rationi. Hic
est quod velle bonuz mi-
hi adiacet: perficere au-
tem non inuenio. Hinc
sepe multa bona ppono:
s'z q' gra deest ad adiu-

Liber tertius.

mandum infirmitates me-
am ex leui resistantia re-
filio ⁊ deficio. Hinc acci-
dit q̄ viam perfectionis
agnosco: ⁊ qualiter age-
re debeam clare satis vi-
deo: sed proprie corrupti-
onis pondere pressus ad
perfectiora non assurgo.
O q̄ maxime ē mihi ne-
cessaria domine gratia
tua ad inchoandum bo-
num ad proficiendum. ⁊
ad pficiendū. Nam sine ea
nihil possū facere oīa at̄
ī te p̄fortante me gratia.
O vere celestis gratia si-
ne qua nulla sunt propria
merita nulla quoq̄ do-
na nature ponderanda.
Nihil artes: nihil diuitie
nihil pulchritudo vel for-
titudō nihil ingeniuꝝ vel
eloquentia valent apud
te domine sine gratia.

Nam dona nature bo-
nis ⁊ malis sunt commu-
nia: electorum autem p-
prium donum est gratia
sive dilectio qua insigni-
ti digni habent̄ vita eter-
na. Tantum eminet hec
gratia vt nec donum p-
p̄ hetie nec signorum ope-
ratio: nec quantalibet al-

ta speculatio aliquid effi-
metur sine ea. Sed neq̄
fides neq̄ spes: neq̄ alie
virtutes tibi acceptę sunt
sine charitate ⁊ gratia.

O beatissima gratia que
pauperem spiritu virtuti-
bus diuitem facis: ⁊ diui-
tem multis bonis humi-
lem corde reddis: veni d-
scende ad me reple me
mane consolatione tua:
ne deficiat p̄ lassitudi-
ne ⁊ ariditate mentis ani-
ma mea. Obsecro domi-
ne vt inueniam gratiam
in oculis tuis. sufficit. n-
mibi gr̄a tua: ceteris non
obtentis q̄ desiderat na-
tura. Si fuero tēptatus ⁊
veratus tribulationibus
multis non timebo ma-
la dum mecuꝝ fuerit gra-
tia tua. Ipsa fortitudo
mea: ipsa consiliū p̄fert ⁊
auxilium. Lunctis hosti-
bus potentior est ⁊ sapiē-
tior vniuersis sapiētibus.
Magistra ē veritatis: do-
ctr̄ix discipline: lumē co-
dis: solamen p̄ssure: fuga
tr̄ix tristitie: ablat̄ix timo-
ris: nutrit̄ix deuotōis: p̄o-
duct̄ix lachrymarum.

Quid suꝝ sine ea nisi ari-

dum lignum et stirps inti-
lis ad eiiciendum? Tua ergo
me domine gratia semper
preueniat et sequatur: ac
bonis operibus iugiter pre-
stet esse intentum: per Je-
sum Christum filium tu-
um: Amen.

Quod nos ipsos abne-
gare et Christum imitari de-
bemus per crucem. Cap. lxi.

Illi quantum a te
f vales exire: tantum
in me poteris tran-
sire. Sicut nihil foris con-
cupiscere internam pacem
facit: sic se iterius relin-
quere deo coniungit. Volo te
addiscere perfectam ab-
negationem tuam in volun-
tate mea sine contraditio-
ne et querela. Sequere
me: ego sum via veritas
et vita. Sine via non itur:
sine veritate non cogno-
scitur: sine vita non viui-
tur. Ego sum via quam
sequi debes: veritas cui cre-
dere debes: vita quam spe-
rare debes. Ego sum via
inviolabilis: veritas infal-
libilis: vita interminabilis.
Ego sum via rectissima
veritas suprema: vita ve-
ra: vita beata: vita increa-

ta. Si manseris in vita
mea: cognosces veritatem:
et veritas liberabit te et ap-
prehendes vitam eternam.
Si vis ad vitam ingredi
serua mandata. Si vis
veritatem cognoscere: crede
mihi. Si vis perfectus
esse: vende omnia. Si vis
esse discipulus meus: ab-
nega te ipsum. Si vis
beatam vitam possidere: pre-
sentem vitam contemne. Si
vis exaltari in celo: humili-
lia te in mundo. Si vis re-
gnare mecum: porta cru-
cem mecum. Soli enim
serui crucis inveniunt vi-
am beatitudinis et vere lu-
cis. Domine Jesu Chri-
ste quia ardua est via tua et
mundo despecta: dona mi-
hi tecum mundi despectum
imitari. Non enim maior
est seruus domino suo nec
discipulus super magistrum.
Exerceatur seruus tuus in
vita tua quia ibi est salus mea
et sanctitas vera. Quicquid
extra eam lego vel audio
non me recreat nec dele-
ctat plene. Fili quia hec scis
et legisti omnia et beatus
eris si feceris ea. Qui ha-
bet mandata mea et ser-

liber Tertius.

uat ea: ipse est qui diligit
me et ego diligam eum et
manifestabo ei meipsum
et satiam eum consedere
mecum in regno patris
mei. Domine igitur sicut
dixisti et promissisti: sic utique
mibi pro mereri contingat
Suscepi de manu tua
crucem: portabo eam usque
ad mortem sicut imposuisti
mibi. Vere vita boni monachi
crux est sed durus paradisi.
Inceptum est retro abire non
habet nec relinquere oportet.
Eia fratres pergamus simul
Jesus erit nobiscum propter
Iesum suscepimus hanc
crucem: propter Iesum
perseveremus in cruce. Erit
adiutor noster qui est durus
noster et persecutor. En rex
noster ingreditur ante
nos: qui pugnabit pro nobis.
Sequamur viriliter: nemo
metuat terrores. Simus parati
mori fortiter in bello: nec
timeamus crimen glorie nostre
ut fugiamus a cruce.

Quod homo non sit nimis
delectus quando in aliquos
labitur defectus. Cap. lxxij

Illi magis placent
mihi patientia et humilitas
in adversis quam multa consolatio
et devotio in prosperis. Ut quod
te contristat parvum factum
contra te dictum. Si amplius
fuisset commoveri non debuisses:
nunc dimitte transire: non est
primum nec novum: nec ultimus
erit si diu viveris. Satis virilis
es: quam diu nil obuiat adversi:
bene etiam consulis: et alios
nostri roborare verbis: sed cum
ad sanuam tuam venit
repentina tribulatio: deficiis
consilio et robore. Attende
magnam fragilitatem tuam
quam sepius experiris in
modicis obiectis: tamen pro
salute tua ista fiunt cum
hinc et similia contingunt.
Donec ut melius nosti ex corde:
et si te tetigit non tamen
desiciat nec diu implicet. Ad
minus sustine patienter:
si non potes gaudenter.
Etiam si minus libenter
audis et indignationem sentis.
Reprime te nec patiaris
aliquid inordinatum ex ore
tuo exire unde par

muli scandalizentur. Cito
conquiescet comotio exci-
tata et dolor internus re-
uertente gratia dulcorabi-
tur. Adhuc vivo ego di-
cit dominus: iuuare te paratus
et solito amplius consolari si
confisus fueris mihi et deo
te iuocaueris. Anime quoque
esto et ad maiorem sustine-
tiam accingere. Non est
totum frustratum si te se-
pius percipis tribulatum
vel grauiter temptatum.
Homo es et non deus: ca-
ro es et non angelus.
Quomodo tu posses se-
per in eodem statu virtu-
tis permanere: quando be-
desuit angelo in celo et pro-
mo homini in paradiso:
qui non diu steterunt. Ego
sum qui merentes erigo sol-
pitate: et suam cognoscetes
infirmiorem ad meam pro-
ueho diuinitatem. Domi-
ne benedictum sit verbum
tuum: dulce super mel et
fauum oris meo. Quid fa-
cerem in tantis tribulatio-
nibus et angustiis meis nisi
me confortares tuis san-
ctis sermonibus? Dum-
modo tandem ad portum
salutis perueniam: quid

cure est que et quanta pas-
sus fuero? Da finem bo-
num da felicem ex mun-
do transitum. Ademen-
to mei deus meus: et diri-
ge me recto itinere in re-
gnum tuum. Amen.

De altioribus rebus et
occultis iudiciis dei non
scrutandis. Cap. lxliij.

Illi caueas disputa-
re de altis materiis
et de occultis dei iu-
diciis. Cur sic iste relin-
quitur: et ille ad tantam gra-
tiam assumitur: cur etiam
iste tantum affligitur et il-
le tam exime exaltatur.
Ista omnem humanam
facultatem excedunt: nec
ad inuestigandum iudici-
um diuinum vlla ratio pro-
ualet vel disputatio. Qua-
do ergo hic tibi suggerit
inimicus vel etiam qui-
dam curiosi inquirunt ho-
mines responde illud pro-
phete. Iustus es domi-
ne et rectum iudicium tu-
um. Et illud. Iudicia do-
mini vera iustificata in se-
metipsa. Iudicia mea me-
tuenda sunt non discuti-

Liber tertius.

enda: q: humano intelle-
ctui sunt incōprehēfabilia
Noli etiam inq̄rere vel
disputare de meritis san-
ctoꝝ q̄s alio sanctioꝝ aut
q̄s maior fuerit in regno
celorum. Talia gerāt se-
pelites ⁊ cōtentōes inuti-
les nutriūt quoq; supbiā
⁊ vanā gloriā vnde oriū-
tur inuidiē ⁊ dissensionēs
dum iste illū sanctū ⁊ ali-
us aliū conatur supbe p̄-
ferre. Talia autem velle
scire ⁊ inuestigare nulluz
fructum afferunt: sed ma-
gis sanctis displicēt q: nō
sum deus dissensionis s; pa-
cis que par magis in
humilitate vera q̄ in pro-
pria exaltatione consistit.
Quidā celo dilectōis tra-
huntur ad hos vel ad il-
los ampliori affectu: s; hu-
mano potius q̄ diuino.
Ego sum q cunctos con-
didi sanctos ego donaui
gratiam ego p̄stiti glori-
am ego noui singulorū
merita: ego p̄ueni eos in
benedictionibus dulcedi-
nis mee: ego p̄sciui dile-
ctos ante secula: ego eos
elegi de mundo non ip̄i
me p̄elegerunt: ego vo-

caui per gratiam: attraxi
p̄ misericordiam: ego p̄-
dixi eos p̄ temptationes
varias: ego īfudi p̄solatio-
nes magnificas: ego dedi
p̄seuerantiā: ego coronauī
eoꝝ patiētiā: ego p̄mū ⁊
nouissimū agnosco: ego
oēs īestabili dilectōe am-
plector: ego laudāndus sū
ī oībus sanctis meis ego
sup oīa benedicēdus suꝝ
⁊ honorandus ī singulis
quos sic gloriose magni-
ficaui ⁊ p̄destinaui sine vl-
lis p̄cedētib; p̄p̄iis me-
ritis. Qui ergo vnū d̄ mi-
nimis meis p̄tēpserit: nec
magnum honorat: q: pusil-
lū ⁊ magnum ego feci. Et
q̄ derogat alicui scōꝝ de-
rogat mihi ⁊ ceteris oīb;
ī regno celoꝝ. Oēs vnū
sūt p̄ charitatis vīculū idē
sentīūt: idē volūt: ⁊ oēs ī
vnū se diligūt. Adhuc at
qd̄ multo alti⁹ ē plus me
q̄ se ⁊ sua merita diligūt
Nā supra se rapti ⁊ ex p̄-
paz dilectōez tracti toti in
amorē mei p̄gūt ī quo ⁊
fruitiue q̄sūt. Nihil est
qd̄ eos auertē possit aut
dep̄mere q̄ppe q̄ eterna
veritate pleni igne arde-

i ij

scūt iertigubil' charitatis
Taceant igitur carnales
et animales homines de
sanctorum statu differe-
re: qui non norunt nisi p
nata gaudia diligere. De-
munt et addunt pro sua i-
clinatione: non prout pla-
cet eterne veritati. In
multis est ignorantia eo-
rum maxime qui parum
illuminati raro aliquem
perfecta dilectione spiri-
tualis diligere norunt.
Multi adhuc naturali af-
fectu et humana amicitia
ad hos vel ad illos trahū-
tur: et sicut in inferioribus
se habent ita et de celesti-
bus imaginantur. Sed ē
distantia incomparabilis
que in perfecti cogitant
et que illuminati viri per
revelationem supernam
speculantur. Caue ergo si-
li de istis curiose tractare
que tuam scientiam exce-
dunt: sed hoc magis sata-
ge et intende ut vel mini-
mus in regno dei queas
inueniri. Et si quispiam
sciret quis alio sanctior es-
set vel maior haberetur
in regno celorum quid ei
hec noticia prodesset nisi

se ex hac cognitione co-
ram me humiliaret et in
maiorē nominis mei lau-
dem erurgeret. Multo
acceptius deo facit: qui d
peccatorum suorum ma-
gnitudine et virtutum sua-
rum paruitate cogitat et
quā longe a sanctorum per-
fectōe distat: quā is qui de
eorum maiestate vel par-
uitate disputat. Melius
est sanctos deuotis preci-
bus et lachrymis erorare
et eorum gloriosa suffra-
gia humili mente implo-
rare quā eorum secreta va-
na inquisitione perscruta-
ri. Illi bene et optime cō-
tentantur: si homines sci-
rent contentari et vanilo-
quia sua compescere.
Non gloriuntur de pro-
prijs meritis: quippe qui
sibi nil bonitatis ascribūt
sed totum mihi quoniam
ipsis cuncta et infinita cha-
ritate mea donauī. Tan-
to amore diuinitatis et gau-
dio super effluenti replē-
tur: ut nihil eis desit glo-
rie nihilque possit desse fe-
licitatis. Oes sancti quā-
to altiores in gloria tanto
humiliores in seipsis et mi-

Liber tertius.

hi viciniorez et dilectiores
eristunt. Ideoq; habes
scriptur: q; mittebant co
ronas suas ante deum et
ceciderunt in facies suas
coram agno et adoraue
runt viuentem in secula
seculorum. Multi quide
querunt quis maior sit re
gno dei qui ignorant an
cum minimis erunt di
gni computari. Magnu
est vel minimum esse in
celo vbi oēs magni sunt:
q; omnes filii dei vocabu
tur et erunt. Adinimus
erit i mille et peccator ce
tum annorum morietur.
Cum enim quererent di
scipuli quis maior essent
in regno celorum: tale au
dierunt responsum. Ma
si conuersi fueritis et effi
ciamini sicut paruuli: non
intrabitis in regnum ce
lorum. Quicumq; ergo
humiliauerit se sicut par
uulus iste: hic maior est i
regno celorum. Uccis q
cum paruulis humiliare
se sponte dedignant quo
niam humilis ianua re
gni celestis eos non ad
mittet intrare. Ue etiam
diuitibus qui habent hic

consolationes suas quia
pauperibus intransibis i
regnum dei ipsi stabunt
foras euilantes. Gaude
te humiles et exultate pau
peres: q; vestrum est re
gnum dei: si tamen in ve
ritate ambulatis.

Quod omnis spes et
fiducia in solo deo est fi
genda. Cap. lxiij.

Omine que est fi
ducia mea q; i hac
vita habeo aut qd
maius solatium meuz ex
omnibus apparentibus
sub celo? Nonne tu do
mine deus meus cui? mi
sericordie non est nume
rus. Ubi mihi bene fuit
sine te: aut quando male
est potuit p'sente te? Ma
lo pauper esse propter te
q; diues sine te. Eligo po
tius te cum in terra pere
grinari q; sine te celum
possidere. Ubi tu ibi ce
lum atq; ibi mors et infer
nus vbi tu no es. Tu mi
hi in desiderio es: et ideo
post te gemere et clama
re et erorare necesse est.

In nullo deniq; possum
plene confidere qui in ne
cessitatib; auxiliet opor

- i nj

tunis nisi in te solo deo
meo. Tu es spes mea fi-
ducia mea tu consolator
meus et fidelissimus in o-
mnibus. Omnes que sua
sunt querunt tu salutem
meam et profectum me-
um solummodo preten-
dis et omnia in bonum mi-
hi conuertis: etiam varijs
temptationibus et aduersitati-
bus exponas. Hoc totum
ad utilitatem meam ordi-
nas: quia mille modis dile-
ctos tuos probare consue-
uisti. In qua probatione
non minus diligere debes et
laudari: quam si celestibus con-
solationibus me repleres.
In te ergo domine deus
pono totam spem meam et
refugium in te omnes tri-
bulationem et angustiam
lineam constituo: quia totum
infirmum et instabile in-
uenio: quicquid extra te con-
spicio. Non enim perderunt
multi amici: neque fortes
auxilij adiuuare pote-
runt: neque prudentes con-
siliarij responsus uile da-
re: neque liber doctorum con-
solari nec aliquis preciosa sub-
stantia liberare nec locus al-
quis secretus contutari si

tu ipse non assistas iuues:
confortes consolaberis in-
struas: et custodias. Om-
nia namque que ad pacem
videntur esse et felicitatem
habendam te absente ni-
hil sunt nihilque felicitatis
in veritate conferunt. Fi-
nis ergo omnium bono-
rum et altitudo vite et pro-
funditas eloquiorum tu es
et in te super omnia spe-
rare fortissimum solatium
seruorum tuorum. Ad te
sunt oculi mei in te con-
fido deus meus misericor-
diarum pater benedic et
sanctifica animam meam
benedictione celesti: ut fi-
at habitatio sancta tua et
sedes eterne glorie tue: ni-
hilque in templo tue digni-
tatis inueniatur quod oculo
tue maiestatis offen-
dat. Secundum magnitudinem
bonitatis tue et multitu-
dinem miserationum tuarum re-
spice in me et exaudi orationem
pauperis serui tui longe ex-
ultantis in regione umbrę
mortis. Protege et preser-
ua animam seruuli tui inter
tot discrimina vite corru-
ptibilis: ac committente gra-
tia tua dirige per viam pa-

Liber Quartus.

do ad patriam perpetue
claritatis.

Explicit Liber tertius.

Incipit Liber quartus.

Deuota exortatio ad
sacra corpus xpi comuni-
onem. Uox Christi.

Enite ad
me oēs q̄
labōati ⁊
onerati e-
stis ⁊ ego
reficiam
vos dicit

dominus. **D**anis quem
ego dabo caro mea ē p
mundi vita. Accipite ⁊
comedite hoc est corpus
meū quod pro vobis tra-
detur. hoc facite in meā
cōmemorationem. Qui
manducat carnem meā
⁊ bibit meum sanguine:
in me manet ⁊ ego in illo
Verba q̄ ego locut⁹ sum
vobis spiritus ⁊ vita sūt.

Cum quanta reueren-
tia Christus sit suscipien-
dus.

Cap. i.

Ec sunt verba tua
b Christus veritas eter-
na quāuis nō vno
tpe plata nec vno in lo-
co conscripta. Quia ergo
tua sunt verba gratanter
mibi ⁊ fideliter cūcta sūt
accipienda. Tua sunt ⁊
tu ea ptulisti: ⁊ mea quo-
q̄ sunt q: pro salute mea
edidisti. Libenter suscipio
ea ex ore tuo vt artius in-
serantur cordi meo. Exci-
tant me verba tante pie-
tatis plena dulcedinis ⁊
dilectionis: sed terrēt me
delicta ppria: ⁊ ad capie-
da tanta misteria me re-
uerberat impura consciē-
tia. **P**rouocat me dulce
do verborū tuorū s; one-
rat me multitudo vitiōrū
meorū. Jubes vt fiducia-
liter ad te accedam si te-
cū velim hīe partes: vt i-
mortalitatis accipiā alimo-
niā si eternā cupiā obti-
nere vitā ⁊ glīā. Venite i
q̄ ad me oēs q̄ laboratis
⁊ onēati estis ⁊ ego ficiā
vos. O dulce ⁊ amicabi-
le verbū i aure peccatoris
q̄ tu dñe de⁹ me⁹ egenū
⁊ pauperā iuitas ad cōlo-
nē tui sanctissimi corpo-
i iij

ris. Sz quis ego sum do
mine vt ad te presumam
accedere. Ecce celi celo-
rum te non capiunt: et tu
dicis venite ad me om-
nes. Quid sibi vult ista
piissima dignatio et tam
amicabilis iuitatio? Quo
modo ausus ero venire q
nihil boni mihi conscius
sum? Unde possum pre-
sumere? Quomodo te in-
troducam in domuz me-
am: qui sepius offendi be-
nignissimam faciem tuaz
Reuerentur angeli et ar-
changeli: metuunt sancti
et iusti: et tu dicis vete ad
me omnes. Nisi tu do-
mine hoc diceret quis ve-
rum esse crederet: et nisi
tu iuberet quis accedere
attetaret? Ecce Noe vir
iustus in arche fabrica ce-
tuz annis laborauit vt cu
paucis saluaretur: et ego
quomodo me potero vna
hora preparare vt mundi
fabricatorem cum reue-
rentia summam. Moyses
famulus tuus magnus
et specialis amicus tuus
archam ex lignis imputri-
bilibus fecit: quam et mu-

diſſimo veſtiuit auro et ta-
bular legis in eis repone-
ret et ego putrida creatu-
ra audebo te conditorez
legis ac vite datorem taz
facile ſuſcipere. Salomo
ſapientiſſimus regum is-
rael magnificum templu
ſeptem annis in laudem
nominis tui edificauit: et
octo diebus feſtum dedi-
cationis eius celebrauit:
mille hoſtias pacificas
obtulit: et archam federis
clangore buccine et iubi-
lo in locum ſibi prepara-
tum ſoleniter collocauit:
et ego infelix et pauperi-
mus hominum quomo-
do te in domum meam
introducarn: qui vir me-
diam expendere deuote
nouit horam: et vtinam vl-
ſemel digne fere medias
Omni deus quantum illi
ad placendum tibi agere
ſtuduerunt. Deu quam
puſillus eſt quod ago: qd
breue expleo tempus cu
me ad communicanduz
diſpono: raro totus colle-
ctus rariffime ab omni di-
ſtractione purgatus. Et
certe in tua ſalutari dei-

Liber Quartus.

latis presentia nulla debe-
ret occurrere indecēs co-
gitatio. nulla etiam occu-
pare creaturam: qz nō an-
gelū sed angelorum do-
minum suscepturus sum
hospicio. Est tamen val-
de magna distantia inter
archam federis cum suis
reliquiis: et mundissimū
corpus tuum cum suis in-
effabilibus virtutibus in-
ter legalia illa sacrificia
futurorum prefiguratiua
et veram tui corporis ho-
stiam omnium antiquo-
rum sacrificiorum com-
pletiuam. Quare igitur
non magis ad tuam ve-
nerabilem inardesco pre-
sentiam: cur non maiori
me preparo sollicitudine
ad tua sancta sumenda?
quando illi antiqui san-
cti patriarche et prophe-
te reges quoqz et princi-
pes cum vniuerso popu-
lo tantum deuotionis d-
monstrarunt affectum er-
ga cultum diuinum?

Saltauit deuotissimus
rex Dauid coram archa
dei totis viribus: reccolēs
beneficia olim indulta pa-
ribus: fecit diuersi gene-

ris organa: psalmos edi-
dit et canfari instituit:
cum leticia cecinit et ipse
frequenter in cithara spi-
ritus sancti afflatus gra-
tia docuit populum isra-
el toto corde deum lau-
dare et ore consono die-
bus singulis benedicere
et predicare. Si tanta age-
batur tunc deuotio ac di-
uine laudis extitit recorda-
tio coram archa testamē-
ti: quanta nunc mihi et oī
populo christiano haben-
da est reuerentia et deuo-
tio in presentia sacramen-
ti in sumptione excellen-
tissimi corporis Christi?

Currunt multi ad diuer-
sa loca pro visitandis re-
liquiis sanctorum et mirā-
tur auditis gestis eorum
ampla edificia templorum
incipiunt et osculantur
sericis et auro inuoluta sa-
cra ossa ipsorum. Et ec-
ce tu presens es hic apud
me in altari deus meus
sanctus sanctorum crea-
tor omnium et dominus
angelorum. Sepe in tali-
bus videndis est curiosi-
tas hominum et nouitas
inuisorum et modicus re-

portatur emendationis fru-
ctus marie ubi ē tā leuis
fine vera cōtritiōe discor-
sus. **H**ic autē i sacramē-
to altaris totus p̄sens es
de⁹ meus hō r̄p̄s Je sus
ubi ⁊ copiosus p̄cipitur
eterne salutis fruct⁹ quo
tiēscūq; fueris digne ac
duote suscept⁹. Ad istud
vero nō trahit leuitas ali-
qua nec curiositas aut sē-
sualitas: s; firma fides: d̄-
uota spes: ⁊ sincera chari-
tas. **O** iuisibilis conditor
mūdi de⁹ q̄ mirabiliter
agis nobiscū: q̄ suauiter
⁊ gratiose cū electis tuis
disponis: q̄bus temetip̄s
i sacramēto sumendū p̄-
ponis. **H**oc nāq; oēs in-
tellectū superat: hoc spe-
cialiter deuoto: u; corda
trahit: ⁊ accēdit affectū.
Ipsi enī viri fideles tui q
totā vitā suā ad emēda-
tionē disponūt: ex hoc di-
gnissimo sacramēto ma-
gnā deuotiōis grāz ⁊ uir-
tis amorē frequēter r̄cipi-
unt. **O** amirabilis ⁊ absco-
dita grā sacramēti q̄ no-
rūt tm̄ xpi fideles: i fideles
sūt ⁊ p̄ctis fūietes expiri n̄
p̄nt. **I**n hoc sacramento

pfertur spūalis grā ⁊ re-
parat in aīa virt⁹ amissa
⁊ p̄ p̄ctm̄ deformata re-
dit pulchritudo. **T**āta ē
aliqñ hec grā ut ex plenī-
tudine collate deuotiōis
nō tm̄ mens s; ⁊ debile
corp⁹ vires sibi p̄stitas sē-
tīat ampliores. **D**olendū
tm̄ valde ⁊ miserandū su-
per te iditate ⁊ negligē-
tia nostra q̄ non maio: i
affectu trahimur ad x̄p̄s
sumendū: i quo tota spes
saluandorū p̄sistit ⁊ meri-
tū. **I**pse. n. ē sanctificatio
nr̄a ⁊ redēptio ipse cōso-
latio viatorū ⁊ scōz eter-
na fruitio. **D**olendū itaq;
valde q̄ multi tam paz
hoc salutare misterīū ad-
uertūt: qd̄ celū letificat ⁊
mūdū cōseruat vniuersū
Neu cecitas ⁊ duritia
cordis hūani: tā ineffabile
donū nō magis attēdes
⁊ ex quotidiano vsu etiā
ad sadiuertētia defluere.
Si. n. hoc scissimū sacra-
mentū i vno tm̄ celebra-
ret loco ⁊ ab uno tm̄ cō-
secraret sacerdote i mū-
do: quāto putas deside-
rio ad illū locū ⁊ talē dī
sacerdotē boies afficerē

Liber Quartus.

tur: vt diuina misteria celebrare audirent. Nunc autē multi facti sunt sacerdotes ⁊ i multis locis offert xps: vt tātō maior appareat grā ⁊ dilectio dei ad hominē: quātō latius ē sacra cōmunio diffusa p orbē. Gratias tibi bone iesu pasto: eterne q nos pauperes ⁊ erules dignatus es p cioso corpore ⁊ sanguine tuo reficere: ⁊ ad hec misteria picipienda. etiā propitiū tui alloq iuitare dicēdo Venite ad me oēs q laboratis ⁊ onerati estis ⁊ ego reficiā vos.

Quod magna bonitas ⁊ charitas dei in sacramento exhibetur homini.

Cap. ij.

Uper bōitate tua ⁊ magna misericordia tua dñe cōfusus accedo eger ad saluatore: esuriens ⁊ sitiens ad fontem vite: egenus ad regem celi: seruus ad dominum: creatura ad creator: est: desolatus ad meum pium consolatorem. S3 vñ mihi hoc vt

venias ad me? Quia ego sum vt prestes mihi teipsum? Quomodo audet peccato: coram te apparere: Et quomodo tu dignaris ad peccatorem venire? Tu nosti seruū tuū ⁊ sanctis quia nil boni in se habet vnde hoc illi prestes? Confiteor: igitur vtilitatem meam: agnosco bonitatem tuam: laudo pietatē ⁊ gratias ago propter nūmiam charitatem. Id: opter temetipsum enim hoc facis: non propter mea merita: vt bonitas tua mihi magis innotescat: charitas amplior: i geratur: ⁊ humilitas perfectius cōmendet. Quia ergo tibi hoc placet ⁊ sic fieri iussisti plucat ⁊ mihi dignatō tua ⁊ vñā iniquitas mea non obstat. O dulcissime ⁊ benignissime iesu quāta tibi reuerētia ⁊ grāx cū ppetua laude p susceptiōe sacri corpis tui debet cui? dignitatē nullius hominū explicare potens inueniē S3 qd cogitabo i hac cōmuniōe: i accessu ad dñz meum quē debite vene-

rari nequeo et tamen deuote suscipere desidero. Quid cogitabo melius et salubrius nisi me ipsum totaliter humiliando coram te et tuam infinitam bonitatem exaltando super me. Laudo te deus meus et exalto in eternum. Despicio me et subijcio tibi in profundum uilitatis mee. Ecce tu sanctus sanctorum: et ego sordes peccatorum et tu inclinas te ad me: qui non sum dignus ad te respicere. Ecce tu uenis ad me tu uis esse mecum: tu iuitas ad puluim tuum: tu mihi dare uis celestem cibum: et panem angelorum ad manducandum non alium sane quam te ipsum panem uiuum qui de celo descendisti et das vitam mundo. Ecce unde dilectio procedit: qualis dignatio illucescit: quam magne gratiarum actiones et laudes tibi pro his debentur. O quam salutare et utile consilium tuum cum istud instruxisti: quam suauem et iocundum conuiuium cum te ipsum in cibum donasti. O quam admirabilis ope-

ratio tua domine quam potens uirtus tua: quam in fabilis ueritas tua. Dirixisti enim et facta sunt omnia: et hoc factus est quod ipse iussisti. Adirares et si de digna ac humanum vincens intellectus quod tu domine deus meus uerus deus et homo sub modica specie panis et uini in teeger containeris et sine consumptione a sumente manducaris. Tu domine uersorum qui nullius habes indigentiam uoluisti per sacramentum tuum habitare in nobis: conserua cor meum et corpus meum immaculatum: ut letata et pura conscientia sepius ualeam tua celebrare mysteria: et ad meam perpetuam accipere salutem: quam ad tuam precipue honorem et memoriale prebenne sancti et instituxisti. Letare anima mea et gratias age deo pro tam nobili munere et solatio singulari in hac lachrymarum ualle tibi relicto. Nam quotiens hoc mysterium recolis et christi corpus accipis toties tue re-

Liber Quartus.

redemptionis opus agis et
particeps omnium meri-
torum christi efficeris.
Charitas etenim christi
nunquam minuitur: et ma-
gnitudo propitiationis ei-
us nunquam exhauritur. Ideo
nova semper mentis re-
novatione ad hoc dispo-
nere te debes et magnū
salutis misterium atten-
ta consideratione pensa-
re. Ita magnum nouū et
iocundum tibi videri de-
bet cū celebras aut mis-
sam audis ac si eodē die
christus primū in uterū
virginis descendens ho-
mo factus esset: aut in cru-
ce pēdens pro salute ho-
minum pateretur et mor-
reretur.

Quod vtile sit sepe cō-
municarer **Ca. liij.**

Ecce ego venio ad
te domine vt bene
mibi sit ex munere
tuo et letificer in cōuiuio
sancto tuo quod parasti
in dulcedine tua pauperi
deus. Ecce in te est totū
quod desiderare possum
et debeo: tu salus mea et
redemptio: spes et fortitu-
do: decus et gloria. Letifi-

ca ergo hodie animam
serui tui quoniam ad te
domine ihesu animam
meam leuaui. Desidero
te nunc deuote ac reue-
renter suscipere: cupio te
in domum meam intro-
ducere: quatenus cū za-
cheo merear a te benedi-
ci ac inter filios abrahe
computari. Anima mea
corpus tuum concupiscit
cor meum tecum vniri
desiderat. Trade te mi-
hi et sufficit. Nam pre-
ter te nulla consolatio va-
let: sine te esse nequeo: et
sine visitatione tua viue-
re non valeo. Ideoque
oportet me frequēter ad
te accedere et in remediū
salutis mee recipere ne
forte deficiam in via si fu-
ero celesti fraudatus ali-
monia. Sic enim tu mi-
serico:disime iesu predi-
cans populis et varios cu-
rans languores aliquan-
do dixisti. Nolo eos ie-
iunos dimittere in domū
suam ne deficiant in via
Age igitur hoc mō me-
cum quia te p. fidelium conso-
latione in sacramento re-
ligisti. Tu es. n. suauis re-

fectio aie: et qui te digne
manducauerit particeps
et heres erit eterne glo-
rie. Necessarium quidem mi-
hi est qui tam sepe laboro et
pecco tam cito torpescio et
deficio: ut persequentes ora-
tiones et confessiones et sacra-
menti corporis perceptionem
me renouem mundum et ac-
cendam: ne forte diutius ab-
stinendo a seculo proposito de-
fluam. Proinde non sunt sen-
sus hominis ad malum ab
adolescencia sua: et nisi suc-
currat diuina medicina:
labitur homo mori ad peiora.
Retrahit ergo sancta com-
munio a malo: et confor-
tat in bono. Si enim modo tam
sepe negligens sum et tepidus
quam communico aut ce-
lebro: quid fieret si medellam
non sumerem et tam gramine
iuuamem non quererem. Et
si omni die non sum aptus
nec ad celebrandum bene
dispositus: dabo tamen ope-
ram congruis temporibus diuina
percipere misteria ac tante
gratie participem me exhibe-
re. Nam hec est una princi-
palis fidelis anime consolatio
quod diu peregrinat a te in mor-
tali corpore ut sepius me

mor dei sui: dilectum suum
deuota suscipiat mente.
O mira circa nos tue pi-
etatis dignatio quod tu domine
deus creator et viuifica-
tor omnium spirituum ad pau-
perculam dignaris veni-
re animam et cum tota deitate
tua ac humanitate eius in-
pinguare esuriem. O felix
mens et beata anima que te do-
minum deum suum meretur de-
uote suscipere et in tua su-
sceptione spiritali gaudio
repleri. O quam magnum
suscipit dominum: quod dilectum in-
ducit hospitum: quod iocundum
recipit socium: quod fidelem ac-
ceptat amicum: quod speciosum
et nobile amplectitur spon-
sum pro omnibus dilectis et su-
per omnia desiderabilia amandum.
Sileant a facie tua
dulcissime dilecte meus
celum et terram et omnis ornat
eorum: quoniam quicquid lauds ha-
bet ac decoris ex dignatio-
ne tue est largitatis: nec ad
decorum tui perueniet nominis:
cuius sapientie non est numerus.
Quod multa bona prestant
deuote concubitus. Ca. iiii
Omine deus me
perueni suum tuum in
benedictionibus dulce

Liber Quartus.

Amis tue vt ad tuū ma-
gnificū sacramētū digne
ac deuote merear acce-
dere. Excita cor meū in
te: et a graui corpore erue
me. Visita me i salutarī
tuo ad gustandū i spū tu
am suauitatē: que i hoc
sacramēto tanq̃ i fonte
plēarie latet Illūina quo-
q̃ oculos meos ad itue-
dū tātū misterii et ad cre-
dendū illud idubitata fi-
de me roborā. Est. n. o-
peratio tua nō hūana po-
tētia: tua sacra institutio
nō hoīs adiuentio. Nō
enī ad hec capiēda et in-
telligenda aliq̃ idoneus
p se repit q̃ āgelicā etiā
subtilitatē trāscendunt.
Quid ergo ego pctōr idi-
gnus terra et cinis de tā
alto sacro secreto potero
inuestigare et cape? Dñe i
simplicitate cordis: i bōa
firma fide et i tua iussioe
ad te cū spe et reuerentia
accedo: et vere credo q̃
tu p̃sens es hic i sacramē-
to de⁹ et hō. Vis ergo vt
te suscipiā et meipm tibi i
charitate vniā. Cū tuaz
p̃cor clemētiā et speciale
ad hoc iplo: o mihi dona

ri grāz vt totus i te liquā
am et amore pfluā atq̃
de nulla aliena cōsolatio
ne ampli⁹ me itromittā
Est. n. hoc altissimū et di-
gnissimū sacramētū sal⁹
aie et corporis: medicīna
oīs spiritalis lāguoris: i
quo vitia mea curant:
passiōes frenant: tētatio-
nes vicunt ac minuunt
grā maior ifundit: virt⁹
icepta augeť. firmat fī-
des: spes roborat: et cha-
ritas ignescit ac dilatat.
Multa nāq̃ bona largi-
tus es et adhuc sepius lar-
gis in sacramento dile-
ctis tuis deuote cōmuni-
cantibus deus meus su-
sceptor anime mee: re-
parator infirmitatis hu-
mane et totius dator con-
solationis in eterne.
Nam multam ipsis cō-
solationem aduersus va-
rias tribulationes infun-
dis et de imo deiectionis
proprie ad spem tue
protectionis erigis atq̃
noua qdā grā eos itus re-
creas et illustras vt q̃ an-
rij p̃mū et sine affectiōe
se ante cōmunionē sense-
rāt: postea r̃fecti cibo po-

tuq; celesti in melius se
mutatos iueniat. Quod
siccirco cum electis tuis ita
dispensanter agis ut ve-
raciter agnoscant et pate-
ter explatur qd nihil ex se
meritis habeant et quid
bonitatis ac gratie ex te
consequatur q; ex semet
ipsis frigidi duri ac inde
uoti: ex te autem feruen-
tes alacres et deuoti esse
merentur. Quis eni ad
fontem suauitatis humi-
liter accedens non modi-
cum suauitatis inde re-
portat? Aut q; iuxta igne
copiosum stans non pa-
rum caloris inde percipit.
Et tu fons es semper ple-
nus et supabundans ignis
iugiter ardens et nunq; d-
ficiens. Unde si mihi non
licet haurire de plenitu-
dine fontis nec usq; ad
sacietatem potare: appo-
nam tamen os meum ad
foramen celestis fistule
ut salutem inde guttulas
modicam capiam ad re-
focillandam sitis meam
ut non penitus exarescam.
Et si necdum totus cele-
stis et tam ignitus ut sera-
phim et cherubim esse pos-

sum: conabor tamen de-
uotioni insistere et cor me-
um preparare ut vel mo-
dicam diuini incendij fla-
mam ex humili sumptio-
ne viuifici sacramenti co-
quiram. Quicquid autem
mihi deest bone Jesu sal-
uator: sanctissime tu
pro me supple benigne
ac gratiose: q; omnes ad
te dignatus es vocare di-
cens. Venite ad me om-
nes qui laboratis et onerati
estis et ego reficiam
vos. Ego quidem laboro
in sudore vultus mei do-
lore cordis torqueor: pec-
catis oneror: temptationi-
bus inquietor: multis ma-
lis passionibus implicor: et
premor: et non est qui ad-
iuuet: non est qui liberet
et saluum faciat nisi tu do-
mine deus saluator: me
cui committo me et om-
nia mea ut me custodias
et perducas in vitam eter-
nam. Suscipe me in lau-
dem et gloriam nominis
tui qui corpus tuum et san-
guinem in cibum et potum
mihi parasti. Presta do-
mine deus salutaris me-
us: ut cum frequentatio-

liber Quartus.

ne misterij tui crescat deuotionis mee affectus.

De dignitate sacramenti et statu sacerdotali. Ca. v.

I haberes angelicam puritatē et sancti Joannis baptiste sanctitatem: non esses dignus hoc sacramentum accipe nec tractare. **N**on enim hoc meritis debetur hominum quod homo consecret et tractet Christi sacramentum et sumat in cibum panem angelorum. Grande misterium et magna dignitas sacerdotum: quibus datum est quod angelis non est concessus. Soli namque sacerdotes in ecclesia rite ordinati potestatem habent celebrandi et corpus Christi consecrandi. Sacerdos quidem minister est dei utens verbo dei per iussione[m] et institutione[m] dei. Deus autem ibi principalis est auctor: et inuisibilis operator: cui subest omne quod voluerit et paret omne quod iusserit. **N**on ergo credere debes deo omnipotenti in hoc excellentissimo sacramento quam proprio sensui

aut alicui signo visibili.

Ideoque cum timore et reuerentia ad hoc opus est accedendus. Attende igitur et vide cuius ministerium tibi traditum est positionem manus episcopi. Ecce sacerdos factus es et ad celebrandum consecratus: vide nunc ut fideliter et deuote in suo tempore deo sacrificium offeras et teipsum irreprehensibilem exhibeam.

Non alleuiasti onus tuum: sed artiori iam alligatus es vinculo discipline: et ad maiorem teneris perfectionem sanctitatis.

Sacerdos omnibus virtutibus debet esse ornat⁹ et alijs bone vite exemplū prebere. Eius conuersatio non cum popularibus et communibus hominū vijs: sed cum angelis in celo aut cum perfectis viris in terra. Sacerdos sacris vestibus indutus Christi vices gerit: ut deum pro se et pro omni populo suppliciter et humiliter roget habet namque ante se et retro dominice crucis signū ad memorandam iugit-

k

ter Christi passionē. Ante
se crucem in casula por-
tat vt Christi vestigia di-
ligenter inspicat ⁊ sequi
feruenter studeat. Post
se cruce signat⁹ est vt ad
uersa q̄libet illata ab alijs
clementer pro deo tole-
ret. Ante se crucem gerit
vt propria peccata lugeat
post se: vt aliorum etiam
commissa per compassio-
nem defleat: ⁊ se mediū
inter deum ⁊ peccatores
constitutū esse sciat: nec
ab oratōe nec ab oblatio-
ne sc̄tā torpescat: donec
gratiam ⁊ misericordiaz
impetrare mereatur.

Quando sacerdos cele-
brat: deum honorat: an-
gelos letificat: ecclesiam
edificat: viuos adiuuat: d̄
functis requies prestat ⁊
se se omnium bonorū par-
ticipem efficit.

Interrogatio d̄ exerci-
tio añ cōionez. Cap. vi.

Uim tuam dignita-
tem dñe ⁊ meam
utilitatem p̄so: val-
de p̄temisco ⁊ in meipso
confundor. Si. n. nō ac-
cedo: vitam fugio: ⁊ si in-
digne me ingesserō offen-

sam incurro. Quid ergo
faciam deus meus auxili-
ator meus ⁊ consiliator: i
necessitatibus? Tu doce
me viam rectā propone
breue aliquod exercitium
facere cōioni congruum.
Utile est. n. scire qualiter
sc̄licet deuote ac reuerē-
ter tibi preparare debeā
cor meū ad recipiēdū sa-
lubriter tuū sacramētum
seu etiā celebrādum tam
magnum ⁊ diuinum sacri-
ficiū.

De discussione proprie
conscientie ⁊ emendatio-
nis p̄posito. Cap. vii

Uper oīa cū sum-
ma humilitate cor-
dis ⁊ supplicij reue-
rentia: cū plena fide ⁊ pia
intentōe honoris dei ad
hoc sacramētū celebrā-
dū tractandū ⁊ sumēdū
oportet dei accedere sa-
cerdotē. Diligēter exami-
na cōscientiā tuā ⁊ p̄pos-
se tuo vera p̄tritōe ⁊ hu-
mili cōfessione eā nuda ⁊
clarifica ita vt nil graue
habeas aut scias qd te re-
mordeat ⁊ libez accessus
ipediat. Habeas displicē-
tiam oīuz p̄cōz in gene-

Libeꝛ Quatuꝛtuꝛ.

rali ⁊ pro quotidianis ex-
cessibus magis in specia-
li doleas ⁊ gemas. Et si
tēps patit̃: deo in secreto
cordis cūctas ꝑfitere ꝑas-
sionū tuarū miserias. In-
gemisce ⁊ dole qꝫ ad hoc
ita carnalis sis ⁊ mūdan⁹
tā imortificat⁹ a passiōi-
bus: tā plen⁹ ꝑcupiscētia-
rum motibus: tam incu-
stodit⁹ in sensib⁹ exteꝛio-
ribus tā sepe multis va-
nis fantasijs implicat⁹: tā
multū inclinatus ad exte-
riora: tam negligēs ad in-
teriora: tam levis ad risus
⁊ dissolutionē: tā dur⁹ ad
fletū ⁊ cōꝑunctōez: tā ꝑm-
ptus ad larioꝛa ⁊ carnis
cōmodatā segnis ad rigo-
rē ⁊ seruerē tā curios⁹ ad
noua audiēda ⁊ pulchra i-
tuēda: tā remissus ad hu-
milia ⁊ abiecta amplectē-
da: tā cupid⁹ ad mlt̃a ha-
bēda: ⁊ tā parc⁹ ad dan-
dū tā tenax ad retinēduz
tā incōsiderat⁹ in loquē-
do: tā incōtinens ad tacē-
dū: tā incōposit⁹ in mori-
bus: tā iꝑortun⁹ in actib⁹
tā effusus super cibū: taz
surdus ad dei verbū: taz
velox ad getē: tā tard⁹ ad

laborem: tam vigilans ad
fabulas: tā somnolentus
ad vigilas sacras: tā festi-
nus ad finē: tam vagus
ad attendendū: tā negli-
gens in hōis ꝑsoluendis
tam tepidus in celebran-
do: tam aridus in cōican-
do: taz cito distractus: tā
raro tibi bene collectus:
tā subito cōmotus ad irā
tam facilis ad alterius di-
splicētia: taz ꝑonus ad
iudicāduꝛ: tam rigidus
ad arguendū: tam let⁹
ad ꝑospera: tam debilis
in aduersis: taz sepe mul-
ta bona ꝑponens ⁊ mo-
dicum ad effectum ꝑer-
ducens. His ⁊ alijs defe-
ctibus tuis cum dolore ⁊
magna displicētia ꝑo-
ꝑrie infirmitatis confessis
ad deploratis firmuz sta-
tue ꝑpositum semper
emendadi vitam tuam ⁊
in melius ꝑficiendū.
Deinde cum plena resi-
gnatōe ⁊ integra volun-
tate offer teipsum in ho-
norē nominis mei in ara
cordis tui holocaustū ꝑ-
petuum: corpus tuum scilicet
⁊ aīam mibi fideliter
committendo: quate-

k ij

nus sic digne merearis ac
offerendum deo sacrifici
um accedere et sacramen
tum corporis mei salubri
ter suscipere. Non est. n.
oblato dignior et satisfac
tio maior pro peccatis di
luendis quam seipsum pure et
integre cum oblatoe cor
poris Christi in missa et in
comunione deo offerre.
Si homo fecerit quod in
se est et vere penituerit quo
tiuscunque pro venia et gra
tia ad me accesserit: viuo
ego dicit dominus: quia
nolo mortem peccatoris
sed magis ut conuertatur
et viuat: quoniam pecca
torum suorum non recor
dabor: amplius sed cun
cta si indulta erunt.

De oblatione Christi
in cruce et propria resigna
tione. Cap. viij.

Sicut ego meipsum
expansis in cruce ma
nibus et nudo cor
pore pro peccatis tuis do
patri sponte obtuli ita ut
nihil in me remaneret quin
totum in sacrificium diu
ne placationis transierit:
ita debes et tu temetipsum
mihi voluntarie in oblato

onem puram et sanctam
quotidie in missa cum om
nibus viribus et affectibus
quanto intimius vales of
ferre. Quid magis a te re
quiro quam ut te studeas mi
hi ex integro resignare?
Quicquid preter teipsum
das nihil curo: quia non qua
ro datum tuum sed te.

Sicut non sufficeret tibi
omnibus habitis preter
me: ita nec mihi placere
poterit quicquid dederis
te non oblato. Offer te mi
hi et da te totum pro deo
et erit accepta oblatio.

Ecce ego me totum ob
tuli patri pro te dedi etiam
totum corpus meum et san
guinem in cibum ut totus
tuus esses et tu meus per
maneres. Si autem in te
ipso steteris nec sponte te
ad voluntatem meam ob
tuleris non est plena obla
tio nec integra erit inter
nos unio. Iam omnia ope
ra tua precedere debet sp
tanea tuipsum in man
dei oblatio si libertatem
persequi vis et gratias. Iam
tam pauci illuminati et li
beri intus efficiuntur: quia
seipsos ex toto abnega

Liber Quartus.

re nesciunt. Est firma sententia mea nisi quis renuntiauerit omnibus non potest meus esse discipulus. Tu ergo si optas meus esse discipulus: offer te ipsum mihi cum omnibus affectibus tuis.

Quod nos et omnia nostra deo debemus offerre et pro omnibus orare. Cap. ix

Domine omnia tua sunt que in celo sunt in terra. Desidero me ipsum tibi in spontanea oblatione offerre et tuus perpetue permanere. Domine in simplicitate cordis mei offero me spiritui tibi hodie in servum semper eternum: in obsequium et sacrificium laudis perpetue. Suscipe me cum hac sancta oblatione tu preciosi corporis que tibi hodie in presentia angelorum inuisibiliter assistentium offero: ut sit pro me et cuncto populo tuo in salutem. Domine offero tibi omnia peccata et dilecta mea que commisi contra te et sanctis angelis tuis a die quo primum peccare potui usque ad diem bene super placabili altari tuo ut tu omnia

pariter incendas et comburas igne charitatis tue et deleas universas maculas peccatorum meorum et consciam meam ab omni delicto emundes et restituas mihi gratias tuas quam peccando amisi omnia mihi plene indulgendo et in osculo pacis misericorditer assumendo. Quid possum agere pro peccatis meis nisi humiliter ea confitendo et lamentando et tuam propiciationem incessanter deprecando? Deprecor te exaudi me propitius ubi asto coram te deus meus. Omnia peccata mea mihi maxime displicent. Nolo ea unquam amplius perpetrare sed pro eis doleo et dolebo quod diu vixero: paratus penitentiam agere et pro posse satisfacere. Dimitte mihi deus dimitte mihi peccata mea pro nomine sancti tui salva animas meas quam precioso sanguine tuo redemisti. Ecce committo me misericordie tue resigno me in manibus tuis age me cum bonitate tua non secundum meam malitiam et iniquitatem. offero et tibi omnia bona mea que vis valde pauca et imperfecta ut tu ea eme

k liij

des et sacrifices ut ea gra-
ta habeas et accepta tibi
facias et semper ad melio-
ra trabas: nec non ad be-
atum et laudabilem finem me-
piscum et inutilem hominum
ne producas. Offero quo-
que tibi omnia desideria de-
votorum necessitates paren-
tum amicorum fratrum soro-
rum omniumque charorum me-
orum et deorum qui mihi vel
alijs propter amorem tuum
bonum fecerunt: et qui orationes
et missas pro se suisque omnibus
dici a me desiderauerat
et patierunt siue in carne
ad hoc viuunt: siue iam secu-
lo defuncti sint ut omnes si-
bi auxilium gratie tue opere con-
solationis precationem a picu-
lis liberationem a penis ad-
uenire sentiant: et ut ab om-
nibus malis erepti gratias ti-
bi magnificas leti persol-
uant. Offero et tibi parces
et hostias placationis pro il-
lis specialiter qui me in ali-
quo lese contristauerunt
aut vituperauerunt vel ali-
quod damnum vel grauamen in-
tulerunt pro his quoque omnibus
quos aliquando contristauit: con-
turbauit: grauauit: et scandalizauit: verbis factis: scien-

ter: et ignorant: ut nobis
omnibus propter indulgeas peccata
nostra et mutuas offension-
es. Aufer domine a cordibus
nostris omnem suspitionem: indi-
gnationem iram: et discep-
tationem et quicquid potest chari-
tatem ledere et fraternam di-
lectionem minuere. Adise-
rere miserere domine miseri
cordiam tuam poscentibus: da
gratiam indigentibus: et fac
nos tales existere ut simus
digni gratia tua perfrui et ad
vitam proficiamus eter-
nam. Amen.

Quod sacra condicio de faci-
li non est relinquenda. Ca. x.

Requenter recurrere
f. dum est ad fontem gratie
et diuine misericordie:
ad fontem bonitatis et totius
puritatis quantum a passioni-
bus tuis et vitijs curari va-
leas et contra vniuersas tem-
ptationes et fallacias diabo-
li fortior atque vigilantior ef-
fici merearis. Inimicus sci-
ens fructum et remedium ma-
ritum in sacra condicione posi-
tum omni modo et occasione
mitis fideles et deuotos qui
tum praeuallet retrahere et im-
pedire. Cum enim quidam sacre
condicioni se aptare dispo-

Liber Quartus.

stant peiores sathane im-
missiones patiuntur. Ipse
enim nequa spūs ut i Job
scribit venit iter filios si
ut solita ei nequitia ptur-
bet aut timidos nimium
reddat et ppleros quate-
nus affectū eorū minuat
vel fidē impugnādo au-
ferat: si forte aut oīno cōi-
onem relinquāt aut euz
tēpore accedāt: s; nō est
q̄cūq; curādū de versutijs
et fantasijs illi quātūlibz
turpibz et horridis s; cun-
cta fatasmata i caput ei
sunt retorquēda. Cōtēnē-
dus ē miser et deridēdus
nec pp insultus ei et cō-
motōes quas suscitāt sa-
cra ē omittenda omnino
Sepe etiā impedit nimia
solicitude p deuotione
habenda et anxietates q̄-
dam de cōfessionē faciē-
da. Age s; cōfessionē sa-
piētum et depone anxietā-
tē et scrupulū: q; grāz dei
impedit et deuotōem mē-
ti destruit. Propter ali-
quā paruā tribulatiōem
vel grauitatē: sacra ne di-
mittas cōionez: sed vade
citius p̄fiteri et oēs offen-
siones alijs libēter indul-

ge. Si vero tu aliquēz of-
fendisti: veniā humiliter
peccare et deus libenter
indulgebit tibi. Quid p-
dest diu tardare cōfessio-
nem aut sacra differre cō-
munionem? Expurga te
cū p̄lūis: expue velociter
venenū: festina accipere
remediū: et senties meli-
q̄ si diu distuleris. Si ho-
die pp istd dimittis: cras
forasitaz illud magis cue-
niet: et sic diu posses a cōi-
one impediri et magis in-
ceptus fieri. Quāto ergo
citius vales a p̄senti gra-
uitate et inertia te excuti-
as q; nihil importat diu
anxiari: diu cum turbatio-
ne transire et ob quotidia-
na obstacula se a diuinis
sequestrare immo pluri-
mum nocet diu commu-
nionem protelare: nam et
graue tempore con-
suevit iducere. Probo
lo: quidam tepidi et dissol-
uti moras confitendi li-
benter accipiunt et com-
munionem sacram iccir-
co differre cupiunt ne ad
maiorē sui custodiam
se dare teneantur. Deu-
quaz modicam charita-

k m

tem et debilem deuotionem habet quod sacramentum non tam facili-
ter postponit. Quam felix ille et deo acceptus habetur qui sic uiuit
et tali puritate conscientiam suam custodit ut etiam
omni die communicari paratus et bene affectatus
esset si ei liceret et sine nota agere posset. Si quis
interdum abstinet humilitatis gratia aut legitima impedi-
te causa laudandus est de reuerentia. Si autem tor-
por oppresserit seipsum ex-
citare debet et facere quod
in se est et dominus ad-
erit desiderio suo pro bona
voluntate quam speciali-
ter respicit. Cum vero le-
gitime prepeditus est ha-
bebit semper bonam vo-
luntatem et piam intenti-
onem communicandi: et sic
non carebit fructu sacra-
menti. **N**otest enim que-
libet deuotus omni die et
omni hora ad spirituales
Christi communionem salubri-
ter et sine prohibitione ac-
cedere: et tamen certis die-
bus de statuto tempore
corporis sui redemptoris cum
affectuosa reuerentia sa-

cramentaliter debet sus-
cipere et magis laudes dei
et honores pretendere quam
suam consolationem que-
rere. **N**am totiens my-
stice communicat et inuisibiliter
rescitur quotiens incar-
nationis Christi mysterium
passionemque deuote re-
colit et in amore eius accen-
ditur. Qui aliter se non pre-
parat nisi instante festo
vel consuetudine compellente:
sepius imparatus erit. Beatus qui se domi-
no in holocaustis offert
quotiens celebrat aut com-
municat. **N**on sis in ce-
lebrando nimis prolixus
aut festinus sed serua bonum
communionem modum cum quibus
uiuis. **N**on debes alijs
generare molestiam et te-
dium: sed ceteris serua viam secundum
maiorum institutiones et potius
aliorum fuisse utilitati quam
propter deuotionem vel affectum
Quod corpus Christi
et sacra scriptura maxime
sint anime fidelis necessa-
ria. **Cap. xi.**

Dulcissime domine Iesu
o suum quanta est dulcedo
deuote anime te-
cum epulantis in conui-

Liber Quartus.

ulo tuo ubi ei nō alius ci
b⁹ māducādus pponit^r
nisi tu vnicus dilect⁹ ei⁹
sup oīa desideria cordis
eius desiderabilis. Et mi
hi qdem dulce foret in p
sentia tua ex intimo affe
ctu lachrymas fundere: et
cum pia Magdalena pe
des tuos lachrymis irri
gare. Sed ubi est hec de
uotio ubi lachrymar⁹ san
ctar⁹ copiosa effusio. Cer
te i cōspectu tuo et sancto
rū angelor⁹ tuor⁹ totum
cor meum ardere debe
ret et ex gaudio flere. Ma
beo enī te in sacramentis
vere presentem: quāuis
aliena specie occultatus.
Nāz in propria et diuina
claritate conspīcere oculi
mei ferre non possent s^z
neq^z totus mūdus in ful
gore glie maiestatis tue
subsisteret. In hoc ergo
imbecillitati mee consu
lis q^z te sub sacramento
abscondis. Habeo vere et
adoro quem angeli ado
rant in celo: sed ego ad
huc interim in fide illi au
tem in specie et sine vela
mine. Ade oportet contē
tum esse in lumine vere fi

dei et in ea ambulare do
nec aspiret dies eterne
claritatis et vmbre figura
rum inclinentur. Lux au
tem venerit qd perfectū
est cessabit vltus sacramē
torum: q^z beati in gloria
celesti non egent medica
mine sacramentali gau
dent enim sine fine in p
sentia dei: facie ad facies
gloriam eius specularantes
et de claritate in claritatē
abyssalis deitatis trāsfor
mari gustant verbuz dei
carnem factum: sicut fuit
ab initio manet in eternū
memor horum mirabili
um graue mihi fit tedius
etiam quodlibet spiritua
le solatiuz: q^z quādiu do
minum meum aperte in
sua gloria non video pro
nihilō dūco omne quod
in mundo conspicio et au
dio. Testis est tu mihi de
us qd nulla potest merces
consolari: nulla creatura
quietare nisi tu deus me
us: quem desiderio eter
naliter contemplari. S^z
non est hoc possibile du
rante me in hac mortali
tate. Ideo oportet: vt me
ponam ad magnam pa

clentiaz: ⁊ meipsum in oī
desiderio tibi, submittam.
Nam ⁊ sancti tui domi-
ne qui tecum iam in re-
gno celorum exultant: in
fide ⁊ patientia magna
dum viverent aduentum
glorie tue expectabant.
Quod illi crediderūt ego
credo quod illi speraue-
runt ego spero: quo illi
peruenerunt per gratiaz
tuam me venturum cō-
fido. Ambulabo interim
ī fide exēplis p̄fortat⁹ san-
ctorum. Habeo etiam li-
bros sanctos pro solatio
⁊ vite speculo atque su-
per hec omnia sanctissi-
muz corpus tuum pro sin-
gulari remidio ⁊ refugio.
Duo namq̄ mihi neces-
saria permarie sentio in
hac vita: sine qb⁹ mihi ī
portabilis foret ista mise-
rabilis vita. In carcerē cor-
poris huius detētus duo
b⁹ me egere fateor: cibo
scz ⁊ lumīe. Dedisti itaqz
mihi īfirmo sacrū corpus
tuū ad refectionē mētis
⁊ corpis: ⁊ posuisti lucer-
nā pedib⁹ meis verbū tu-
um: sine his duobus be-
ne vivere nō possē nam

verbū dei lux aīe mee ⁊
sacramentū tuū panis vi-
te: hec possunt etiā dici
mēse due hic ⁊ ide ī ga-
zophilatio scē ecclesie po-
site. Una mēsa ē sacri al-
taris habēs panē sanctū
idest corpus xpī p̄ciosum
Altera ē diuine legis cō-
tinēa doctrinā scāz etu-
diēs fidē rectā: ⁊ firmiter
vsqz ad iteriora velamīs
vbi sunt scā scōp pducēs
Grās tibi dño iesū lux lu-
cis eterne pro doctrie sa-
cre mēsa quā nobis p̄-
uos tuos pphetas ⁊ ap-
postolos aliosqz docto-
res ministrasti. Grās tibi
creato: ⁊ redēpto: homi-
nū q ad declarandā tibi
mū do charitatē tuā ce-
nā parasti magnā: ī qua
nō agnū tipicū sed tuū s̄a-
ctissimū corpus ⁊ sangui-
nē pposuisti māducādū
letificās oēs fideles cōsul-
uio sacro ⁊ calice iebriās
salutari: ī quo sūt oēs de-
licie paradisi: ⁊ epulantē
nobis cū angelī scī: s̄z su-
auitate feliciori. Q̄s ma-
gnū ⁊ honorabile ē offici-
um sacerdotū qb⁹ datū
ē dñs maiestatis verbis

Liber Quartus.

sacris psecrare: labijs bñ
dicere: manibus tenere:
ore pprio sumere & cete
ris ministrare. O qñ mū
de debent esse man' ille
qñ purū os: qñ sanctū cor:
pus qñ imaculatū er. t cor:
sacerdotis: ad qñē toties
igredie auctor puritatis.
Ex ore sacerdotis nihil
nisi sanctū: nihil nisi ho
nestū & vtile pcedere dō
verbū q tā sepe ebusti ac
cipit sacramentū. Oculi
eius simplices & pudici: q
christi corp' solet itueri.
Manus pure & i celū ele
uare q creator: celi & ter
re solēt cōtrectā. Sacer
dotibus specialiter i lege
diciē. Sācti estote quo
niā ego sanctus sum dñs
de' vester. Adiuuet nos
gratia tua oīpotēs deus:
vt q officiū sacerdotale
suscepim' digne ac deuo
te tibi i omni puritate &
p̄sciētia bōa famulari va
leam'. Et si nō possum'
i tāta inocētia vite quer
sari vt debem': pcedē no
bis tñ digne flere mala
q gessimus vt in spiritu
humilitatis ac bone vo
lūtatis proposito tibi fer

uentius de cetero deser
uire valeamus.

Qd magna diligētia
se debeat cōmunicatur'
rpo pparare. Cap. xij.

Go sum puritatis
e amato: & dato: o
mnis sanctitatis.

Ego cor purum quero:
& ibi est locus requietio
nis mee. Para mibi ce
naculum grandē stratū:
& faciam apud te pasca
cum discipulis meis. Si
vis veniam ad te & apud
te maneam: expurga ve
tus fermentum & mūda
cordis tui habitaculum.
Exclude totum seculum
& omnem vitiorum tu
multum sede tanq pas
ser solitarius in tecto &
cogita excessu tuos in
amaritudine anime tue
Omnis nanq amās suo
dilecto amatoī optimū
& pulcherrimum prepa
rat locū: q i b cognoscit
affect' suscipiēis dilectū.
Scito ramen te non pos
se satisfacere huic pre
parationi ex merito tue
actionis etiam per inte
grum annum te prepa

rare et nihil aliud in me
te haberes. Sed ex sola
pietate et gratia mea per
mitteris ad mensam me
am accedere ac si mendi
cus ad prandium vocare
tur diuitis et ille nihil ali
ud habeat ad retribuen
dum beneficiis eius nisi
se humiliando et regrati
ando. fac quod in te est
diligenter facito non ex
consuetudine: non ex ne
cessitate: sed cum timore
et reuerentia et affectu ac
cipe corpus dilecti domi
ni dei tui dignantis ad te
venire. Ego sum qui vo
caui ego iussi fieri: ego
supplebo quod tibi deest
veni et suscipe me. Cum gra
tiam tribuo: gratias age
deo tuo non quia dignus
es sed quia tui misertus sum.
Si non habes sed magis
aridum te sentis insiste
orationi in gemis et pul
sa. nec desistas donec mer
caris micam aut guttam
gratie salutaris accipere.
Tu mei indiges non ego
tu indigeo. Nec tu me sa
ctificare venis: sed ego te
sanctificare et meliorare
venio. Tu venis ut ex

me sanctificeris et mihi
vniaris ut nouam gratiam
recipias et de nouo ac
mendationem accenda
ris. Noli negligere hanc
gratiam: semper para cum
omni diligentia cor tuum
et introduce ad te dilectum
tuum. Oportet autem ut
non solum te prepares ad
deuotionem ante comu
nionem: sed ut etiam te
sollicite preserues in ea post
sacramenti perceptionem.
Nec minor custodia post
erigitur quam deuota prepa
ratio prius quam bona post
modum custodia optima
iterum est preparatio ad
maiores gratiam conse
quendam. Ex eo quippe
valde indispositus quis red
ditur si statim fuerit ni
mis effusus ad exteriora
solatia. Laue a multilo
quo mane in secreto et frue
de deo tuo. Ipsum enim
habes quem totus mun
dus tibi auferre non pot
nere. Ego sum cui te to
tum dare debes ita ut iam
ultra non in te sed in me
absque omni sollicitudine vi
uas.

Quod toto corde ani

Liber Quartus.

ma deuota Christi vnio
nem in sacramento affe-
ctare debet. Cap. xiiij.

Vis mihi det dñe
q vt inueniam te so-
lum ⁊ aperiā tibi
totum cor meum ⁊ fru-
ar te sicut desiderat ani-
ma mea ⁊ iam me nemo
despiciat nec vlla creatu-
ra me moueat vel respi-
ciat: sed tu solus mihi lo-
quaris ⁊ ego tibi sicut so-
let dilectus ad dilectum
loqui: ⁊ amicus cum ami-
co conuiuari? Hoc oro:
hoc desidero vt tibi tot⁹
vnīar ⁊ cor meum ab om-
nib⁹ creatis rebus abstra-
ham magisq; per sacraz
cōiōnem ac frequentem
celebrationem celestia ⁊
eterna sapere discā. Ah
dñe deus qñ ero tecum
totus vnitus ⁊ absorptus:
meiq; totaliter oblitus?
Tu i me ⁊ ego in te: ⁊ sic
nos pariter in vnum ma-
nere concede. Vere tu ei
dilectus meus electus ex
milibus in quo compla-
cuit anime mee habitare
omnibus diebus vite sue

Vere tu pacificus meus
in quo par summa ⁊ req-
es vera extra quē labor? ⁊
dolor: ⁊ infinita miseria.
Vere tu es deus abscon-
ditus ⁊ pñlium tuum nō
est cum impijs sed cum
humilibus ⁊ simplicibus
sermo tuus. O quā sua-
uis est dñe spiritus tuus
qui vt dulcedinem tuam
in filios demonstrares: pa-
ne suauissimo de celo de-
scēdente illos reficere di-
gnaris. Vere non est alia
natio tā grandis que ha-
beat deos appropinquan-
tes sibi sicut tu deus no-
ster ades vniuersis fideli-
bus tuis: quibus ob quo-
tidianum solatium ⁊ cor-
erigend⁹ in celū de trib⁹
ad edēdū ⁊ fruēdū. Que
est enim alia gens tam i-
clyta sicut plebs Christi-
ana? aut que creatura sub
celo taz dilecta vt anima
deuota ad quam ingre-
ditur deus vt pascat eaz
carne sua gloriosa? O in-
effabilis gratia: o ammi-
rabilis dignatio: o amor
immensus hominis sin-
gulariter impensus. Sed
quid retribuam domi-

n ex caritate gra ista p
ta erimia. Nō ē aliud qd
grati⁹ donare quā quā
vt cor meū deo meo to-
taliter tribuam ⁊ intime
iungam. Tunc exulta-
bunt oīa interiora mea:
cum perfecte fuerit vnita
deo anima mea. Tunc
dicet mihi si tu vis eē me-
cum: ego volo eē tecum.
Et ego respondebo illi.
Dignare domine mane-
re mecum: ego volo libe-
ter esse tecum. Hoc ē to-
tum desiderium meum
vt cor meū tibi sit vnicū.

De quorūdam deuotō-
torū ardētū dīderio ad
corp⁹ xpī. Cap. xiiij.

Quā magna mlti-
tudo dīcedinis tue
dñe quā abscondi-
sti timentibus te. Quā re-
cordor deuotoz aliquoz
ad sacramētum tuū dñe
vt cū maxima deuotione
⁊ affectu accedētū: tūc se-
pi⁹ in meipso cōfundo: ⁊
erubesco q⁹ ad altare tu-
um ⁊ sacre cōmunionis
mensam tā tepide ⁊ frigi-
de accedo: q⁹ ita aridus ⁊
sine affectōe cordis ma-
neo ⁊ q⁹ non sum totali-

ter accēsus coraz te deo
meo: nec ita vehementer
attractus ⁊ affectus sicut
multi deuoti fuerūt: q⁹ p-
nīmō desiderio cōmuni-
onis ⁊ sēsibili cordis amo-
re a fletu se nō potuerunt
continere: s; ore cordis ⁊
corporis pariter ad te de-
um fontē viuū medullis
tus inhiabant: suā esuriē
non valētes aliter tēpare
nec faciare nisi corp⁹ tuū
cū oī iocūditate ⁊ spūali
auditate accepissent. O
vera ardēs fides eoz: p-
babile crīstēs argumētū
facere p̄sētie tue. Isti. n.
veraciter cognoscūt dñz
suū in fractōe panis quo-
rū cor tā valide ardet in
eis de Jesu ambulāte cū
eis. Lōge ē a me sepe ta-
lis affectus ⁊ deuotio: tā
vehemēs amor ⁊ ardor.
Esto mihi ppitius Jesu
bone dulcis ⁊ benigne ⁊
pcede paupi mēdico tuo
vel iterdū modicū de cor-
diali affectu amoris tui in
sacra cōione sentire vt fi-
des mea magis qualescat
spes ī bonitate tua p̄fici-
at: ⁊ charitas sel p̄fē ac-
cēsa ⁊ celeste māna exp-

Libor Quartus.

ta nūq̃ deficiat. **P**otēs
ē aut̃ inia tua ēt gr̃az de
sideratā mibi p̃stare: ⁊ i
spū ardoris cū dies bñpla
citi, tui aduenerit me cle
mētissime ṽ sitare. Etenī
licet tāto d̃siderio tā spā
liū deuotoꝝ tuoꝝ nō ar
deo: tñ de gratia tua illi?
magnī iſtām̃ati d̃siderij
d̃sideriū hēo orās ⁊ de
siderās oīuz taliū serui
dorum amatoꝝum tuoꝝ
participem me fieri: ac eo
rum sancto consortio an
numerari.

Quod gratia deuotio
nis humilitate ⁊ sui p̃ſi
us abnegatione acquiri
tur.

Cap. xv.

Portet te deuoti
o onis gratiam in
ſtanter querere: in
deſinenter petere: patien
ter ⁊ ſiducialiter expecta
re: gr̃anter recipere hu
militer conſeruare: ſtudi
oſe cuz ea opari: ac deo
tempus ⁊ modū ſup̃ne vi
ſitatōis donec veniat cō
mittere. **H**umiliare p̃ci
pue te debes cū paz aut
nihil deuotōis iteri ſen
tis ſed non nimium dei
ei: nec inordinatē contri

ſtari. **D**at ſepe deus in
vno breui momento qđ
longo negauit tempore.
Dat etiam quandoque
in ſine quod in principio
orationis largire diſtulit.
Si ſemper cito gratia da
retur ⁊ pro voto adeſſet:
non eſſet infirmo homi
ni bene portabile. **P**ro
pterea in bona ſpe ⁊ hu
mili patientia expectan
da ē deuotōis gr̃a. **T**ibi
tñ ⁊ peccatis tuis imputa
cuz non datur vel etiam
occulte tollit. **M**odicus
qñq̃ eſt qđ gratiam im
pedit ⁊ abſcōdit ſi tamen
modicum ⁊ non potius
grande dici debeat qđ
tantum bonuz prohibet.
Et ſi hoc ipſum modi
cum vel grande amoue
ris ⁊ perfecte viceris erit
qđ petiſti. **S**tatim nāq̃
vt te dō ex toto corde tra
dideris: nec hoc vel illud
pro tuo libitu ſeu velle q̃
fieris ſed integre te in ip
ſo poſueris vnitum te in
uenies ⁊ pacatum: quia
nil ita bene ſapiet ⁊ pla
cebit ſicut hñplacitū diu
ne volūtatis. **Q**uiſq̃ er
go intentionem ſuā ſim

plici corde sursum ad de-
um leuauerit seque ab om-
ni inordinato amore seu
displicentia cuiuslibet rei
create euacuauerit: aptis-
simus gratie percipiente
ac dignus deuotionis mu-
nere erit. Da enim do-
minus ibi benedictiones
suas ubi vasa vacua in-
uenerit. Et quanto perfe-
ctius quis infirmus renun-
ciauerit et magis sibi ipsi
per contemptum sui mo-
ritur tanto gratia celeri-
us venit copiosius intrat
et altius liberum cor ele-
uat. Tunc videbit et afflu-
et et mirabitur et dilatabi-
tur cor eius in ipso quia ma-
nus domini cum eo: et ipse se
posuit totaliter in manu
eius usque in seculum. Ec-
ce sic benedicetur homo qui
rit deus in toto corde suo
nec in vanum accipit animam
suam. Hic in accipiendo
sacram eucharistiam magnam
promeretur diuine unio-
nis gratiam: quia non re-
spicit ad propriam deuotio-
nem et consolationem: sed
ad dei gloriam et hono-
rem.

Quod necessitates no-

stras christo aperire et ei
gratias postulare debe-
mus. Cap. xvi.

Dulcissime atque
o amantissime domi-
ne quem nunc de-
uote desidero suscipere
tu scis infirmitatem meam
et necessitatem quam pa-
tior: in quantis malis et
viciis iaceo: quam sepe
sum grauatus: tentatus
turbatus: et inquinatus.
Pro remedio ad te ve-
nio: pro consolatione et
subleuamine te obsecro.
Ad omnia scientem lo-
quor: cui manifesta sunt
omnia interiora mea: et
qui solus potes me per-
fecte consolari et adiuua-
re. Tu scis quibus bonis
indigeo pre omnibus et
quam pauper sum in vir-
tutibus. Ecce sto ante
pauper et nudus gratiam
postulans et misericordiam
implorans. Refice esuri-
entem medicum tuum:
accende frigiditatem me-
am igne amoris tui illu-
mina cecitatem meam
claritate pacis tue. Uerte
mibi omnia terrena in ama-
ritudinem omnia graua et co-

Libro Quarto.

traria i patiētiā: oīa i fini-
ta & creata i contemptū &
obliuionē. Erige cor me-
um ad te i celū: & ne di-
mittas me vagari sup ter-
rā. Tu sol⁹ mihi ex hāc
dulcescas vsque in sculū
q; tu solus cibus & potus
meus: amor meus & gau-
dium meū: dulcedo mea
& totum bonum meum.
Utināz me totalr ex tua
presētia accendas cōbu-
res: & in te transmutēs:
vt vnus tecum efficiar spi-
ritus per gratiaz interne
vniōis & liquefaciōem
ardentis amoris. Ne pa-
tiaris me ieiunū & aridū
a te recedere sed opera-
re mecum misericorditer
sicut sepius operatus es
cum sanctis tuis mirabili-
ter. Quid mirum si totus
ex te ignescerem & in me
ipso deficerez cum tu sis
ignis semp ardēs & nūq̃
deficiēs amor corda puri-
ficās & intellectu illūinās.

De ardēti amorē & ve-
hemēti affectu suscipiēdi
xp̃s. Uxor discipli. L. xvi.

Uim summa deuo-
tione & ardēti amo-
re. cuz toto cordis

affectu & seruoze deside-
ro te domine suscipere
quēadmodum multi san-
cti & deuote persone in
communicando te desi-
derauerunt qui tibi maxi-
me in sanctitate vite pla-
cuerunt & in ardētissima
deuotione fuerunt. O de-
us meus amor eternus
totum bonum meum fe-
licitas interminabilis: cu-
pio te suscipere cum ve-
hementissimo desiderio
& dignissima reuerentia
q̃ aliquis sanctorum vn-
quaz habuit & sentire po-
tuit. Et licet indignus suz
omnia illa sentimenta d-
uotionis habere tamen
offero tibi totum cordis
mei affectuz ac si omnia
illa gratissime inflamma-
ta desideria solus habe-
rem. Sed & quecunque
potest pia mens concipe-
re & desiderare: hec om-
nia tibi cum summa re-
uerentia: veneratione ac
intimo fauore prebeo &
offero. Nichil opto mihi
reseruare sed me & om-
nia mea tibi sponte & li-
bentissime immolare.

Domine deus me⁹ crea-

to: meus ⁊ redēpto: me
us cum tali affectu: reue
rētia laude: ⁊ honore cū
tali gratitudine: dignita
te ⁊ amore cum tali fide
spe ⁊ puritate te affecto
hodie suscipere sicut te
suscepit ⁊ dīderauit san
ctissima mater tua glori
osa vīrgo Maria quādo
angelo euāgelizanti sibi
incarnationis misterium
humiliter ⁊ deuote respō
dit. Ecce ancilla domini
fiat mihi secundū ver bū
tuū. Et sicut beatus pre
cursor tuus excellentissi
mus sanctorū Joannes
baptista in presentia tua
letabūdus exultauit i ga
udio spiritus sancti: dum
adhuc maternis claudē
retur viscerib⁹: ⁊ postmo
dū cernens iter hoies ie
sus ambulante valde se
humilians deuoto cū af
fectu dicebat. Amic⁹ au
tē sponsi qui stat ⁊ audit
cū: gaudio gaudet ppter
vocē sponsi: sic ⁊ ego ma
gnis a sacris dīderis, op
to iſlāmari ⁊ tibi ex toto
corde meo ipsuz pſenta
re. Cū ⁊ oīuz deuotorū
cordiū iubilaciones ardē

tes affectus: mētales ex
cessus ac supnales illumi
nationes ⁊ celicas visio
nes tibi offero ⁊ exhibeo
cū omnibus virtutibus ⁊
laudibus ab omni creatu
ra in celo ⁊ in terra cele
bratis p me ⁊ omnibus
mihi in oratione cōmien
datis: quatenus ab oib⁹
digne lauderis ⁊ i perpe
tuum glorificeris. Accipe
vota mea dñe deus me⁹
⁊ desideria infinite lauda
tionis ⁊ imense benedi
ctionis q̄ tibi sꝫ multitu
dinē ineffabilis magnitu
dinis tue iure debentur
Hec tibi reddo ⁊ redde
re desidero p singulos
dies ⁊ momenta tempo
rū: a qꝫ ad reddēdū me
cuz tibi gratias ⁊ laudes
omnes celestes spiritus
⁊ cunctos fideles tuos p
cibus ⁊ affectibus inuito
⁊ eroro. Laudent te vni
uersi populi tribus ⁊ lin
gue: ⁊ sanctum ac melli
fluū nomen tuum cuz
summa iubilacione ⁊ ar
denti deuotione magni
ficent. Et quicumqꝫ re
uerenter ac deuote altis
simum sacramentū tuuz

Liber Quartus.

celebrant ⁊ plena fide re-
cipiunt: gratiam ⁊ miseri-
cordiam apud te inueni-
re mereantur ⁊ p me pec-
catore suppliciter erorent
Lūq; optata deuotione
ac fruibili vnione potiti
fuerint ⁊ bene consolati
ac mirifice refecti ⁊ de sa-
cra mensa celesti absces-
serint: mei pauperis reco-
dari dignentur.

Quod homo non sit
curiosus scrutator: sacra-
menti: sed humilis imita-
tor: Christi subdendo sen-
sus suū sacre fidei. L. xvij

Auenduz est tibi a
c curiosa ⁊ inutili p-
scrutatione hui⁹ p-
fundissimi sacramenti: si
non vis in dubitationis p-
fundum demergi. Qui
scrutator est maiestatis:
opprimetur a glia. Idus
valet deus operari quaz
homo itelligere pōt. To-
lerabilis pia ⁊ humilis in-
quisitio veritatis: parata
semper doceri ⁊ per sa-
nas patrum sententias
studens ambulare. Be-
ata simplicitas que dif-
ficiles questionum relin-
quit vias ⁊ plana ac fir-

ma pergit semita man-
datorum dei: Multi de-
uotionem perdiderunt
dum altiora scrutari vo-
luerunt. fides a te erigi-
tur ⁊ sincera vita: non al-
tudo intellectus neq; p-
funditas misteriorum di-
Si non intelligis nec ca-
pis q̄ infra te sunt: quo-
modo comprehendes ea
q̄ supra te sunt? Subde
te deo: ⁊ humilia sensus
tuum fidei ⁊ dabitur tibi
scientie lumen prout tibi
fuerit vtile ac necessari-
um. Quidam grauiter
tentatur de fide ac sacra-
mento: sed non est hoc
ipsis imputandum: sed
potius inimico. Noli cu-
rare noli disputare cum
cogitationibus tuis nec
ad immittas a diabolo
dubitationes responde
sed crede verbis dei: cre-
de sanctis eius ⁊ prophe-
tis ⁊ fugiet a te neq; ini-
mic⁹. Sepe multū pdest
q̄ talia sustinet dei seru⁹
Nam ifideles ⁊ peccato-
res nō tētāt quos secure
iā possidet: fideles aut d
uotos varijs mōis tētāt
⁊ verat. pge ergo cū sim

De meditatione cordis.

plici & indubitata fide: & cum simplici reuerentia ad sacramentum accede. Quicquid intelligere non vales deo omnipotenti secure committe. Non fallit te deus: fallitur qui sibi nimium credit. Graditur deus cum simplici bus: reuelat se humilibus: dat intellectum paruulis aperit sensum puris mentibus & abscondit gratiam curiosis & superbis. Ratio humana debilis est & falli potest: fides autem vera falli non potest. Omnis ratio & naturalis inuestigatio fidem sequi debet non precedere nec infringere. Nam fides & amor: ibi maxime precelunt & occultis modis in hoc sanctissimo & super excellētissimo sacramento operantur. Deus eternus & immensus infiniteque potentie facit magna & inscrutabilia in celo & in terra: nec est inuestigatio mirabilium operum eius. Si talia essent opera dei ut facile ab humana ratione caperentur: non essent mirabilia nec

ineffabilia dicenda.

Explicit liber quartus
& ultimus de sacramento altaris.

Incipit tractatus de meditatione cordis Johannis Berson.

Capitulum primum.

*m*editatio
cordis mei
in conspectu tuo
seper. Felix certe
qui cum

propheta potest ex sententia dicere verbum istud deo. Sed videamus in primis quid sit meditatio cordis: non pro carnali solo sed spirituali corde. Est autem meditatio vehemens cordis applicatio ad aliquid inuestigandum & inueniendum. Et hec applicatio fortis habet difficultatem que quandoque maior est quandoque minor. Quod ut intelligatur presupponatur ex creditis & ab experien-

De meditatione cordis.

tia: cor nostrum conditū
esse: et tres habere speci-
es oculorum: mentales
oculos rationales oculos
sensuales. Et ex illis est
utrobique unus oculus in
cognitione: alius in affectio-
ne. fundatur hec distin-
ctio in altera qua dicimur
hominem habere portio-
nem seu faciem rationis
duplicem: quarum supe-
rior vertitur ad leges eter-
nas: altera ad tempora-
les. Neutra tamen in ac-
tu suo dependet ab orga-
no corporeo. Sub istis ē
ratio demersa corpori:
que sensualitas appellatur.
Primus oculorum do-
cat ab alijs oculis men-
tis: alter oculus rationis:
tertius oculus carnis.

Capitulum secundū.

Uerat ab initio be-
ne condite rationa-
lis nature talis or-
do ordinisq; tranquili-
tas: quod ad nutum et me-
rum imperium sensuali-
tas rationi inferiori: et in-
feriori ratio superiori ser-
uiebat: et erat ab inferio-
ribus ad superna pronus
et facilis ascensus: facien-

te hoc leuitate originalis
iusticie subleuantis sursum
corda quemadmodum na-
turaliter ignis sua leuita-
te sursum fertur. At vero
postquam aduersus dominum
supremum ingrata pro-
ditio demeruit auferri ius-
ticiam hanc originalem
sub introit pondus gra-
uissimum concomitans pec-
catum: quod miseram et
captiuatam animam tra-
here non cessat ad infima
tanquam circumligata sit fu-
nibus cathenis et compe-
dibus: vincta in mendici-
tate et ferro. Sicque mira-
bili: imo miserabili: confu-
sione sancta est ordinis prioris
peruersio: quod in homine
sicmerso tenebris et car-
cer e ceco conturbatus ē
in ira triplex utrinque ocu-
lus per imperfectionem in sen-
sualitate: per obnubilatio-
nem in inferiori rationis
perfectiōe et per quandam
excecationem in superiori ra-
tionis portione.

Capitulum. iij.

Abemus ecce causā
h primā difficultatis
quam in meditatio-
ne sentimus quam in ha-

De meditatione cordis.

bendis semper ad domi-
num oculis experimur.
facit hoc penalis illa ga-
udio deorsum iugiter im-
pellens quemadmodum
videre est sensibilibus in
aque ductu: que tota fa-
cilitate defluit in ima. Co-
tinetur autem vel sursum
leuatur non nisi cum vio-
lentia. Non aliter cor ad
infima prouinciam leuiter ef-
fluit: hac illacque veluti si-
ne retinaculo vel labore
quoniam facilis descen-
sus auerni. Ait poeta: Sed
reuocare gradum supe-
rasque euadere ad auras
Hoc opus hoc labor est.

Capitulum. iij.

Erscrutemur con-
sequenter ex predi-
ctis naturam seu
proprietaem meditatio-
nis: quoniam ex hoc ipso
necessaria nobis ad deum
tendentibus cristat vide-
bimus. Dirimus autem
et reperimus: quod medita-
tio est vehemens applicatio
vel attentio animi ad aliquid
investigandum: vel inueniendum
fructuose. Addimus fructu-
ose. ne meditatio vergat
aut in superstitionem aut in

curiositatem: aut in me-
lancolicam stoliditatem. Di-
camus ergo complentes
quod meditatio est vehemens
et salubris animi applica-
tio ad aliquid inuestigandum
vel experientialiter cognos-
cendum. Non enim hoc
ultimum propter naturam ipsi-
us afflictionis: que diuersa
sortitur nomina proportiona-
liter ad conditionem cogni-
tionis. Non potest aliter af-
fectio cognosci quam experimen-
taliter ab eo qui per eam af-
ficitur. Quam experientialem
affectionis cognitionem non
potest eam habere in alteris ver-
bis quibuslibet infundere:
nisi similiter affectus sit
alter ille. Quoniam solus
nouit: prout in apocalypsi
scribitur: qui accipit.
Id propterea vocatur man-
na absconditum. Exem-
plum est perspicuum in
illo qui nouit dulcedinem
mellis solum per doctri-
nam sicut medicus sanus
infirmi doloem.
Hec autem dulcedo a-
gustante: hic dolor ab
egrotante aliter et longe
cognoscuntur.

Capitulum.

v.

De meditatione cordis.

Erpedam^r ex his
p q̄s profunde sense-
rit propheta natu-
ram meditationis dū ait.
In meditatione mea ex-
ardescet ignis. Utrunq;
enim compleris ē lumē
intellectu ⁊ ardorē ī affe-
ctu. Quā vero sit diffici-
le q̄ ignis deuotiōis spi-
ritualis exardescat statu
meditationis fiet notum
considerantibus genere
materiale dum querit^r
a lignis aquosis viridib^r
luto respersis elici. Suf-
fla quantum potes: itez
atq; iterum multo cona-
tu resuffla emerget pluri-
mus ab initio funius ab
initio conturbans oculos
Uix emicabit scintilla: q̄
mor euanesceat. Dispges
forsitan iratus congesta
prius ligna si non in lon-
ganimitate perstiteris.
Quam longanimitatem
appellamur hic medita-
tionem aut meditationi
coniungendam.

Capitulum. vi.

Eminim^r aliquas
m scripsisse doctrinas
vel industrias ne-
dum latino: sed gallico

sermone super habenda
meditatione tali licet for-
tassis vteremur alijs ter-
minis ī tractatulo de my-
stica theologia parte se-
cunda que praxim eius
docet ⁊ in altero de mor-
te contemplationis edi-
to in altero rursus de
mendicitate spirituali cō-
pilato: Deniq; tanta re-
peritur difficultas: tanta
pro diuersitate homi-
num varietas in practi-
cando doctrinam vere
sancte q; meditationis:
q̄ an silere vel aliqd scri-
bere consultius sit: vide-
ore gomet mihi ipsi quā
doq; sub dubio fluctuās

Capitulum. vii.

Um enim recogni-
c to: q̄ in absq; me-
ditationis exercitio
nullus secluso dei mira-
culo speciali ad perfectio-
nem contemplationis di-
rigitur aut peruenit nul-
lus ad r̄missaz christiane
religiōis nomā vix se cō-
ponit audeo zelās ardeo
q̄s studiuz sancte medita-
tionis suadere. At vero
dū totiens expert^r picu-

De meditatione cordis.

la sedulus recogito difficultatem et arduam raritatem perueniendi quod trahere meditatio nititur ego quasi torpens et stupidus efficio. Querierit aliquis quo pacto sic venit: quia nimium frequenter expertum est studium meditationis conuertere diu labique in morbum melancolice passionis propter immoderationem vel propter superbiam dari in reprobum sensum diabolice illusionis.

Capitulum. viij.

Anducamus exemplum plis id quod dicimus: Scimus vinum in iocunditate et hominis salute conditum esse. Sic enim scriptura sic ratio loquitur. Videmus tamen ex abusu potantium: presertim dum febrium discrasia laborant quod potus vini alioquin salubris causat vel egritudinis augmentum vel manias et furorem: aut quandoque mortem. Nos autem filios omnes Adam quis egrotos quis febricitantes esse pessimis anime febri-

bus negauerit: quibus vertitur in nauseam et amaritudinem optima diuinorum eloquiorum verba quibus in se conuertitur suauissimus diuini verbi panis: Deum miseris nos beuere quod ex intima consideratione talia miserie conclamauit apostolus. Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius? Subiungit Gratia dei per Iesum Christum.

Capitulum. ix.

Vidamus ergo quid abimus precipites per abrupta vitiorum? Ibi ne post desideria cordis nostri et in adinventionibus nostris pessimis: desperati sine lege: sine freno: sine ordine? Nunquid sufficient nobis cogitationes instabiles sordide: flure: somnioque simillime: que non consolationem vel edificationem allature sunt sed desolationem: mestitiam et ruinam oblectantibus se in eisdem. Respondebimus nequaquam id fieri debere: sed adsit discretio moderatrix in om-

De meditatione cogitatio.

nibus qua non securius habere post diuinam gratiam poterimus quod per se datum et securum alterius experti nosque diligenter et agnoscentis consilium.

Cap. x.

Lamat Aristoteles c. vocem experientie loquens quod ars et virtus sunt circa difficultia ut ars pingendi ars scribendi: ars cytharizandi: virtus castitatis: virtus fortitudinis virtus sobrietatis: Hoc vero sic intelligendum est quod ab initio virtus et ars multas in acquisitione sua patiuntur difficultates: dum vero fuerit conquiescente facilia sunt eis omnia. Pingit facillime pictor: exercitatus in arte sic de scriptore: sic de cytharizante videmus: ita ut dixerit idem Aristoteles quod perfecta non deliberat tam sibi facilia est actus suus.

Capitulum. xi.

Lamur ista comparatione dum de meditatione loquimur. Attendamus quod in trabendo passim lineas

picture vel scripture difficultas nulla est sicut nec indiscursione digitorum per cithare chordas. Inuenimus similiter in cogitatione. Non enim difficiulter aut laboriose nunc hoc: nunc illud prout occurrerit cogitatur: sed quod nullus inde resultet effectus: vides in sic pingente: sic scribente: et sic cytharizante: ita neque prorsus in sic cogitante: immo cum se talibus cogitationibus vagis oblectauerit: ut dicit Seneca tristis remanet. Porro laboriose studiose et attentissime cum mira tarditate pingendo: scribendo et cytharizando: fit quandoque ut bene et celeriter ista fiant.

Capitulum. xij.

Uorsu ista? Nam quod rum ut ostendamus quemadmodum de cogitatione nulla unquam proficiet aut emerget in meditationem: quanto minus in contemplationem? Et meditatione vero quam summam habet difficultatem: si bona fuerit

De meditatione cordis.

de simplici & discreta diligenter exerceatur: puenimus ad hanc perfectionem quod absque ulla difficultate fiet apud nos fructuose quod summo meditationis studio conquerere volumus. Ita denique transibit meditatio in contemplationem. *Idem. n.* differt contemplatio a meditatione nisi penes facile & difficile: quoniam utrobique est fructus aliter quam in cogitatione.

Capitulum. *xiiij.*

Describitur autem contemplatio quod est liber & expeditus mentis intuitus in res perspicendas usquequaque diffusus. Et hoc quo ad contemplationem que respicit intellectum. *Idem.* quo ad contemplationem que consistit in affectu: & in praeiudicium scribitur eas. *Idem.* quod est per subleuate mentis iubilum: mors quedam carnalium desideriorum. *Idem.* hoc est gustare quod suavis est dominus: quem gustum sequitur alia longe cognitio quam fuerit intellectualis solus visio vel quedam auditio per eandem aut per scripturam

Capitulum. *xiiij.*

Describitur ecce alim quod gemens & suspirans ut coluba dicitur cum propheta meditatus suis nocte cum corde meo exercitabar & scopebam spiritum meum facit hoc anime: difficile: laboriose recogitando nunc omnes annos suos in amaritudine anime sue nunc iudicia dei que sunt abyssi multa in celo sursum & in abyssis deorsum & ita dereliquis circa que versatur meditantis attentio vehemens: ut ea que meditatur vel cogitat lymphidius vel firmus in affectum suum trahat. Efficiet tandem ut hec omnia tanta felicitate recogitet & sapiat: quam facilis est ipsa cogitatio. Docet nos exempla predicta si dubitamus. Non enim plus laboris habent scriptor: pictor: citharista bene agendo quod optime didicerint: quam vagus & vanus aliquis ab initio discurrens sine arte & ordine per lineas picture: vel scripture aut per cithare chordas.

De meditatione cordis.

Capitulum. xv.

Dendum est ad p-
a missas nihilomin?
q vir est aliquis ita
perfectus in arte sua qn
assidue possit ad aliq vel
cognoscenda vel agenda p-
ficere qualia necesse e vt
non habeat cu labore.
multo magis hoc vez e
in ipsa de qua loquimur
meditatione que nouos ve-
ritatis aut deuotiones fe-
tus iugiter parere studet:
sed non deest parturitio-
nis dolor pp illud male-
dictum spiritualiter intel-
lectum. In dolore paries
filios tuos. Non memi-
nit tamen psurre pp gau-
dium: q natus est sibi no-
uus cognitionis affectois
sancte fetus in animi sui
mundum.

Capitulum. xvj.

Enit aut ab initio
v frequenter vt du ali-
quis nondu purga-
tus a vitijs satagit medi-
tari vt coluba meditatur
quasi vetus si mea dolos
odia. Meditatur sicut car-
nis rabiosa silentia rodens
surtia verbus satirici. Me-
ditatur quasi sordida sus

duz festissimas in animo
versat reuersatq cogita-
toes. Quid poro de blas-
phemie spiritu q abho-
minabilis: quam horrid?
Nonnunq resurgit terri-
tans meditantem loques
aduersus eu sanctos san-
ctasq ingentia que nec
sari licet. Jaciuntur infi-
delitatis iacula baratrum
desperationis apperitur
experimentus quoq ma-
nifestat: q recte iusserit
sapiens: fili accedens ad
seruitutem dei prepara
animam tuam ad temp-
tationem. Sequitur pre-
sidium certissimum in sta in-
timore. Beatus enim vir
qui semp est pauidus.

Capitulum. xvij.

Aui dus vero sem-
p per quomodo bea-
tus queret aliquis
dum timor aditur timori:
scrupulus scrupulis: pusil-
lanimitas pusillanimitati
presertim cum non adest
assidue psiliator: dur r p-
mostrator itineris arti r
rectis: Si vero talis qui
ratus est inuentus forte
fuerit cum ocio nouu me-
ditantes instruendi qua-

De meditatione cordis.

tum libuerit: felix quidem
erit ipse nouus tyro: si ta-
men protinus absq; vlla
trepidatione paratus est
credere consilio. Sed o-
quotiens bene Iesu: quo-
tiens hesitabit: et idem re-
petet: iterum iterum: que
quasi falli reformidans
queret idem. Deniq; nō
vtetur erga dantem sibi
consilium doctrina Jaco-
bi que est vt postulet in
fide nihil hesitans. Scri-
psi quedam super huius-
modi scrupulis in tracta-
tulo de preparatione ad
missam: aliqua similiter
de cautellis contra spiri-
tum blasphemie durissi-
mum aduersus quem re-
medium optimum et con-
temnere nec curare quin
potius irridere: nam su-
per his sollicite confiteri
nisi forsan in principio p-
cautela ad habendū cō-
siliū. De scrupulis ve-
ro teneatur hec regula
q; aduersus eos agendū
est: si ita prudens aliquis
et expertus consiliator: di-
ctauerit mandauerit aut
iusserit: nec aget in hoc
contra conscientiam su-

am de merito: dum illa-
lam ad consilium sapien-
tiorum per rationis liber-
tatem ab animo suo mu-
tat et disponit quāuis assī-
due sensualitatis remur-
muratio forte sentiatur.
Alioquin nunquam fiet
in pace deo locus cordis.
Rursus aduertendū q;
sicut dicente Aristotele
omnis nostra cognitio ve-
nit a sensu: iterum neces-
se est omnem intelligen-
tem fantasmatā specula-
ri: sic originatur medita-
tio nostri cordis a sensibi-
libus que figurata sunt
qua colorata et ceteris ac-
cidentibus temporis et lo-
ci circunvoluta. Hinc
sunt meditationes con-
scripte. hinc imagines pi-
cte vel sculpte hinc gene-
raliter fit illud psalmiste.
Meditatus sum in omni-
bus operibus tuis in fa-
ctis manuum tuarū me-
ditabar. Que utiq; facta
et opera sunt corporalia.
Nihilominus debet as-
surgere mendicans ultra
progredi: veluti per sca-
lam aliquod ex visibili-
bus ad inuisibilia: sicut

De meditatione cordis.

Supponitur quoniam
invisibilia dei ex his
quae facta sunt intellecta
conspiciuntur: sempiter-
na quoque virtus eius et
diuinitas. Propterea
docens nos a corporali-
bus ad spiritualia migra-
re dicebat. Et si Christus
secundum carnes cognouimus
nunc tamen secundum carnem non
cognoscimus.

Capitulum. xviii.

Duertendum ve-
ro quod meditaturis
duplices inter cete-
ras tenduntur insidie.

Una dum petunt con-
siliū super occurrenti-
bus scrupulis in medita-
tione sua: presertim mu-
lier a viro. Altera dum
sunt in actu meditationis
fit in primo casu crebrius
et leuius quam a multis
credi potest agglutinatio
quedam animorum ve-
lata pallio sancte deuotē
teque dilectionis que pri-
mo pfabulationibus sub
typo querendi consilij quae-
ritur: de hinc anima velu-
ti confricata calescit et sen-
sim igne ceco carnalis
amoris carpitur et vitur:

nec intelligitur primo do-
nec tandem ad risu leues
ad faceros blandos que
gestus peruentum est.

Auertat deus a seruis su-
is id quod reliquum file-
mus. Timeo inquit apo-
stolus nedum spiritu ce-
peris carnem consuma-
mini. Scripsi iam pluri-
es talia consequenter ad
Augustinum nominatim
in tractatulo de probatio-
ne spirituum. Incurrunt
aliud periculum medita-
tes dum in solis fantasi-
is: dum solis imaginibus
corporeis se tradunt: et to-
to corde vehementer in-
cumbunt. fit proinde quod
meditans dum transire
saturat in contemplatio-
nem collabatur ad me-
lancoliam seu fantastica
lesionem ita tandem ut
imagines iterum versa-
tas in imaginatiua virtute
pro rebus ipsis exterio-
ribus accipiat. Et sicut e-
uenit insomniantibus dum
dormiunt: non aliter istis
in vigilia contingit quorū
verba et opera nul-
lam iter se connexionem
nullum hominem ser-

uāt: ubi neqz est principi-
um neque finis ubi sicut
vulgo dicitur . neque est
caput neque cauda: sed
de gallo sit saltus ad ci-
gnū: ita ut vigilātes som-
niare videantur. De qua
libet dicunt vulgares. Ilz
resuent on font en resue-
rie. ¶ Deo timent non ti-
menda sperant non spe-
randa. Nunc gaudio dis-
soluuntur: nunc subito me-
rore tabescunt. Quales
egēt ampli⁹ fomēto sacra-
tis q̄ monitōe sapiētis.

Joannis gerson cance-
larij parisiensis: de contē-
ptu mundi libri quatuor:
vno cum tractatu de me-
ditatōe cordis felici numi-
ne finiūt. Impressus Ve-
netijs p. Petz de querē-
gis bergomēlez ⁊ p. Joā-
ne mariam d. hocimiano
d. monte ferato anno dñi
·M·cccclxxxiiij die vero
xiiij. mēsis aplis regnāte
iclyto pncipe Augustino
barbadico.

Registrum.

a b c d e f g h i k l
Omnes sunt quaterni.

Letior heu quotiens rite fortuna
Cavendum est non no

questo

Hic lib. est mei Bernardini

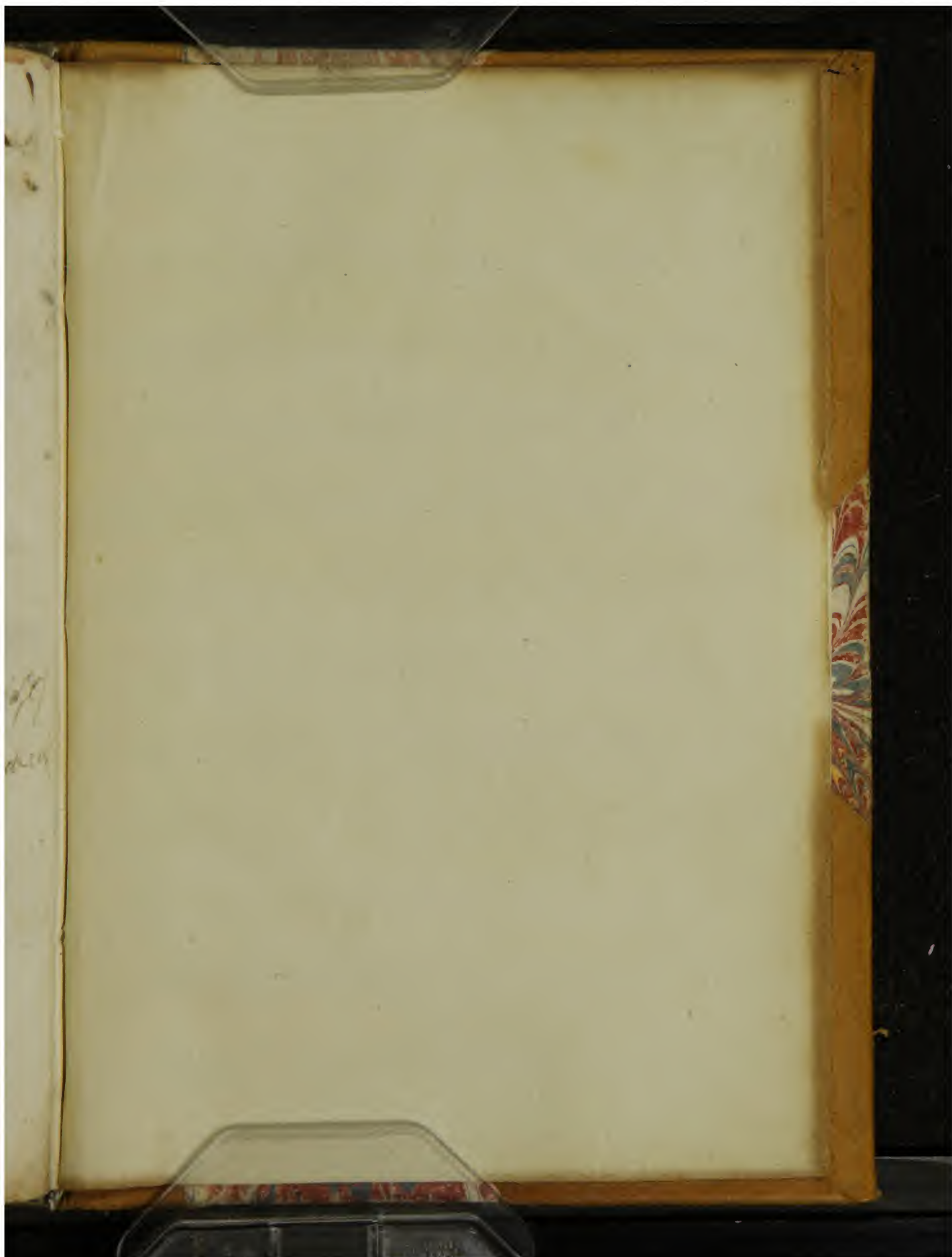
~~Handwritten text, heavily obscured by ink smudges.~~

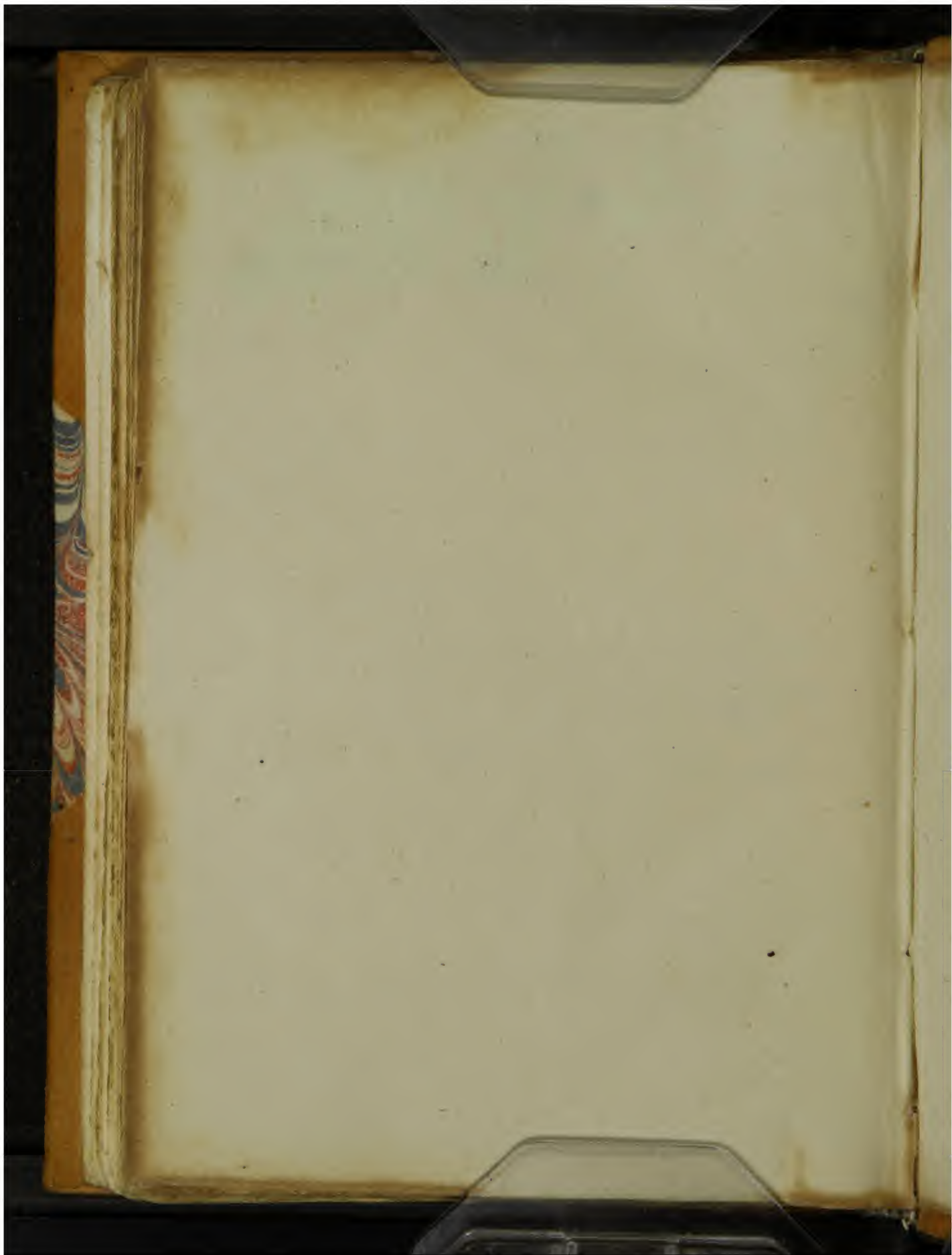
~~Handwritten text, heavily obscured by ink smudges.~~

questo libro è di

17

per la

Y. Gerson De meditatione
cont.

82 cc 88

Buc. V, 541

H. 9107

Esemplare completo, di cc. 88
con numerax. ms.

Febbraio 1921

(L)